

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Diplomová práce

2018

Nikola Kasperová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Řecký mediální systém

Diplomová práce

Autorka práce: Nikola Kasperová

Studijní program: Mediální studia

Vedoucí práce: doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

Rok obhajoby: 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 2. 1. 2018

Nikola Kasperová

Bibliografický záznam

KASPEROVÁ, Nikola. *Řecký mediální systém*. Praha, 2018. 130 s. Diplomová práce (Mgr.).
Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky.
Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

Rozsah práce: 184 180 znaků s mezerami

Anotace

Tato magisterská diplomová práce se zabývá řeckým mediálním systémem a jeho specifiky, popisuje mediální krajinu Řecka a její proměnu ovlivněnou ekonomickou krizí. Teoretická část práce je věnována definici mediálního systému a popisu vývoje jeho zkoumání se zvláštním zaměřením na publikace *Čtyři teorie tisku* autorů Freda Sieberta, Theodora Petersona a Wilbura Schramma a *Systémy médií v postmoderním světě* autorů Daniela C. Hallina a Paola Manciniho. V praktické části je nejdříve popsán historický vývoj řeckého mediálního trhu. Na něj plynule navazuje popis současné mediální krajiny Řecka. Práce se zaměřuje na tištěná média, rozhlasové vysílání, televizní vysílání a digitální média včetně sociálních sítí. Charakterizovány jsou také vlastnické struktury řeckých médií. Práce dále pojednává o legislativním rámci fungování řeckých médií a o autoregulačních principech. V dalších částech je pak analyzován vliv ekonomické krize na řecký mediální trh a prognózován budoucí vývoj řeckých médií. Práce částečně vychází z kritérií definovaných D. C. Hallinem a P. Mancinim ve zmíněné publikaci *Systémy médií v postmoderním světě* a porovnává teze obou autorů s aktuálně získanými daty.

Annotation

This master's thesis deals with the Greek media system and its specifics, describes the media landscape of Greece and its transformation influenced by the economic crisis. The theoretical part is devoted to the definition of the media system and to the description of the development of its research with special focus on the publication *Four theories of the press* written by Fred Siebert, Theodor Peterson and Wilbur Schram and the *Comparing Media Systems* written by Daniel C. Hallin and Paolo Mancini. In the practical part, the historical development of the Greek media market is described, followed by a description of the contemporary media landscape of Greece. The thesis focuses on print media, radio broadcasting, television broadcasting and digital media including social networks. The ownership structures of the Greek media are also characterized. The master's thesis also deals with the legislative framework of Greek media and self-regulation principles. In the thesis the impact of the economic crisis on the Greek media market is analyzed and the future development of the Greek media is anticipated. The thesis is partly based on the criteria defined by D. C. Hallin and P. Mancinim in the above-mentioned publication *Comparing Media Systems* and compares the postulated theses of both authors with the currently obtained data.

Klíčová slova

Řecko, média, mediální systém, mediální krajina, ekonomická krize

Keywords

Greece, media, media system, media landscape, economic crisis

Title/název práce

Greek Media System

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala paní doc. PhDr. Barbaře Köpplové, CSc. za její věcné rady a připomínky, za čas, který mi věnovala, a za skvělý přístup ke studentům vůbec.

Obsah

Obsah.....	8
1. Úvod.....	11
2. Mediální systémy a jejich zkoumání.....	13
2.1 Definice mediálního systému.....	13
2.3 První úvahy o vztahu médií a politiky.....	17
2.4 Čtyři teorie tisku.....	19
2.4.1 Autoritářská teorie.....	20
2.4.2. Libertariánská teorie.....	21
2.4.3 Teorie sociální odpovědnosti.....	22
2.4.4 Sovětská teorie.....	23
2.4.5 Čtyři teorie tisku a jejich kritika.....	23
2.5 Systémy médií v postmoderním světě.....	25
2.5.1 Liberální model.....	26
2.5.2 Demokraticko-korporativistický model.....	27
2.5.3 Model polarizovaného pluralismu.....	28
2.6 Nové poznatky ve zkoumání mediálních systémů.....	30
2.7 Východiska pro praktickou část práce.....	30
3. Dějinné souvislosti vývoje řeckých médií.....	32
3.1 Řecká diaspora v době <i>turkokracie</i>	32
3.2 První řecké noviny.....	33
3.3 Role tisku při řecké osvobozené revoluci.....	34
3.3.1 Ručně psané noviny a rozvoj poštovního systému.....	35
3.3.2 Vznik tiskáren na území řeckého státu. První tištěné noviny.....	36
3.4 Tisk po vzniku samostatného řeckého státu. Počátky řeckého zpravodajství.....	37
3.4.1 Historické pozadí.....	37
3.4.2 Vývoj tisku v druhé polovině 19. století.....	37
3.5 Řecký tisk na počátku 20. století.....	39
3.5.1 Jazyková otázka.....	39
3.5.2 Svaz novinářů aténských deníků / Ένωσις Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών (ΕΣΗΕΑ).....	40
3.6 Tisk v období Metaxasovy diktatury.....	41
3.7 Počátky rozhlasového vysílání v Řecku.....	43

3. 8	Poválečné uspořádání řeckých médií a politický vývoj	45
3. 8. 1	Řecká občanská válka. Historické souvislosti	45
3. 8. 2	Média v době občanské války	46
3. 9	Řecká média v letech 1950 – 1967	47
3. 9. 1	Vznik televizního vysílání	48
3. 10	Řecká média během vlády vojenské junty (1967 – 1974)	48
3. 11	Postavení řeckých médií po roce 1974	50
3.12	Deregulace řeckých audiovizuálních médií	52
4.	Současná mediální krajina Řecka	55
4. 1	Tištěná média	55
4. 1. 1	<i>Kathimerini</i>	55
4. 1. 2	<i>Ta Nea</i>	56
4. 1. 3	Čtenost a náklady řeckého tisku	57
4. 2	Rozhlas	62
4. 2. 1	Veřejnoprávní rozhlas ERA	62
4. 2. 2	Soukromé rozhlasové vysílání	62
4. 3	Televize	63
4. 3. 1	Veřejnoprávní televize	63
4. 3. 2	Soukromé televize	64
4. 3. 3	Televizní zpravodajství	65
4. 4	Digitální média	65
4. 4. 1	Sociální sítě	67
4. 5	Tiskové agentury	68
4. 6	Institucionální regulace řeckých médií	69
4. 6. 1	Mediální legislativa	69
4. 6. 2	Regulační orgány	73
4. 7	Autoregulace řeckých médií	75
4. 7. 1	Řecké novinářské organizace	75
4. 7. 2	Etický kodex reklamy	76
4. 7	Vlastnictví médií v Řecku	76
4. 7. 1	Antenna Group	78
4. 7. 2	Alter Ego Media	78
4. 7. 3	Pegasus Press Group	79
4. 7. 4	Skai Group	79
4. 7. 5	Alpha Media Group	79

4. 7. 6 Vardinojannis Group	80
4. 8 Politický klientelismus a řecká média	80
4. 9 Profesionalizace řeckých novinářů	82
5. Vliv ekonomické krize na fungování řeckého mediálního trhu	84
5. 1 Ukončení činnosti některých médií a propouštění jejich pracovníků	84
5. 2 Změna vlastnických struktur. Příklad Lambrakis Press Group	87
5. 3 Státní zásahy do fungování médií. Příklad zrušení ERT	88
6. Předpokládaný budoucí vývoj řeckého mediálního trhu	92
7. Řecký mediální systém dle kritérií modelu polarizovaného pluralismu	96
7. 1 Historický vývoj mediálních trhů	96
7. 2 Politický paralelismus	97
7. 3 Novinářský profesionalismus	98
7. 4 Státní intervence do mediálních systémů	99
7. 5 Kritika tří modelů médií a politiky	99
7. 6 Zamyšlení nad budoucností tří modelů médií a politiky	100
8. Závěr	102
Summary	106
Seznam použitých zdrojů	107
Seznam příloh použitých v textu:	123
Seznam obrazových příloh	129

1. Úvod

Řecko, země ležící na jihu Balkánského poloostrova, je specifické zejména svým historickým vývojem, který měl na tvorbu tamější mediální krajiny rozhodující vliv. Jen ve dvacátém století prošlo Řecko kromě dvou světových válek také občanskou válkou a později režimem vojenské junty. Na konci 80. a 90. let pak podobu řecké mediální krajiny ovlivnila deregulace rozhlasového a televizního vysílání.

Cílem naší práce bude popsat základní rysy a specifika řeckého mediálního systému. Práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. V první části se budeme věnovat definici mediálního systému a historii jeho zkoumání. V následujících praktických částech pak popíšeme dějinné souvislosti vývoje řeckých médií a především pak současnou mediální krajinu Řecka. Zaměříme se na popis současných tištěných, rozhlasových, televizních médií a prozkoumáme postavení digitálních médií na řeckém mediálním trhu. Bude nás zajímat, jak jsou řecká média regulována ze strany státu a zda probíhá jejich autoregulace ze strany samotných novinářů. Prozkoumáme blíže hlavní mediální vlastníky v Řecku a upozorníme na jejich společné charakteristiky. Krátce také pojednáme o profesionalizaci řeckých novinářů.

Vzhledem k tomu, že v Řecku propukla v roce 2009 dluhová krize, prozkoumáme v následující kapitole praktické části, zda má nějaké dopady na fungování řeckých médií. V další kapitole se pak pokusíme o prognózu budoucího vývoje řeckého mediálního trhu vzhledem ke zjištěným skutečnostem.

V práci vyjdeme ze základních kritérií systémového zkoumání médií, které navrhli Daniel C. Hallin a Paolo Mancini ve své publikaci *Systémy médií v postmoderním světě*. Vzhledem k tomu, že od prvního vydání této publikace uběhlo již třináct let a že prošla četnými revizemi, danými kritérii ale nechceme být svázáni a budeme se snažit popsat do hloubky specifika řeckého mediálního systému nezávisle na nich. V poslední kapitole praktické části se pak pokusíme zhodnotit, do jaké míry námi popsaná fakta souhlasí s kritérii, které oba autoři publikace navrhli.

Vzhledem ke změně vedoucího práce v průběhu jejího psaní, se práce částečně odchyluje od předložených tezí, které byly formulovány s původním vedoucím práce. V kapitole zabývající se dějinnými souvislostmi vývoje řeckých médií jsme se rozhodli po

konzultaci s novou vedoucí nezpracovávat srovnání demokratizace řecké a české společnosti. Domníváme se, že ačkoliv by toto srovnání bylo přínosné, odchyluje se od základního tématu práce, kterým je řecký mediální systém, a spíše než o zkoumání mediálních systémů by se jednalo o politologickou analýzu. Po konzultaci s novou vedoucí práce se autorka rozhodla nevycházet pouze z kritérií Hallina a Manciniho, ale provést komplexní deskripci řecké mediální krajiny. Původní čtvrtou a pátou kapitolu proto nahradila novou souhrnnou kapitolou s názvem Současná mediální krajina Řecka. Po konzultaci s novou vedoucí diplomové práce došlo také ke změně pořadí některých kapitol v práci tak, aby na sebe jednotlivé kapitoly logicky navazovaly. Oproti původním tezím bude k práci přidána kapitola, která bude, jak už jsme zmínili výše, shrnovat dosažené poznání vzhledem k modelu polarizovaného pluralismu, do nějž Řecko zařadili Hallin a Mancini.

Jako podklad pro zpracování práce nám posloužily i některé řecké publikace a texty. Konkrétně jména jejich autorů a názvy těchto publikací jsme transkribovali do latinky. U názvů publikací jsme ponechali jejich název psaný v abecedě v závorce. Vzhledem k tomu, že neexistuje oficiální úzus přepisu abecedy do latinky, rozhodli jsme se použít způsob, který jsme si osvojili na Ústavu řeckých a latinských studií Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Tento způsob se snaží o transkripci, která co nejvíce usnadňuje čtení názvů a jmen těm, kteří novořečtinu neovládají.

2. Mediální systémy a jejich zkoumání

V první kapitole teoretické části naší práce budeme nejprve definovat mediální systém tak, jak s ním budeme nadále pracovat. Dále se v této kapitole budeme zabývat dějinami zkoumání mediálních systémů a zaměříme se na dvě stěžejní publikace – v padesátých letech vydanou publikaci *Four theories of the press*¹ autorů Freda S. Sieberta, Theodora Petersona a Wilbura Schramma a publikaci Daniela C. Hallina a Paola Manciniho *Comparing media systems*² vydanou přibližně o padesát let později.

2. 1 Definice mediálního systému

Při definování pojmu mediální systém prozkoumáme nejdříve již existující definice tohoto pojmenování v českých naučných slovnících a encyklopediích. Problém je, že definice mediálního systému není ani v naučných slovnících a encyklopediích jednoznačná, což je způsobené zejména tím, že mediální systémy se v čase mění, a také obsahovou nejednoznačností daného pojmu.³ To znamená, že není snadné přesně definovat, co všechno do mediálních systémů patří. Například se můžeme tázat, zda do mediálních systémů budeme řadit i nová média, která ale příliš nezapadají do žádné z typologií mediálních systémů, jsou obtížně regulovatelná a přesahují hranice.

Pokoušeli jsme se najít definici mediálního systému v českých mediálních encyklopediích a naučných slovnících. Počet takovýchto českých publikací je však velice nízký, a my jsme proto měli možnost prostudovat pouze *Praktickou encyklopedii žurnalistiky*

¹ SIEBERT, Fred S., Theodore PETERSON a Wilbur SCHRAMM. *Four theories of the press: the authoritarian, libertarian, social responsibility, and Soviet communist concepts of what the press should be and do*. Freeport, N.Y.: Books for Libraries Press, 1956. ISBN 0836981731.

² HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Comparing media systems: three models of media and politics*. New York: Cambridge University Press, 2004. Communication, society, and politics. ISBN 0-521-54308-8.

³ SONCZYK, Wiesław. Media system: scope – structure – definition. *Studia Medioznawcze / Media Studies* [online]. 2009, 38(3), 1-9 [cit. 2017-05-18], s. 1.

a marketingové komunikace⁴ a *Slovník mediální komunikace*⁵. Definici mediálního systému jsme našli pouze ve *Slovníku mediální komunikace*. Reifová a kolektiv definují mediální systém jako „jeden ze systémů, které tvoří sociální systém“⁶ a dodávají, že pojem mediální systém řadíme do strukturně funkcionalistické teorii médií, která považuje mediální systém za jeden z prvků, které udržují rovnováhu ve společnosti.⁷ Ve *Slovníku mediální komunikace* se u tohoto hesla ovšem nedozvídáme nic o historickém pozadí či současném stavu zkoumání mediálních systémů. Je třeba také dodat, že poslední vydání *Slovníku mediální komunikace* vyšlo v roce 2006 a je v případě tohoto hesla alespoň částečně překonaný.

Zahraniční encyklopedický slovník sémiotika a komunikačního teoretika Marcela Danesiho věnující se sémiotice, médiím a komunikaci *Encyclopedic dictionary of semiotics, media, and communications* z roku 2000 se zabývá pouze pojmem systém, který definuje jako „soubor vzájemně působících, vzájemně souvisejících nebo vzájemně závislých prvků, které tvoří komplexní celek“⁸. V mediálním slovníku *Dictionary of media and communications* z roku 2009 od téhož autora potom pojem systém či mediální systém chybí úplně.⁹ Ve slovníku médií a komunikace *Webster's New World Dictionary of Media and Communication* z roku 1990 najdeme také pouze heslo systém. Tento slovník jej vysvětluje velmi podobně předchozímu zmíněnému slovníku jako „soubor vzájemně působících, souvisejících a závislých

⁴ OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3., rozš. vyd. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-266-7.

⁵ REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7.

⁶ REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004, s. 127.

⁷ *Ibid.*, s. 127.

⁸ DANESI, Marcel. *Encyclopedic dictionary of semiotics, media, and communications*. Toronto: University of Toronto, 2000. Toronto studies in semiotics, s. 224.

„Group of interacting, interrelated, or interdependent elements forming a complex whole.“

⁹ DANESI, Marcel. *Dictionary of media and communications*. Armonk, N.Y.: M.E. Sharpe, c2009. ISBN 978-0-7656-8098-3.

prvků; metoda; síť¹⁰. Další ze zkoumaných mediálních slovníků *Dictionary of Media and Communication Studies*¹¹ z roku 2012 pak neobsahuje ani pojem systém ani mediální systém, ačkoliv s tímto pojmem v jiných heslech pracuje.

V sociologických slovnících českých autorů, mezi nimi *Velký sociologický slovník*¹², *Sociologický slovník*¹³ Jana Jandourka a *Sociologický slovník*¹⁴ Bohumila Geista, jsme sice našli některé ze subsystémů sociálního systému, mediální systém mezi nimi však uveden nebyl. V sociologickém slovníku z vydavatelství SAGE vydaném v roce 2006 najdeme pouze heslo zabývající se systémovou teorií.¹⁵ S heslem systém tento slovník pracuje, ale nevysvětluje ho. Obsáhle se definici systému věnuje *A Critical Dictionary of Sociology*, jehož autoři například podotýkají, že „analyzujeme-li sociální systém, musíme studovat vzájemnou výměnu mezi ním a jeho prostředím“¹⁶.

Dokonce ani Hallin a Mancini, jejichž publikace znamenala ve zkoumání mediálních systémů v posledních padesáti letech velký posun, vlastně definici mediálního systému nepodávají, ačkoliv s tímto termínem pracují.

¹⁰ WEINER, Richard. *Dictionary of media and communications*. New York: Prentice-Hall, 1990. ISBN 0-13-969759-4.

„A group of interacting, interrelated, or interdependent elements; a method; a network.“

¹¹ WATSON, James a Anne HILL. *Dictionary of Media and Communication Studies* [online]. 8th edition. London: Bloomsbury Publishing, 2012 [cit. 2017-12-30]. ISBN 978-1-84966-563-6. Dostupné z: http://www.bedaih.com/uploads/books_lib/files/Dictionary_of_Media.pdf.

¹² *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-164-1.

¹³ JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, c2001. ISBN 8071785350.

¹⁴ GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, 1993. ISBN 80-85605-28-7.

¹⁵ BRUCE, Steve a Steven YEARLEY. *The SAGE dictionary of sociology*. London: SAGE, 2006, s. 297.

¹⁶ BOUDON, Raymond a François BOURRICAUD. *A Critical Dictionary of Sociology*. London: Taylor & Francis e-Library, 2003, s. 400.

2. 2 Mediální systém, jeho struktura a složky

Jelikož nepovažujeme slovníkovou definici mediálního systému za dostačující, pokusíme se jej definovat ještě blíže, z etymologického hlediska a s pomocí již existujících definicí některé ze složek tohoto pojmenování.

Nejprve se zaměříme na první část tohoto pojmenování, tedy adjektivizované substantivum *médium*. To pochází z latinského *medium*, jehož hlavním významem je *prostředek*.¹⁷ V obecné rovině je médium tedy něco, co stojí uprostřed a co zprostředkovává komunikaci. V nejužším slova smyslu jsou to „prostředky masové či mediální komunikace, tj. a) média tištěná, b) média elektronická a c) média nová“¹⁸.

Následně zaměříme na druhou část tohoto pojmenování, tedy systém, jehož definice není vždy jednoznačná. Slovo systém pochází z řeckého *σύστημα*, které bychom mohli přeložit jako „soustava, celek, spojení“¹⁹. Geist ve svém *Sociologickém slovníku* tvrdí, že ačkoliv se jedná o výraz starý, je v dnešní době používán v mnoha různých významech, což znesnadňuje jeho jasnou definici.²⁰ Podle *Akademického slovníku cizích slov* můžeme systém definovat jako „soubor jednotlivin navzájem spojených určitou strukturou, sítí vztahů v uspořádaný celek“²¹. Geist dodává, že v nejrůznějších definicích systémů jsou opomíjeny některé vlastnosti systému – jednotlivé složky systémů jsou nejen závislé mezi sebou, ale jsou zároveň ve vztahu k celku. Systém se pak vztahuje nejen ke svým jednotlivým složkám, ale i k dalším systémům.²²

Shrneme-li dosavadní poznatky, můžeme se pokusit o vlastní definici mediálního systému, která pro nás bude klíčovou při zpracování naší práce. Mediální systém je tedy celek, který má svou vlastní strukturu, přičemž každá z jeho jednotlivých částí funguje autonomně. Tyto autonomní části jsou závislé jedna na druhé a každá z nich je zároveň závislá i na celku.

¹⁷ REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. Voznice: Leda, 2001, s. 385.

¹⁸ REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004, s. 140.

¹⁹ REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. Voznice: Leda, 2001, s. 656.

²⁰ GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, 1993. ISBN 80-85605-28-7.

²¹ *Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]*. Praha: Academia, 1997, s. 727.

²² GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, 1993, s. 479.

Z užší definice médií budeme za tyto autonomní části považovat tištěná média, rozhlas, televizi a digitální média, ale i další mediální organizace a vlastníky médií. Mediální systém jako celek je pak součástí většího systému, kterým může být stát nebo společnost a v interakci s dalšími podsystémy (politickým, kulturním atd.). Má-li mediální systém svou vlastní strukturu a části mají své vlastní struktury, mohli bychom namísto termínu mediální systém používat i termínu mediální struktury. Domníváme se však, že v současné mediální terminologii převažuje termín mediální systém, který budeme používat i v naší práci.

2. 3 První úvahy o vztahu médií a politiky

Úvahy o vztahu médií a politiky, dvou sociálních systémů ve vzájemné interakci, stojí již na počátku komplexního myšlení o mediálních systémech. Média byla totiž s politickým životem země provázána již od svého vzniku, a není proto divu, že se mnozí myslitelé snažili rozkrýt toto pojítko. Většina těchto raných úvah o médiích se pochopitelně týká tisku²³.

Jedním z prvních dokladů o těchto úvahách je řeč *Aeropagitica* anglického spisovatele a myslitele Johna Milтона pronesená v 17. století směrem k anglickému parlamentu. Milton se sice nevěnoval přímo vztah politiky a médií, nýbrž otázce svobody projevu, která podle našeho názoru měla vliv na formování mediálních systémů. Milton ve své řeči reaguje na znovuzavedení cenzury anglickým parlamentem, brojí za svobodu slova a přemítá o roli státu ve fungování médií, v té době tištěného tisku a knih. Domnívá se například, že stát by neměl zasahovat do autonomie médií:

„Stát má vládnout, ne posuzovat knihy. Může se totiž lehce zmýlit ve výběru cenzora, stejně tak jako se takovýto cenzor může zmýlit v autorovi.“²⁴

²³ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky. Praha: Portál, 2008, s. 10.

²⁴ MILTON, John. *Aeropagitica: A Speech of Mr. John Milton for the Liberty of Unlicenc'd Printing to the Parliament of England* [online]. 1664 [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <http://oll.libertyfund.org/titles/milton-aeropagitica-1644-jebb-ed>.

Ačkoliv Milton se svou řečí k anglickému parlamentu neuspěl²⁵, jeho ideje nepochybně ovlivnily další myšlení o svobodě projevu a staly se základem pro některé z tezí osmnáctého století, století osvícenců.

Pro dobu francouzského osvícenství je otázka svobody slova a tisku jedním ze stěžejních pilířů. Například Montesquieu o ve svém díle *Esprit des Lois (O duchu zákonů)* říká, že svobodu slova by měla být nezávislá na státní moci²⁶ a stát se tak konstitutivní prvkem svobody člověka:

„[...] abychom se mohli těšit ze svobody, je třeba, aby mohl každý říct to, co si myslí.“²⁷

Ačkoli Montesquieu nastínil ve svém díle rozdělení vládní moci na tři hlavní složky (exekutivní, legislativní a soudní), položil svými úvahami nad svobodou slova a tisku i základy tzv. čtvrté moci, tedy tisku jako veřejného fóra nezávislého na státní moci.

Diskuse týkající se vztahu politiky a médií pokračovaly i na konci století osmnáctého a v první polovině století devatenáctého. Jednalo se zejména opět o roli státu ve vydávání médií a svobody slova. Jejich vrcholem pak byl revoluční rok 1848. Úvahy o vztahu médií a politiky pokračovaly i po zbytek devatenáctého století a neutichaly ani v první polovině století dvacátého. Důležitým mezníkem pro ně byly obě světové války, ale i vznik nedemokratických režimů.

„The state shall be my governors, but not my critics; they may be mistaken in the choice of a licenser, as easily as this licenser may be mistaken in an author.“

²⁵ KÖPPLOVÁ, Barbara a Ladislav KÖPPL. *Dějiny světové žurnalistiky*. Praha: Novinář, 1989, s. 50.

²⁶ FAGUET, Émile. *La politique comparée de Montesquieu, Rousseau et Voltaire* [online]. 1902 [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: http://obvil.paris-sorbonne.fr/corpus/critique/faguet_politique-comparee/body-3.

²⁷ DE MONTESQUIEU, Charles de Secondat. *De l'esprit des lois* [online]. 1758 [cit. 2017-06-15], s. 214. Dostupné z: https://www.ecole-alsacienne.org/CDI/pdf/1400/14055_MONT.pdf.

„[...] pour jouir de la liberté, il faut que chacun puisse dire ce qu'il pense.“

2. 4 Čtyři teorie tisku

Snaha komparativně zkoumat vztahy médií a politiky a různých modelů žurnalistiky se objevuje v mediálních studiích v 50. letech 20. století. Roku 1956 totiž vydali mediální teoretici z Illinoiské univerzity Fred S. Siebert, Theodore Peterson a Wilbur Schramm svoji publikaci *Čtyři teorie tisku (Four theories of press)*. Hned v úvodu publikaci si položili stěžejní otázku, proč vlastně vypadá tisk tak, jak vypadá, a proč se v různých zemích jeho podoba liší:

„Zjednodušeně řečeno, otázka, která stojí za touto knihou, zní, proč je tisk takový, jaký je? Proč v různých zemích slouží různým účelům a objevuje se v nejrůznějších formách?“²⁸

Výsledkem bádání a odpovědi na danou otázku se stala normativní teorie médií, která se na dlouhou dobu stala základním vodítkem pro zkoumání mediálních systémů. Normativní teorií médií podle McQuaila rozumíme takovou teorii, která stanovuje to, jak se média mají ideálně chovat, a která je výsledkem snahy aplikovat na fungování médií normy typické pro společenské a kulturní chování.²⁹

Podle McQuila vznikla publikace *Čtyři teorie tisku* z popudu americké Komise pro svobodu tisku (Commission on the Freedom of the Press), která měla za úkol vyrovnat se se stále vzrůstajícími pochybnostmi o tom, zda liberální model svobody tisku funguje i přes výraznou komercializaci a nárůst masovosti médií, a navrhnout některá řešení.³⁰

Autoři publikace dospěli k tomu, že světové mediální systémy lze rozdělit do kategorií podle čtyř typů normativní teorie – teorie společenské odpovědnosti tisku, liberální teorie, autoritářská teorie, sovětská teorie.

²⁸ SIEBERT, Fred S., Theodore PETERSON a Wilbur SCHRAMM. *Four theories of the press: the authoritarian, libertarian, social responsibility, and Soviet communist concepts of what the press should be and do*. Freeport, N.Y.: Books for Libraries Press, 1956, s. 1.

„In simplest terms the question behind this book is, why is the press as it is? Why does it apparently serve different purposes and appear in widely different forms in different countries?“

²⁹ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, s. 25.

³⁰ MCQUAIL, Denis. *Žurnalistika a společnost*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016, s. 59.

2. 4. 1 Autoritářská teorie

Autorem první zmíněné teorie je Fred S. Siebert. Ten uvádí, že tato teorie byla ve většině případů automaticky přijata většinou společností, které dospěly ke stupni vývoje, kdy byly schopny produkovat masový tisk.³¹ I když se některé společnosti nadále rozhodly jít jinou cestou, autoritářská teorie byla základem, od kterého se odvíjel vztah této společnosti k médiím a který definoval podobu kontroly tisku. Autoritářská teorie je spojená s vírou v existenci a moc státu:

„Člověk dosahuje svých cílů jako příslušník státu a prostřednictvím státu. Bez státu člověk zůstává pouze primitivním tvorem.“³²

Autoritářská teorie předpokládá, že média nebudou nijak zasahovat svým obsahem do stávajícího řádu ve státě a že se nebudou nijak vyjadřovat k vládním představitelům a státním elitám. Podle autoritářské teorie jsou média tedy podmíněna zájmy státu, a proto konstantně kontrolována některou ze státních institucí, případně samotnou vládou. Siebert dodává, že jedním z problémů autoritářské teorie médií je právě efektivní nastavení kontrolních nařízení a restrikcí, protože se během historie ukázalo, že žádný ze způsobů kontroly médií nebyl úspěšný po delší dobu.³³

Během historie byla tato teorie uplatňována v diktaturách, vojenských juntách a v nedemokratických režimech. Výjimkou ovšem podle McQuaila není ani využití této teorie v režimech demokratických a to se souhlasem lidu, například ve válečném stavu nebo v období teroristické hrozby.³⁴

³¹ SIEBERT, Fred S., Theodore PETERSON a Wilbur SCHRAMM. *Four Theories of the Press*. Champaign: Board of Trustees of the University of Illinois, 1981, s. 9.

³² *Ibid.*, s. 11.

„In and through the state, man achieves his ends; Without the state, man remains a primitive being.“

³³ *Ibid.*, s. 19.

³⁴ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, s. 154.

2. 4. 2. Libertariánská teorie

Autorem libertariánské teorie tisku je taktéž jako v prvním případě specialista na komunikaci z Illinoiské univerzity Fred S. Siebert.

Jak tvrdí Siebert (a podle našeho názoru můžeme i po více než padesáti letech od prvních výtisků *Čtyř teorií tisku* považovat jeho tezi za platnou), velká část civilizovaných zemí západního světa je založena na sociálních a politických hodnotách vycházejících z liberalismu, a přijala tudíž libertariánskou teorii tisku za svou.³⁵ Sama libertariánská teorie médií totiž vychází z liberálních principů rozvíjejících se od 17. století, které postuloval John Milton ve výše zmíněném díle *Aeropagica* a na které později navázal John Locke. Během 18. století pak začaly být liberální principy aplikovány v praxi a v 19. století zažily svůj největší rozkvět.

Liberální teorie zavrhuje kontrolu tisku jako hrozbu pro svobodu slova a tisku a vláda je pro ni institucí, která by měla sloužit lidu a zodpovídat se mu. Siebert ovšem uvádí, že tato poslušnost není výhradní, protože vláda sleduje i jiné cíle než lid, a postupem času proto vznikly různé mechanismy kontroly, které mají zamezit tomu, aby stát upustil od liberálních principů a přiklonil se k autoritářským.³⁶ Postupem času nicméně vznikl konsensus v jistých omezeních, které i vláda spočívající na liberálních principech uplatňuje při kontrole médií. Vláda by měla zaručit například ochranu a dobrou pověst jedince v médiích či zabránit šíření nevhodných obsahů.

Média v libertariánské teorii mají několik hlavních funkcí – informovat, bavit, prodávat a zejména se stát nástrojem politické opozice³⁷. Měla by se také stát prostorem, ve kterém se mohou svobodně vyjadřovat všichni členové společnosti. Každý člen společnosti má pak také právo média vlastnit. Neomezená svoboda slova v médiích se ukázala v průběhu 20. století jako problematická. Siebert uvádí jako příklad první a druhou světovou válku a britský tisk, kdy

³⁵ SIEBERT, Fred S., Theodore PETERSON a Wilbur SCHRAMM. *Four Theories of the Press*. Champaign: Board of Trustees of the University of Illinois, 1981, s. 39.

³⁶ *Ibid.*, s. 50.

³⁷ KŘEČEK, Jan. *Politická komunikace: od res publica po public relations*. Praha: Grada, 2013, s. 59.

svoboda slova v médiích často narušovala záměry a strategii britské vlády při snaze vyhrát obě zmíněné války.³⁸

2. 4. 3 Teorie sociální odpovědnosti

Teorie sociální odpovědnosti a sovětská teorie jsou, jak sami autoři teorií uvádějí, modifikacemi předchozích dvou teorií.³⁹ Teorie sociální odpovědnosti vychází z libertariánské teorie a jejím autorem je Theodore Peterson. Její hlavní principy byly ovšem definovány již ve zprávě Komise pro svobodu tisku, které jsme se věnovali v úvodu ke Čtyřem teoriím tisku.

Podle teorie společenské zodpovědnosti by média měla informovat pravdivě a objektivně. Pracovníci v médiích by pak měli dodržovat jisté etické zásady a profesionální kodexy. Stejně jako v libertariánské teorii by média měla sloužit jako fórum pro zveřejňování myšlenek. Média by neměla podléhat vládní kontrole, ale být společensky odpovědná pomocí samoregulace.⁴⁰

Hlásá-li libertariánská teorie tisku možnost neomezeného vlastnictví tisku kterýmkoliv jedincem dané společnosti, tedy soukromé vlastnictví, teorie sociální odpovědnosti „má spíše povahu věci veřejné čili služby“⁴¹. Bezmezná svoboda v teorii sociální odpovědnosti tedy není uspokojivá a musí mít nějaký vyšší cíl, kterým je právě služba veřejnosti.

Jak dodává McQuail, tato teorie má pouze omezenou uplatnitelnost v reálném fungování tisku, ale podporuje profesionalizaci novinářů tím, že zdůrazňuje některé samoregulační principy, například novinářské kodexy nebo mediální rady.⁴²

³⁸ SIEBERT, Fred S., Theodore PETERSON a Wilbur SCHRAMM. *Four Theories of the Press*. Champaign: Board of Trustees of the University of Illinois, 1981, s. 57.

³⁹ KŘEČEK, Jan. *Politická komunikace: od res publica po public relations*. Praha: Grada, 2013, s. 59.

⁴⁰ Více viz například článek Melisande Middleton, ředitelky Centra pro mezinárodní etiku médií: MIDDLETON, Melisande. Social Responsibility in the Media. *Global Media Journal: Indian Edition*. 2011, 1 - 13.

⁴¹ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, s. 151.

⁴² MCQUAIL, Denis. *Žurnalistika a společnost*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016, s. 60.

2. 4. 4 Sovětská teorie

Autorem poslední teorie je Wilbur Schramm. Podle této teorie jsou média v podstatě nástrojem komunistické strany, který má sloužit k budování komunismu. Média mají být vlastněna a kontrolována vládou.⁴³ Jejich úkolem je vzdělávat při budování komunismu, propagovat stranickou ideologii a plnit roli kolektivního agitátora.⁴⁴

Musíme ovšem poznamenat, že sovětská teorie byla sepsána v době studené války a bipolárního rozdělení světa a formulována tak, aby zapadala do aktuálních souvislostí. Křeček mluví dokonce o „až propagandistickém přístupu“⁴⁵.

2. 4. 5 Čtyři teorie tisku a jejich kritika

Publikace *Čtyři teorie tisku* Sieberta, Petersona a Schramma vyplnila mezeru na poli mediálního zkoumání a nabídla možnost analýzy role médií ve společnosti včetně vztahu mezi samotnými médii a politikou.⁴⁶ Postupem času se ovšem ukázalo, že navržené teorie nejsou pro analýzu mediálních systémů dostačující a že jsou ovlivněné pohledem klasického liberalismu 50. let 20. století. Od 60. let 20. století proto zaznamenáváme různé pokusy o jejich revizi.

Mezi prvními, kteří na Čtyři teorie tisku kriticky navázali, byl britský kulturní historik Raymond Williams. Ve své publikaci *Communications* rozděluje mediální systémy na autoritářské, paternalistické (tj. svědomitěji pojatá autoritářská teorie), komerční a demokratické.

V 70. letech 20. století se o kritický přístup ke Čtyřem teoriím tisku pokusili američtí kolegové John Merrill a Ralph Lowenstein z Missourské univerzity. Pokusili se o rozšíření dosavadního zkoumání o aspekt vlastnictví tisku a podle míry vládní kontroly tisku pak rozlišili

⁴³ NERONE, John C. *Last rights: revisiting four theories of the press*. Urbana: University of Illinois Press, 1995, s. 127.

⁴⁴ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, s. 154.

⁴⁵ KŘEČEK, Jan. *Politická komunikace: od res publica po public relations*. Praha: Grada, 2013, s. 59.

⁴⁶ NORDENSTRENG, Kaarle. Beyond the four theories of the press. *Media and Politics in Transition: Cultural Identity in the Age of Globalization* [online]. Leuven: Uitgeverij Acco, 1997, s. 97 [cit. 2017-06-16].

autoritářskou teorii s negativním dopadem vládní kontroly tisku, sociálně centralizovanou teorií s pozitivním dopadem vládní kontroly tisku, libertariánskou teorií bez vládní kontroly tisku a sociálně libertariánskou teorií s minimální mírou vládní kontroly tisku.

Peter Golding a Philip Elliott vytvořili v 70. letech typologii rolí, které ve společnosti plní žurnalistika. Mezi čtyřmi rolemi, které definovali, jsou žurnalistika jako tzv. čtvrtý stav, žurnalistika jako nástroj ke styku s veřejností v totalitních režimech, žurnalistika jako nástroj politických stran a žurnalistika jako nezávislý pozorovatel, tzv. hlídací pes.

Během 80. let 20. století revidoval *Čtyři teorie tisku* William Hachten z Wisconsinské univerzity, který pojal společně teorii společenské zodpovědnosti a libertariánskou teorii jako tzv. západní⁴⁷ a doplnil tento koncept o revoluční teorii a rozvojovou teorii.

Mezi nejznámější revizi Čtyř teorií tisku patří bezesporu rozšíření těchto teorií britským sociologem Denisem McQuailem působícím na Amsterdamské univerzitě v publikaci *Úvod do teorie masové komunikace* poprvé vydané roku 1983. McQuail ke čtyřem známým teoriím doplnil rozvojovou teorii a demokraticko-participační teorii. Rozvojovou teorií se snažil rozšířit dosavadní teoretická východiska i na země třetího světa, v nichž jsou média z ekonomických důvodů často odkázána na zahraniční finanční zdroje a pro rozvoj mediálních systémů v těchto zemích chybí často i profesionální zázemí či dokonce publikum. Demokraticko-participační teorií pak McQuail, jak sám uvádí, reaguje na vznik nových médií a jejich vztah s tradičními masovými médii.⁴⁸ Těmito novými médii má McQuail na mysli zejména nová alternativní média, kterými jsou například místní rozhlas či televize, různé formy pirátského vysílání či samizdatového tisku. Vznik těchto alternativních médií připisuje McQuail obecné nespokojenosti s tradičními centrálními masovými médii a zvýšené míře participace občanů na politice a chodu státu.⁴⁹ V pozdějších vydání své publikace *Úvod do masové teorie tisku* přidává McQuail ještě zamyšlení nad limity šesti teorií, které představil. Domnívá se, že snaha o

⁴⁷ NORDENSTRENG, Kaarle. *Beyond the four theories of the press. Media and Politics in Transition: Cultural Identity in the Age of Globalization* [online]. Leuven: Uitgeverij Acco, 1997, s. 99 [cit. 2017-06-16].

⁴⁸ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, s. 158.

⁴⁹ *Ibid.*, s. 158.

formulaci teorií tisku je „odsouzena k nezdaru“⁵⁰, protože nedokážou reagovat různé politické ideologie v různých státech, ani na vývoj masových médií a nástup nových médií. Čtyři teorie tisku podle McQuaila v podstatě ani nepopsaly žádný skutečný mediální systém a zůstal v příliš obecné rovině. Nakonec dodává, že na žádný ze současných mediálních systémů nelze zařadit do jedné z teorií, neboť většina se „vyznačuje směsicí prvků pocházejících z více modelů: libertariánského, modelu ‚odpovědnosti‘ i autoritářského“⁵¹.

Jednou z nejvýznamnějších prací, která vyšla v 90. letech 20. století je publikace *Last Rights: Revisiting four theories of the press*, kterou editoval John Nerone a do níž přispěli specialisté na mediální komunikaci (W. E. Berry, S. Braman, C. Christians a další) působící na Illinoiské univerzitě, na níž působili i autoři *Čtyř teorií tisku*. Od ostatních se liší zejména tím, že vyšla v době nového multipolárního uspořádání světa a mohla se tak oprostít od limitů zkoumání mediálních systémů, které představovalo bipolární uspořádání světa. Autoři publikace *Last Rights* například upozornili, že *Čtyři teorie tisku* byly vlastně definovány pomocí jedné z nich – liberatriánské teorie – a kritizují Sieberta za to, že z určitého historického momentu britských dějin, rané moderní Velké Británie (přibližně 16. – 18. století) vyvodil teorii, kterou zevšeobecnil.⁵²

2. 5 Systémy médií v postmoderním světě

Za nejdůležitější příspěvek k empiricky podloženému komparativnímu výzkumu médií v posledních letech považujeme publikaci Daniela C. Hallina a Paola Manciniho, jejíž název byl do češtiny přeložen jako *Systémy médií v postmoderním světě*.

Daniel C. Hallin působí na Kalifornské univerzitě v San Diegu, kde se zabývá zejména komparativní analýzou mediálních systémů a politickou komunikací. Paolo Mancini je profesorem sociologie komunikace na univerzitě v Perugii a specializuje se na vztah masových médií a komunikace a politických systémů.

⁵⁰ MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999, s. 159.

⁵¹ Ibid., s. 159.

⁵² NERONE, John C. *Last rights: revisiting four theories of the press*. Urbana: University of Illinois Press, 1995, s. 31.

V této publikaci, poprvé vydané roku 2004 v anglickém jazyce pod názvem *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*, Hallin a Mancini analyzují mediální systémy osmnácti různých evropských a amerických západních demokracií a snaží se „zjistit, zda je možné nalézt systémové souvislosti politických struktur se strukturami masových médií“⁵³.

Autoři si nejprve určují základní kategorie, podle kterých následně zařazují mediální systémy eurasijského prostoru do tří modelů. Tyto modely určují podle současného stavu novinového průmyslu daného národa a profesionalismu novinářů, podle míry propojení médií s politickými elitami (tzv. politický paralelismus) a role státu v daném mediálním systému. Neméně důležité jsou pro autory také historické aspekty vzniku těchto systémů, zaměřují se zejména na rychlost a míru demokratizace nebo na rozdílný vývoj masového tisku v daném státu.

Výsledkem empirické srovnávací analýzy obou autorů jsou pak tři modely médií a politiky, které se ale nepokouší být normativními vzory⁵⁴ a které jsou pouze ideálními modely⁵⁵. Jsou to konkrétně *liberální model*, *demokraticko-korporativistický model* a *model polarizovaného pluralismu*, přičemž každý z těchto modelů je typický pro určitou geografickou oblast. Modely médií a politiky Hallina a Manciniho představíme v následujících podkapitolách.

2. 5. 1 Liberální model

Liberální model či severoatlantický model je typický pro Velkou Británii, Irsko a Severní Ameriku (autoři jej proto nazývají také modelem angloamerickým). Ačkoliv autoři spojují angloamerickou oblast do jednoho modelu, je třeba uvést, že míra liberalismu se v jednotlivých zemích liší. Důležitým společným znakem daných zemí je ale silně provázaný

⁵³ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008, s. 25.

⁵⁴ Ibid., s. 25.

⁵⁵ Ibid., s. 96.

mediální vývoj s politikou a kulturou země, přičemž média zůstávají (až na výjimku Velké Británie) politicky neutrální.

V daných zemích také zaznamenáváme brzký a suverénní nástup komerčního tisku, který vedl k vytlačení jiných druhů tisku (náboženského, stranického atd.), protože na rozdíl o nich se nesnažil utvářet vědomí čtenářů, ale názorově odrážel jejich představy.⁵⁶ Již ve 30. letech 19. století se v USA rozvíjí díky industrializaci a urbanizaci tisk, pro nějž bylo typické „emocionální zabarvení, zkratkovité vyjadřování a snaha bavit“⁵⁷ a který v případě anglosaských zemí nazýváme *penny press*. Tento název odráží další z důležitých znaků tohoto druhu tisku – jeho nízkou cenu. V 70. letech 19. století pak byla komercializace tisku na vrcholu a novinářské společnosti se staly jedněmi z nejvíce prosperujících společností v daných zemích, což umožnilo již zmíněnou politickou neutralitu. S rychlým nástupem komerčního tisku souvisí i rychlá profesionalizace žurnalistiky.

Rozhlasové a televizní vysílání je pak politicky neutrální ve všech čtyřech analyzovaných zemích, včetně Velké Británie. Média v liberálním modelu jsou typická svou orientací na informační a narativní styl, ve Velké Británii pak díky zvýšené míře politického pluralismu v tištěných médiích zaznamenáváme obsáhlejší politické informace.

Jak již napovídá jeho název, liberální model se vyznačuje velice omezenou mírou státních zásahů do médií. Nelze ale opomenout důležitou roli státu při rozvoji dopravní infrastruktury zemí, díky níž mohlo dojít ke snadnější difuzi tisku. Stát také podporuje vzdělávání budoucích žurnalistů, přiznává novinářům určitá legislativní privilegia atp.⁵⁸

2. 5. 2 Demokraticko-korporativistický model

Podle geografické oblasti, pro niž Hallin a Mancini tento model definovali, jej nazýváme také modelem severo/středoevropským. Vzhledem k nejednoznačnosti pojmu

⁵⁶ VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 139.

⁵⁷ Ibid., s. 139.

⁵⁸ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008, s. 253.

„střední Evropa“⁵⁹ budeme o tomto modelu hovořit v naší práci jako o demokraticko-korporativistickém. Autoři do něj zahrnují skandinávské země, Švýcarsko, Německo, Rakousko a Benelux, které podle nich byly během historie v sociální interakci a vzájemném vlivu⁶⁰, naopak sem kvůli komunistické minulosti nezahrnují Polsko, Maďarsko, Slovensko a Českou republiku⁶¹.

Pro země demokraticko-korporativistického byla v minulosti typická vysoká míra politického paralelismu.⁶² Dalším typickým znakem těchto zemí je pak vysoký náklad tisku. S vysokou mírou stranickosti souvisí opět vysoká úroveň profesionalizace žurnalistiky, kterou má tento model společný s liberálním modelem popsáním výše.

V zemích demokraticko-korporativistického modelu byla brzy ustavena svoboda tisku, kterou státní moc respektuje, ale díky silné sociální politice klade důraz na média veřejné služby. Stát také fungování médií dotuje.

2. 5. 3 Model polarizovaného pluralismu

A konečně třetím modelem, který Hallin a Mancini definovali, je model polarizovaného pluralismu. Podle geografické oblasti, pro kterou jej autoři *Systémů médií v postmoderním světě* definovali, jej nazvali také modelem středomořským (případně mediteránním). Sem zařadili i námi zkoumaný mediální systém Řecka. My se v naší práci mimo jiné pokusíme prozkoumat, do jaké míry je toto zařazení platné, a jak se kategorie, které oba autoři definovali, měnily spolu

⁵⁹ Proměněm tohoto pojmu a jeho nejednoznačnosti se věnuje například politolog Vít Hloušek v článku *Pojem střední Evropy, jeho proměny a milníky politického vývoje*.

HLOUŠEK, Vít. Pojem střední Evropy, jeho proměny a milníky politického vývoje. In: *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity, Řada historická, C 54*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 2007. s. 26-39, 15 s. ISBN 978-80-210-4481-4.

⁶⁰ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008, s. 171.

⁶¹ Ibid., s. 172.

⁶² KŘEČEK, Jan. *Politická komunikace: od res publica po public relations*. Praha: Grada, 2013, s. 64.

s řeckou krizí. Budeme se snažit nalézt i případné společné znaky s českým mediálním systémem.

Kromě Řecka řadí autoři mezi země polarizovaného pluralismu také Španělsko, Portugalsko a Itálii. Jako mezní příklad pak Hallin a Mancini uvádějí Francii, která má mnoho společných znaků se státy polarizovaného pluralismu, ale i se státy demokraticko-korporativistického modelu.

Pozdní přechod k demokracii, způsobený zejména velkou silou tradičního politického a společenského uspořádání, je jedním ze společných znaků zemí jižní Evropy. Touha po liberalizaci v těchto státech měla často za následek různé politické boje, protesty a revoluce. Na vznik tisku měla v zemích středomořského modelu vliv zejména bohatá aristokracie a často i duchovenstvo⁶³, jehož vliv souvisí se silnou náboženskou tradicí v těchto zemích (římskokatolickou v Itálii, Španělsku a Portugalsku a pravoslavnou v Řecku).

Masový tisk se pak v těchto zemích začal vyvíjet v 80. letech 19. století, ale k jeho rozvoji, na rozdíl od Severní Ameriky a severní Evropy, nikdy zcela úplně nedošlo a tisk tak „zůstal ve srovnání s dominujícími elektronickými médii elitním a nízkonákladovým“⁶⁴. S tímto faktem souvisí také nižší míra profesionalizace žurnalistů a silnější zásahy státu do fungování médií.

Pro státy středomořského modelu je typický politický paralelismus. Tisk často odráží odlišené politické proudy a jeho vlastníci jsou nezdárcem napojeni na politické elity.⁶⁵ Informace o politice jsou často podávány formou komentářů, které mají aktivizovat obyvatelstvo jednotlivých států. Politizováno je v některých případech (zejména historických) i vysílání veřejné služby.

⁶³ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008, s. 119.

⁶⁴ KŘEČEK, Jan. *Politická komunikace: od res publica po public relations*. Praha: Grada, 2013, s. 64.

⁶⁵ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008, s. 126.

Pro politický systém analyzovaných zemí je pak typický pluralismus a slabý vývoj racionálně-legální autority (s výjimkou Francie), která má za následek klientelismus a protežování vybraných politických názorů a proudů.

2. 6 Nové poznatky ve zkoumání mediálních systémů

Mediálním systémem se můžeme zabývat také z pohledu systémové teorie Niklase Luhmanna. Pokud totiž platí, že se jedná o univerzální teorii, která obsahuje veškeré sociální systémy a jejich fungování, nabízí se nám možnost řadit sem i systém mediální.

Tomuto tématu se v českém prostředí ve své diplomové práci⁶⁶ věnovala Marína Urbániková, která v současné době působí jako odborná asistentka na Katedře mediálních studií a žurnalistiky na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně a která podle našeho názoru přinesla do diskuse o zkoumání mediálních systémů přínosné poznatky. Urbániková se domnívá, že chybí-li teoretické ukotvení pojmu mediální systém, jsou i jednotlivé užívané kategorie pro třídění mediálních systémů definované v posledních letech zejména v publikaci Hallina a Manciniho, tedy profesionalizace žurnalistiky a ekonomického aspektu fungování médií, vztahem médií a státní moci a politického systému, nepodložené a pouze intuitivní.⁶⁷ S využitím všeobecné systémové teorie a teorie systém Niklase Luhmanna pak navrhuje nové indikátory pro zkoumání mediálních systémů – podmínky vzniku mediálního systému, autopoiesis mediálního systému (zahrnuje například strukturu mediálních produktů), vztah mediálního systému s prostředím (například dalšími sociálními subsystemy nebo s publikem) a uchování autopoiesis (obrana mediálního systému proti vlivům z prostředí nebo uchování důvěry publika ve funkčnost mediálního systému).

2.7 Východiska pro praktickou část práce

V naší praktické části práce jsme se rozhodli vycházet z modelů definovaných Hallinem a Mancinim, přestože skýtají určitá úskalí. Souhlasíme s některými výhradami, které ve své diplomové práci přednesla Marína Urbániková, a domníváme se, že jednotlivé mediální

⁶⁶ URBÁNIKOVÁ, Marína. *Teória mediálnych systémov optikou systémovej teórie: pokus o reflexívnu kritiku* [online]. Brno, 2011 [cit. 2017-06-05]. Diplomová práce. Masarykova Univerzita Brno. Vedoucí práce Jaromír Volek.

⁶⁷ Ibid., s. 107.

systemy nelze výhradně dělit podle kategorií, které Hallin a Mancini definovali. Myslíme si nicméně, že se jedná o spolehlivá východiska, která ale musí být aplikována na každý z mediálních systémů jednotlivě. V praktické části naší práce se nechceme vymezit vůči modelům Hallina a Manciniho, ale pouze kriticky přezkoumat uvedené kategorie pro případ řeckého mediálního systému a zaměřit se na jeho aktuální vývoj a možný přesah některých východisek definovaných Hallinem a Mancinim.

3. Dějinné souvislosti vývoje řeckých médií

V následující kapitole se budeme zabývat dějinnými souvislostmi vývoje řeckých médií. Naším cílem rozhodně není obsáhnout celou historii řeckých médií, ale zaměříme se spíše na klíčové okamžiky řeckých dějin, které ovlivnily vývoj médií. Stejně tak se pokusíme zdůraznit historické situace, v nichž sehrála řecká média klíčovou roli.

3.1 Řecká diaspora v době *turkokracie*

Abychom byli schopni popsat počátky řeckého tisku, musíme nejdříve osvětlit historické podmínky, za nichž řecký tisk vznikl. Podmínky zrodu řeckého tisku na konci 18. století byly totiž silně ovlivněny historickou situací na pevninském i na většině ostrovů. Když totiž roku 1453 dobyli osmanští Turkové Konstantinopol a poté i celou vnitřně oslabenou Byzantskou říši, odešlo během 2. poloviny 15. století mnoho byzantských vzdělců do Itálie nebo na Krétu či Chios, ostrovy, které ještě nebyly pod osmanskou nadvládou. Období osmanské nadvlády v Řecku nazýváme podle Hradečného a kol. *turkokracií*.⁶⁸ Z byzantských vzdělců pak zejména v Itálii vznikla početná řecká diaspora, jejíž kulturní vývoj byl ovlivněn nastupující italskou renesancí a humanismem a probíhal tak zcela odlišně od řeckých oblastí, které byly ovládány osmanskými Turky.⁶⁹

Řecká diaspora v Itálii se zasloužila o vznik škol, které měly za úkol udržet řeckou vzdělanost, a po několik dalších staletí sem proudili z podmaněného Řecka studenti. Kromě toho také Řekové v italských městech zakládali tiskárny, v nichž rozmnožovali řecké rukopisy. Kromě antických a byzantských rukopisů tiskli také aktuální původní řecká díla, ta ovšem nedosahovala kvality západní evropské literatury.⁷⁰ Tyto tiskárny následně sehrály také klíčovou roli při vzniku řeckého tisku.

Kromě Itálie se někteří řečtí vzdělanci uchýlili také do podunajských knížectví nebo do Vídně, kde evidujeme taktéž dodnes⁷¹ početnou řeckou diasporu. Také zde vzniklo několik

⁶⁸ HRADEČNÝ, Pavel et al. *Dějiny Řecka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998, s. 303.

⁶⁹ Ibid., s. 328.

⁷⁰ Ibid., s. 330.

⁷¹ The Greeks of Vienna. *Universität Wien* [online]. [cit. 2017-12-30].

řeckých tiskáren. V řeckých oblastech ovládaných Osmany byl naopak knihtisk velmi omezený. Osmané totiž „podezřívají šíření knih vydaných tiskem z podvrtných tendencí a povolili knihtisk až v roce 1726“⁷².

3. 2 První řecké noviny

Původ pozdního vzniku řeckého tisku spatřujeme v tom, že řecká vzdělanost byla soustředěna zejména vně řeckého území ovládaného osmanskými Turky. Mezi lety 1770 až 1820 však došlo k mimořádnému intelektuálnímu rozmachu v řeckých komunitách mimo hranice Řecka, ale postupně i na různých místech osmanské říše. Bohatí členové řecké diaspory podporovali kulturní a intelektuální činnost v místech, v nichž se usídlili. Vůbec první řecké noviny proto vyšly ve Vídni. Jejich vydavatelem byl Jorgos Vendotis, překladatel a vydavatel původem ze Zakynthosu, který však jako stejně jako další intelektuálové odešel studovat do Itálie. O novinách Jorgose Vendotise se však nedochovalo příliš informací. Kromě toho, že neznáme se ani jejich název, se z rakouských archivů se dozvídáme pouze to, že jejich vydávání netrvalo ani dva měsíce v létě 1784 a na žádost osmanské vlády bylo rakouskými úřady zakázáno.⁷³

Za první řecké noviny bývají proto obecně považovány noviny *Efimeris*⁷⁴ (řecky *Εφημερίς*), vycházející dvakrát týdně, vydávané bratry Pumbliem a Jorgosem Markidis-Puliosovými od roku 1790 ve Vídni.⁷⁵ (Příloha č. 12) První řecké noviny tedy vznikají v době, kdy již v řadě jiných evropských zemích vycházelo několik titulů s denní periodicitou a tisk

⁷² HRADEČNÝ, Pavel et al. *Dějiny Řecka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998, s. 334.

⁷³ DRULA, Lukia, ed. *O ellinikos typos 1784 eos simera: Istorikes ke theoritikes prosengisis (O ελληνικός τύπος 1784 έως σήμερα: Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις)*. Athina: Instituto Neoellinikon Erevnon / Ethinku Idrimatos Erevnon, 2005, s. 57.

⁷⁴ Digitalizovanou podobu prvních řeckých novin Efimeris, dostupnou i v on-line podobě, můžeme najít v Rakouské národní knihovně: *Ephemeris*. In: ANNO: Historische österreichische Zeitungen und Zeitschriften [online]. [cit. 2017-09-17].

⁷⁵ DRULA, Lukia, ed. *O ellinikos typos 1784 eos simera: Istorikes ke theoritikes prosengisis (O ελληνικός τύπος 1784 έως σήμερα: Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις)*. Athina: Instituto Neoellinikon Erevnon / Ethinku Idrimatos Erevnon, 2005, s. 57.

získal kromě informační funkce postupně také funkci zábavnou či politickou.⁷⁶ Doba vzniku prvních řeckých novin je v západní Evropě poznamenána Velkou francouzskou revolucí a již dřívějším nástupem osvícenství. Bratři Makridis-Puliosovi sledovali vydáváním *Efimeris* dva cíle. Pro Řeky žijící v emigraci mělo jejich periodikum představovat zdroj informací o tom, co se děje v osmanské říši, pro podrobený řecký národ byl nově vzniklý řecký tisk prostředníkem událostí dějících se v západní Evropě, nositelem osvícenských myšlenek a evropské vzdělanosti vůbec. Většina zpráv, které v periodiku *Efimeris* vyšla, měla politický charakter.⁷⁷

Periodikem *Efimeris* začíná éra řeckého předrevolučního tisku, která trvá až do roku 1821⁷⁸, kdy vypukla řecká osvobozenecká revoluce. V tomto období postupně vycházela kromě listu *Efimeris* ještě další desítky periodik – *Idisis dia ta Anatolika Meri* (*Ειδήσεις διά τα Ανατολικά Μέρη*), *Ellinikos Tilegrafos* (*Ελληνικός Τηλέγραφος*), *Lojos Ermis* (*Λόγιος Ερμής*), *Kallioti* (*Καλλιόττη*), *Melissa* (*Μέλισσα*), *Musion* (*Μουσείον*), *Athina* (*Αθηνά*), *Filologikos Tilegrafos* (*Φιλολογικός Τηλέγραφος*), *Iris* (*Ιρις*).⁷⁹

3. 3 Role tisku při řecké osvobozenecké revoluci

Éru předrevolučního tisku, která skončila spolu s rychlým rozšířením řecké národně osvobozenecké revoluce vedoucí až ke vzniku samostatného řeckého státu (1821), vystřídala éra tisku osvobozenecké revoluce.

⁷⁶ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. Dějiny českých médií: od počátku do současnosti. Praha: Grada, 2011, s. 41.

⁷⁷ CHATZIJEORJIU, Evjenia. *O ellinikos proepanastikos Typos. I „Efimeris“ ton Makridon Puliu* (*Ο ελληνικός προεπαναστατικός Τύπος. Η “Εφημερίς” των Μαρκίδων Πούλιου*) [online]. Thessaloniki: Aristotelio Panepistimio Thessalonikis, 2012 [cit. 2017-09-17], s. 133.

⁷⁸ Ibid., s. 12.

⁷⁹ DRULA, Lukia, ed. *O ellinikos typos 1784 eos simera: Istorikes ke theoritikes prosengisis* (*Ο ελληνικός τύπος 1784 έως σήμερα: Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις*). Athina: Instituto Neoellinikon Erevnon / Ethinku Idrimatos Erevnon, 2005, s. 58.

3. 3. 1 Ručně psané noviny a rozvoj poštovního systému

První listy, které se šířily na řeckém území, byly ručně opisovány a jejich distribuce byla kvůli velké rozloze podrobeného řeckého území velmi složitá. Prvním ručně psaným periodikem na řeckém území byl list s titulem *Efimerida tu Galaksidu* (řecky *Εφημερίδα του Γαλαξιδίου*), který poprvé vyšel v březnu roku 1821.⁸⁰ Mezi další ručně psané noviny v počátcích řeckého boje o nezávislost patřily *Efimeris Etoliki* (*Εφημερίς Αιτωλική*) a *O Achelos* (*Ο Αχελώος*). Všechny tyto rané novořecké tisky byly malého formátu, čímž byla usnadněna jejich distribuce.⁸¹

Pro spolehlivý přenos informací měla od vzniku periodického tisku neopomenutelný význam pošta. V západoevropských státech byly položeny základy poštovního systému již na přelomu 14. a 15. století. Ačkoliv v Osmanské říši fungoval poštovní systém zvaný *menzili*⁸² (řecky *μενζίλι*), pro potřeby povstalců musel vzniknout jejich vlastní způsob přenosu informací, protože si brzy uvědomili důležitost tisku v jejich boji. A právě v této době byly položeny základy novořeckého poštovního systému. Opisy zpráv byly šířeny nejprve šířeny většinou jednotlivci z pevninského Řecka směrem na Peloponés.

Tisk v tomto období přinášel nejen zprávy o bojích, ale i jejich politické a diplomatické vyústění. Nechyběly v něm ale ani informace o kultuře či vzdělání a aktuální společenské situaci.⁸³

⁸⁰ Epanastasi 1821 – 1828: O Typos ston Agona (Επανάσταση 1821-1828: Ο Τύπος στον Αγώνα). *24grammata* [online]. [cit. 2017-09-18].

⁸¹ FURTUNIS, Vasilis. *Ta endypa tis epanastasis (Τα έντυπα της επανάστασης)*. *Fourtounis.gr* [online]. 2011 [cit. 2017-09-18].

⁸² Jiati i proti tachydromi stin Athina ekegan tis epistoles otan den evriskan ton paralipti (Γιατί οι πρώτοι ταχυδρόμοι στην Αθήνα έκαigan τις επιστολές όταν δεν έβρισκαν τον παραλήπτη). *Michani tu chronu* [online]. 2016 [cit. 2017-09-18].

⁸³ DRULA, Lukia, ed. *O ellinikos typos 1784 eos simera: Istorikes ke theoritikes prosengisis (Ο ελληνικός τύπος 1784 έως σήμερα: Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις)*. Athina: Instituto Neoellinikon Erevnon / Ethinku Idrimatos Erevnon, 2005, s. 59.

3. 3. 2 Vznik tiskáren na území řeckého státu. První tištěné noviny

Na šíření myšlenek revoluce do podmaněného řeckého území se kromě vzdělanců v diaspoře podíleli také tzv. fanarioté. Fanarioté byli příslušníci bohaté laické aristokratické vrstvy, která se soustředila kolem patriarchátu v konstantinopolské čtvrti Fanar. Fanarioté se díky svým obchodním stykům se Západem a dobré znalosti cizích jazyků uplatnili i ve službách sultanátu jako diplomaté či tlumočníci. Fanarioté vykazovali také velkou kulturní činnost. Kromě podpory řecké kultury a vzdělanosti byli sami činnými spisovateli.

Byli to právě fanarioté, kdo na řeckém území otevřel první tiskárny.⁸⁴ K těm, kdo se nejvíce zasloužili o vznik prvních tištěných novin na řeckém území, patří bezesporu fanarioté a kulturní mecenáši Alexandros Mavrokordatos a Dimitris Ypsilantis. První tiskárna vznikla roku 1821, přičemž během tří následujících let jich vzniklo dalších pět.⁸⁵ Tiskárny umožnily vznik tištěných periodik a usnadnily tak jejich oběh nejen uvnitř, ale i vně hranic řeckého území, na kterém probíhaly osvobozené boje. Evropská společnost se totiž v duchu filhelénství stále více zajímala o situaci v Řecku, někteří dokonce dobrovolně přicházeli Řekům v jejich boji za svobodu pomáhat. Mezi nimi byl například anglický básník George Gordon Byron⁸⁶, který při těchto bojích zahynul.

Prvními tištěným periodikem, které začalo vycházet na řeckém území, byl list *Salpinx Elliniki* (řecky *Σάλπιγξ Ελληνική*), jehož vydavatel byl již zmíněný fanariot Dimitrios Ypsilantis (Příloha č. 13). List *Salpinx Elliniki* vyšel poprvé 1. srpna 1821 ve městě Kalamata, které bylo tou dobou již osvobozené.⁸⁷ Mezi další tištěná periodika tohoto období patří například *Ellinika Chronika* (řecky *Ελληνικά Χρονικά*) vydávaná v Messolongi, *Efimeris Athinon* (řecky *Εφημερίς Αθηνών*) vydávaný v Aténách, *Filos tu Nomu* (řecky *Φίλος του Νόμου*) vydávaný na Hydře

⁸⁴ FURTUNIS, Vasilis. Ta endypa tis epanastasis (Τα έντυπα της επανάστασης). *Fourtounis.gr* [online]. 2011 [cit. 2017-09-18].

⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ HRADEČNÝ, Pavel et al. *Dějiny Řecka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998, s. 376.

⁸⁷ FURTUNIS, Vasilis. Ta endypa tis epanastasis (Τα έντυπα της επανάστασης). *Fourtounis.gr* [online]. 2011 [cit. 2017-09-18].

nebo *Jeniki Efimeris tis Ellados* (řecky *Γενική Εφημερίς της Ελλάδος*) vydávaný v Aténách a Nafpliu. Tisk v době osvobozené revoluce neměl pro Řeky pouze informační funkci, ale stal se dokonce řídicím orgánem revolučních bojů.⁸⁸

3. 4 Tisk po vzniku samostatného řeckého státu. Počátky řeckého zpravodajství

3. 4. 1 Historické pozadí

Po osvobozené revoluci se krátce ujal vlády v Řecku v letech 1829 - 1831 diplomat Joannis Kapodistrias, který chtěl na základě svých zahraničních zkušeností vybudovat nový stát zbavený vlivu dosavadních elit. Kapodistriasovy „osvícensko-absolutistické“⁸⁹ snahy však vyvolaly řadu nepokojů, které nakonec skončily Kapodistriasovou smrtí.⁹⁰ Do země zmítané občanskou válkou byl roku 1833 dosazen třemi mocnostmi – Velkou Británií, Francií a Ruskem – panovník z bavorské dynastie Wittelbachů, Otto I. Král Otto I. přispěl k modernizaci Řecka, z hlediska rozvoje tisku jmenujme zejména vybudování poštovní služby.⁹¹ S ottonským absolutistickým režimem však panovala v Řecku nespokojenost. Řekům se podařilo roku 1843 pomocí vzpory vydobýt na Ottovi I. ústavu. Nakonec byl však roku 1862 Otta I. sesazen a řecký trůn byl nabídnut dánské glücksburské dynastii. Král Jiří I. se stal zakladatelem nové dynastie na řeckém trůně a zůstal politicky činný až do roku 1913, kdy byl zavražděn v Soluni.

3. 4. 2 Vývoj tisku v druhé polovině 19. století

Po vzniku samostatného řeckého státu došlo ke změně dosavadní podoby tisku. Během osmanské nadvlády a řecké osvobozené revoluce vycházely noviny menšího formátu, které

⁸⁸ CHRYSAFI, Androniki. O Typos stin ypiresia tis Ellinikis Epanastasis: Ta „Eliniki Chronika“ (O Tύπος στην υπηρεσία της Ελληνικής Επανάστασης: Τα «Ελληνικά Χρονικά»). *Achaiki Jatriki* [online]. 2013, 32(1), 77 - 79 [cit. 2017-09-20].

⁸⁹ HRADEČNÝ, Pavel et al. *Dějiny Řecka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998, s. 389.

⁹⁰ Joannis Kapodistrias byl roku 1831 zavražděn. Vraždu paradoxně nespáchal žádný z odpůrců jeho režimu, nýbrž se jednalo o akt rodové pomsty.

⁹¹ HRADEČNÝ, Pavel et al. *Dějiny Řecka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998, s. 402.

měly zpravidla čtyři stránky, přičemž hlavní článek zabíral asi dvě z nich. Jejich periodicitu byla nižší, většinou se jednalo o týdeníky nebo listy vycházející několikrát do měsíce.

Jak jsme již uvedli výše, v první polovině 19. století vycházely v novinách zejména články o bojích přejaté z neznámých zdrojů. Zahraniční zprávy pak byly přejímány ze zahraničních periodik, ovšem s velkým zpožděním, které bylo způsobeno vzdáleností od západoevropských států a také obtížemi s překonáváním vzdáleností v samotném Řecku. V tisku, ve kterém do té doby převažovala názorová žurnalistika, se začíná po vzniku samostatného řeckého státu objevovat také zpravodajství, které se začíná vydělovat od názorové žurnalistiky převažující do té doby. Zpravodajství má, na rozdíl od názorové žurnalistiky, „především funkci informační a definiční, snaží se aktuální události bez prodlení zachytit, popsat a předat (za pomoci technických prostředků) různě diferenciovaným publikům“⁹².

Průkopníkem zpravodajství v Řecku byl na konci 80. let 19. století vydavatel a novinář Vlasis Gavriilidis se svým periodikem *Akropolis* (řecky *Ακρόπολις*). Gavriilidis si totiž jako první vybudoval síť zpravodajů, a to nejen na řeckém území, ale i v zahraničí.⁹³ (Příloha č. 14) To znamená, že využívá originálních původních informací. Inovativní bylo také využití reportáže v jeho tisku.

Mezi nejdůležitější periodika 2. poloviny 19. století patří kromě *Akropole* aténské listy Petrose Kanellidise s názvem *Keri* (řecky *Καιροί*) a *Efimeris* (řecky *Εφημερίς*) Dimitrise Koromilose.⁹⁴

Dalším novým fenoménem, který se objevuje v řeckém tisku v 80. letech 19. století je časopis *Estia* (řecky *Εστία*), kolem něhož se soustřeďují nejvýznamnější intelektuálové té doby. Je to vůbec poprvé v historii řeckého tisku, kdy se kolem některého z periodik utvořil kruh

⁹² OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. 2., upr. vyd. Praha: Karolinum, 2011, s. 13.

⁹³ DRULA, Lukia, ed. *O ellinikos typos 1784 eos simera: Istorikes ke theoritikes prosengisis (O ελληνικός τύπος 1784 έως σήμερα: Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις)*. Athina: Instituto Neoellinikon Erevnon / Ethinku Idrimatos Erevnon, 2005, s. 67.

⁹⁴ DRULA, Lukia, ed. *O ellinikos typos 1784 eos simera: Istorikes ke theoritikes prosengisis (O ελληνικός τύπος 1784 έως σήμερα: Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις)*. Athina: Instituto Neoellinikon Erevnon / Ethinku Idrimatos Erevnon, 2005, s. 68.

řeckých osobností z kulturní sféry.⁹⁵ List *Estia* se stal „mluvčím“ řecké literární generace 80. let 19. století, do níž patřili například spisovatelé Kostis Palamas nebo Grigorios Xenopoulos.

3. 5 Řecký tisk na počátku 20. století

3. 5. 1 Jazyková otázka

Od vzniku samostatného řeckého státu ovlivňoval tisk a literaturu diglotický spor. Diglosie je termín, který „označuje situaci, kdy ve společnosti fungují dvě jazykové varianty, které mají rozdílné funkce, např. v oficiální a neoficiální doméně“⁹⁶. V řeckém prostředí se v tomto sporu, který vstoupil do dějin také jako *jazyková otázka* (řecky *γλωσσικό ζήτημα*), jednalo o ustavení společného mluveného a psaného jazyka. Počátky jazykové otázky v Řecku sahají až do 1. století př. n. l. a kontinuálně pokračují přes byzantské období a osmanskou nadvládu až do 19. století, kdy byly položeny základy novořeckého státu. Po celou tuto dobu vedle sebe existovaly různé formy řečtiny, které si ale nekonkurovaly. To se změnilo na počátku 19. století, kdy byl potřeba jednotný národní jazyk⁹⁷ a rozhořel se spor o to, která z jazykových variant řečtiny by se jím měla stát – zda jednoduchý mluvený jazyk *dimotiki* nebo umělý spisovný jazyk *katharevusa*.

Na počátku 20. století došlo k politizaci řecké jazykové otázky, na níž měl značný vliv tisk. Většina periodik byla do té doby psaná *katharevousou*, která se postupem času stávala jednodušší, tvárnější a začala do sebe pojímat některá slova z každodenního mluveného jazyka.⁹⁸ I přesto se zastáncům *dimotiki* zdála *katharevusa* příliš umělá a strojená. Do vývoje

⁹⁵ Istoría tis ekdosis stin Ellada 1830 – 1974: mia episkopisi (Iστορία της έκδοσης στην Ελλάδα 1830-1974: μία επισκόπηση). *Ethniko kendro vivliu* [online]. [cit. 2017-09-24].

⁹⁶ POKORNÝ, Jan a Juraj HANULIAK. *Lingvistická antropologie: jazyk, mysl a kultura*. Praha: Grada, 2010, s. 135.

⁹⁷ KOTROTSU-LONDU, Tatiani. To elliniko glossiko zitima (Το ελληνικό γλωσσικό ζήτημα). *Epistimoniko vima* [online]. 2004, (3), 40 - 56 [cit. 2017-09-24], s. 43.

⁹⁸ DRULA, Lukia, ed. *O ellinikos typos 1784 eos simera: Istorikes ke theoritikes prosengisis (Ο ελληνικός τύπος 1784 έως σήμερα: Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις)*. Athina: Instituto Neoellinikon Erevnon / Ethinku Idrimatos Erevnon, 2005, s. 69.

řecké jazykové otázky zasáhnul zejména list *Akropolis*, o kterém jsme se již zmínili výše a které bylo psáno jednoduchým jazykem⁹⁹. V roce 1901 zde totiž vyšel překlad Evangelii do *dimotiki*, jehož záměrem bylo zpřístupnit Evangelia a široké vrstvě Řeků a usnadnit jejich porozumění. Po publikování Evangelii následovaly protesty zastánců katharevusy. Nejprve se rozhořely na stranách tisku – periodikum *Skrip* (řecky *Σκρίπ*) například překladatele Evangelii, Alexandrose Pallise, nazvalo „hlupákem a vlastizrádcem, směšným rádoby filozofem“¹⁰⁰. Zanedlouho propukly také krvavé střety, které vzešly od studentů a učitelů teologické fakulty Athénské univerzity a které vešly do řeckých dějin pod názvem *evangeliaka* (1901).

Hlavním orgánem dimotikistů se stalo periodikum *Numas* (řecky *Νομάς*), které mělo vliv na rozšíření dimotikistických myšlenek do širšího povědomí.¹⁰¹ Jazyková otázka i nadále rozdělující nejen periodika, ale i literaturu nebo školství byla vyřešena až v 70. letech 20. století. Dne 1. dubna 1976 byla totiž v zákoně o vzdělávání poprvé uznána jako oficiální vyučovací jazyk novořečtina vycházející jak mluvené řečtiny, tak psaného kultivovaného jazyka.¹⁰²

3. 5. 2 Svaz novinářů aténských deníků / Ένωσις Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών (ΕΣΗΕΑ)

První svaz novinářů byl v Řecku založen roku 1914, i když již dříve zaznamenáváme pokusy o založení řecké novinářské organizace.¹⁰³ Novinářské svazy, jeden ze znaků rozvinuté profesionalizace žurnalistky¹⁰⁴, vznikaly již od druhé poloviny 19. století. Řecký *Svaz novinářů athénských deníků* je tak jedním ze symbolů pozdní profesionalizace řecké

⁹⁹ Evangelika ke Orestiake (Ευαγγελικά και Ορεστειακά). In: BABINIOTIS, Jeorjios. *To glossiko zitima*. Athina: Idrima tis vulis ton Ellinon, 2011, s. 256.

¹⁰⁰ Evangelika ke Orestiake (Ευαγγελικά και Ορεστειακά). In: BABINIOTIS, Jeorjios. *To glossiko zitima*. Athina: Idrima tis vulis ton Ellinon, 2011, s. 257.

„[...] ανόητο και αστειό αρνησίπατρι, γελοίο δήθεν φιλόλογο.“

¹⁰¹ DIATSENDOS, Petros. *To glossiko zitima (Το γλωσσικό ζήτημα)*. *Kendro ellinikis glossas* [online]. 2007 [cit. 2017-09-29].

¹⁰² HRADEČNÝ, Pavel et al. *Dějiny Řecka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998, s. 796.

¹⁰³ ESIEA: Istoriko (ΕΣΗΕΑ: Ιστορικό). *ESIEA.gr* [online]. Athina, 2014 [cit. 2017-10-03].

¹⁰⁴ VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 119.

žurnalistky. Svaz novinářů athénských deníků podporoval své členy, jimž zajišťoval například i zdravotní pojištění¹⁰⁵. Při *Svazu novinářů athénských deníků* vznikla během prvních patnácti let fungování také novinářská škola.

3. 6 Tisk v období Metaxasovy diktatury

Tisk v Řecku se stal během 20. a 30. let 20. století silně stranickým a podílel se pomocí propagandy na tvorbě veřejného mínění v zemi.

Budeme-li v další části mluvit o Joannisovi Metaxasovi jako nacionalistickém diktátorovi, je třeba říct, že nacionalisticky ovlivněná rétorika se začíná v řeckém tisku objevovat již od počátku 30. let 20. století. Stále více je používána nová moderní zásoba reflektující politický vývoj v Řecku.¹⁰⁶ Již během meziválečných let se objevuje například nový termín *ethinkofrosyni* (řecky *εθνικοφροσύνη*), národní smýšlení, který se stane v době občanské války v letech 1946 – 1949 symbolem antikomunistické ideologie.¹⁰⁷ Kromě *ethinkofrosyni* jsou na stránkách tisku stále více skloňovány pojmy jako konzervatismus, radikalismus, revolta a také stále zřetelnější dělení na levici a pravici.¹⁰⁸

Joannis Metaxas se nejprve zasloužil jako podporovatel krále Jiřího II. o znovunastolení monarchie v Řecku, a když byl roku 1936 zvolen ministerským předsedou, začal do svých rukou postupně soustřeďovat všechnu moc:

¹⁰⁵ ESIEA: Istoriko (ΕΣΗΕΑ: Ιστορικό). *ESIEA.gr* [online]. Athina, 2014 [cit. 2017-10-03].

¹⁰⁶ DRULA, Lukia, ed. *Ο ελληνικός τύπος 1784 έως σήμερα: Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών/Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, 2005, s. 74.

¹⁰⁷ KARAKATSANIS, Leonidas a Nikolaos PAPADOGIANNIS. *The politics of culture in Turkey, Greece and Cyprus: performing the left since the sixties*. New York, NY: Routledge, 2017, s. 211.

¹⁰⁸ DRULA, Lukia, ed. *Ο ελληνικός τύπος 1784 έως σήμερα: Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις* (*Ο ελληνικός τύπος 1784 έως σήμερα: Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις*). Athina: Instituto Neollinikon Erevnon / Ethinku Idrimatos Erevnon, 2005, s. 74.

„Ovládnutím premiérského úřadu si Metaxas otevřel cestu k realizaci svého konečného cíle – k nastolení osobní diktatury.“¹⁰⁹

K nastolení Metaxasovy diktatury došlo 4. srpna 1936, kdy Metaxas zrušil několik článků ústavy a rozpustil parlament. Nakonec se jeho diktátorský režim, známý podle dne svého vzniku také jako režim čtvrtého srpna, zasloužil o potlačení demokracie v Řecku¹¹⁰ a také o likvidaci Metaxasových politických protivníků, přičemž nejbrutálnější zásahy byly naplánovány proti komunistům¹¹¹.

Jelikož se Metaxasova opatření nesetkala s podporou širší veřejnosti, rozhodl se na svou stranu získat tisk, jelikož si byl vědom vlivu tisku na většinové myšlení. Ihned po převzetí moci zavedl tvrdou cenzuru, která měla zaručit kontrolu nad případnou kritikou nového režimu. Dne 23. srpna 1936 vydal Metaxas zákon, který nařizoval to, jak mají noviny vypadat, jakým způsobem mají být vydávány a jak má probíhat jejich distribuce. Zasloužil se také o založení Ministerstva tisku a turismu.¹¹² Kromě tisku využíval Metaxas ke své propagandě i rozhlas nebo kino.

Další z Metaxasových zákonů, Zákon o tisku, byl vydán roku 1938 a zavedl ještě přísnější cenzurní opatření. Noviny byly povinny vydávat pouze informace schválené Ministerstvem tisku a turismu. Součástí mělo být také zpravodajství ze zahraničí, zejména z Německa a z německých zdrojů.¹¹³ Metaxas totiž sympatizoval s nacistickými režimy a snažil se řídit Řecko podle jejich ideologií.¹¹⁴

¹⁰⁹ HRADEČNÝ, Pavel et al. *Dějiny Řecka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998, s. 552.

¹¹⁰ HRADEČNÝ, Pavel et al. *Dějiny Řecka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998, s. 554.

¹¹¹ Ibid., s. 554.

¹¹² I 4i Avgustu ke o Typos (Η 4η Αυγούστου και ο Τύπος). *Metaxas Project: Inside Fascist Greece (1936-1941)* [online]. 2012 [cit. 2017-10-07].

¹¹³ Ibid.

¹¹⁴ HRADEČNÝ, Pavel et al. *Dějiny Řecka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998, s. 556.

Většina tisku, kromě toho krajně levicového, se Metaxasovi rychle podvolila. Aby si na svou stranu získal samotné novináře, snažil se vystupovat jako jim rovný kolega, který rozumí jejich potřebám. Metaxas novinářům poskytl také výhradní práva, která doposud neměli. Zvýšil jim mzdu, uznal neděli jako den volna nebo jim nabídnul například pojištění, které do té doby měli pouze státní zaměstnanci¹¹⁵.

Hlavní tiskový orgán Komunistické strany Řecka (KKE), list Rizospastis (řecky Ριζοσπαστής), byl založen roku 1917, tedy ještě před tím, než byla oficiálně roku 1918 založena Komunistická strana Řecka.¹¹⁶ (Příloha 16) Rizospastis byl po nastolení Metaxasovy diktatury jako jediné periodikum ihned zakázán, a proto byl po celou dobu diktatury vydáván v ilegalitě.¹¹⁷

Ačkoliv neexistovaly žádné oficiální noviny režimu, nejvýznamějším periodikem podporující Metaxasův režim byl měsíčník *Neon Kratos* (řecky *Νέον Κράτος*), v překladu *Nový stát*, který vycházel v letech 1937 – 1941 a jehož vyšlo dohromady 43 čísel.¹¹⁸ (Příloha 15)

3. 7 Počátky rozhlasového vysílání v Řecku

Počátky rádiového vysílání v Řecku sahají do roku 1923, ovšem měly pouze podobu amatérského vysílání, striktně regulovaného Ministerstvem námořnictví. V roce 1928 pak vzniká v Soluni první rozhlasová stanice s pravidelným vysíláním.¹¹⁹ (Příloha 17) Od roku

¹¹⁵ TZIMEROS, Thanos. Tamio Dimosiografon: mia palia, vromiki istoria (Ταμείο Δημοσιογράφων: μια παλιά, βρώμικη ιστορία). *Aegeannews.gr* [online]. 2017 [cit. 2017-10-05].

¹¹⁶ Istoriki diadromi (Ιστορική διαδρομή). *Rizospastis.gr* [online]. [cit. 2017-12-31]

¹¹⁷ I 4i Avgustu ke o Typos (Η 4η Αυγούστου και ο Τύπος). *Metaxas Project: Inside Fascist Greece (1936-1941)* [online]. 2012-12-15 [cit. 2017-12-31].

¹¹⁸ To Neon Kratos (Το Νέον Κράτος). *Metaxas Project: Inside Fascist Greece (1936-1941)* [online]. 2014-08-17 [cit. 2017-12-30].

¹¹⁹ ZACHAROPULOS, Thimios. The Evolution of Public Service Radio Broadcasting in Greece: From Authoritarianism to Anarchy and Irrelevance. *Global Media Journal* [online]. 2002, s. 1, [cit. 2017-10-09].

1930 se vláda pokoušela vytvořit vlastní rozhlasovou stanici, ale neúspěšně.¹²⁰ Státní rozhlasové vysílání vytvořil až Ionannis Metaxas. Neexistovaly-li za Metaxasovy diktatury oficiální režimní noviny, u rozhlasu tomu bylo naopak. Metaxasovo národní vysílání, které mělo podpořit jeho diktaturu, fungovalo od roku 1938 v Athénách. Ačkoliv byl Metaxas proněmecky orientovaný a netajil se obdivem k fašistickým režimům, snažil se v rámci zachování neutrality v Evropě sužované druhou světovou válkou udržovat vztahy i s Velkou Británií, na jejíž pomoc se v případě útoku na Řecko ze strany fašistických mocností spoléhal.¹²¹

I přes Metaxasovo odmítnutí italských ultimát se Řecko neubránílo fašistické invazi. Po řecko-italské válce bylo nakonec Řecko roku 1941 obsazeno Německem. V době německé okupace trvající mezi lety 1941 – 1944 se řecký tisk a rozhlas ocitly pod cenzurou. Rozhlas mohl vysílat většinou pouze večer, a ačkoliv byl pod soustavnou německou kontrolou, byly v něm po dobu okupace dokonce vysílány i pravoslavné bohoslužby.¹²² I přes silnou cenzuru i nadále vycházel řecký tisk, mimo jiné například list *Athinaika nea* (řecky *Αθηναϊκά Νέα*) vycházející dodnes pod názvem *Ta nea* (řecky *Τα νέα*) nebo list *Elefthero vima* (řecky *Ελεύθερο βήμα*) vycházející i dnes pod titulem *To vima* (řecky *Το βήμα*). Po zemi byly rozšiřovány také odbojové letáky a pamflety, zejména díky Komunistické straně Řecka (KKE).¹²³

¹²⁰ Istoría radiofonu stin Ellada, protos radiofonikos stathmos stin Ellada, 1i DETH 1926. (Ιστορία Ραδιοφώνου, πρώτος ραδιοφωνικός σταθμός στην Ελλάδα, 1η ΔΕΘ 1926). *Thessaloniki Arts & Culture* [online]. [cit. 2017-12-30].

¹²¹ HRADEČNÝ, Pavel et al. *Dějiny Řecka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998, s. 562.

¹²² ZACHAROPULOS, Thimios. The Evolution of Public Service Radio Broadcasting in Greece: From Authoritarianism to Anarchy and Irrelevance. *Global Media Journal* [online]. 2002, s. 2, [cit. 2017-10-09].

¹²³ SKAMNAKIS, Andonis. *Politics, Media and Journalism in Greece* [online]. Dublin, 2006 [cit. 2017-10-14], s. 108.

3. 8 Poválečné uspořádání řeckých médií a politický vývoj

3. 8. 1 Řecká občanská válka. Historické souvislosti

Zatímco se jiné evropské státy po roce 1945 snažily o hospodářskou obnovu země, Řecko zůstalo i nadále sužováno válkou. Vypukla zde totiž občanská válka trvající až do roku 1949, která se stala vůbec nejkrvavějším konfliktem na řeckém území ve 20. století.¹²⁴ Kořeny řecké občanské války sahají do druhé světové války, kdy se utvořila z levicových skupin a Komunistické strany odbojová Národně osvobozenecá fronta (EAM) se svou ozbrojenou složkou Řecké lidové osvobozenecé armády (ELAS).

Druhou nejsilnější¹²⁵ partyzánskou skupinu představovalo pravicové uskupení Národní republikánská řecká liga (EDES). Právě tato dvě uskupení proti sobě stanula v 1. kole řecké občanské války, které skončilo v listopadu roku 1944, tedy těsně po vymanění Řecka z nacistického područí. Druhé kolo řecké občanské války pak začalo již v prosinci 1944. Předsedou nové vlády se stal Jeorjios Papandreu, podporovaný Velkou Británií, v jehož vládě byli i někteří ministři z EAM, která zvolila politiku smíru s novou vládou. Papandreu však rozhodl o demilitarizaci EAM, což vedlo k vyhlášení stávký a vystoupení ministrů EAM z vlády. Ještě v předvečer generální stávký se strhly masové protestní demonstrace, které byly ze strany vlády brutálně potlačeny. Vypuklo tak druhé kolo řecké občanské války tzv. Dekemvriana¹²⁶, v němž proti sobě již nestály „jednotlivé odbojové skupiny, ale komunistická guerilla a pravidelná royalistická armáda“¹²⁷.

¹²⁴ KRÁLOVÁ, Kateřina a Konstantinos TSIVOS. *Vyschly nám slzy: řečtí uprchlíci v Československu*. Praha: Dokořán, 2012, s. 24.

¹²⁵ KRÁLOVÁ, Kateřina a Konstantinos TSIVOS. *Vyschly nám slzy: řečtí uprchlíci v Československu*. Praha: Dokořán, 2012, s. 26.

¹²⁶ Druhé kolo řecké občanské války trvající od prosince 1944 do ledna 1945 bývá nazýváno také jako *Dekemvriana* (řecky *Δεκεμβριανά*), tedy prosincové události.

¹²⁷ KRÁLOVÁ, Kateřina a Konstantinos TSIVOS. *Vyschly nám slzy: řečtí uprchlíci v Československu*. Praha: Dokořán, 2012, s. 27.

Třetí kolo řecké občanské války datujeme od března 1946, kdy mělo dojít k parlamentním volbám, které se levicová uskupení v čele s komunisty rozhodla bojkotovat. Záminkou pro vznik další fáze občanské války se stalo napadení policejní stanice Litochoru ze strany levicových povstalců, při níž zahynulo osm lidí. Po vítězství royalistů ve volbách se z levicových uskupení utvořilo uskupení Demokratické vojsko Řecka (DSE). Do řeckého konfliktu se kromě Velké Británie zapojily i Spojené státy americké, které se angažovaly zejména díky vyhlášené Trumanově doktríně. DSE bylo definitivně poražena na přelomu srpna a září 1949.

3. 8. 2 Média v době občanské války

Řecko se sice vymanilo z nacistické nadvlády médií, ale nedošlo do fáze jejich demokratizace a nezávislosti, neboť média byla zapojena do občanské války, která v Řecku probíhala. Hlavním orgánem levicových uskupení komunistů se stal list *Rizospastis* (řecky *Ριζοσπαστής*), který byl sice během Metaxasovy diktatury a okupace oficiálně zakázán, ale vycházel i nadále ilegálně¹²⁸, a list Národní osvobozené fronty (EAM) *Elevtheri Ellada* (řecky *Ελεύθερη Ελλάδα*). Je také třeba dodat, že většina vydavatelů novin byli sami aktivisté. V Řecku se ještě ve 40. letech tedy setkáváme s tím, že vydavatelé nejsou nezávislí, ale naopak jsou sami angažováni v politice.¹²⁹

Pro rádiové vysílání této doby je přelomový rok 1945, kdy řecká vláda založila Národní ústav rozhlasového vysílání (řecky *Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας*, EIP). Jeho hlavním účelem byla zejména dozor nad rádiovým vysíláním. Stejně jako v případě tisku se vláda snažila o jeho celkovou kontrolu a snažila se zamezit partyzánům v provozování alternativních stanic. Z propagandistických důvodů byly zakládány také oficiální armádní rádiové stanice. Ty nejdříve zakládali jako pirátské stanice sami vojáci, aby se odreagovali¹³⁰, následně je pod sebe převzala oficiální vláda, která skrze ně varovala občany o „nebezpečí pramenící

¹²⁸ MAJER, Kosta. *Istoria tu elliniku typu (Ιστορία του ελληνικού τύπου)*. Tomos B. Athina, 1959, s. 145.

¹²⁹ SKAMNAKIS, Andonis. *Politics, Media and Journalism in Greece* [online]. Dublin, 2006 [cit. 2017-10-14], s. 110.

¹³⁰ ZACHAROPULOS, Thimios. The Evolution of Public Service Radio Broadcasting in Greece: From Authoritarianism to Anarchy and Irrelevance. *Global Media Journal* [online]. 2002, s. 2, [cit. 2017-10-09].

z komunismu¹³¹. Spojené státy americké v duchu Trumanovy doktríny a zadržování komunismu řecké propagandistické vysílání podporovaly, dokonce pomohly založit dvě nové rádiové stanice, jejichž polovina vysílání sestávala z přenosu vysílání Hlasu Ameriky (Voice of America, VOA) a polovina z vládního vysílání.¹³²

3. 9 Řecká média v letech 1950 – 1967

Po skončení řecké občanské války sice došlo roku 1950 k parlamentním volbám podle systému poměrného zastoupení s vítězstvím politického středu, ale fakticky zůstal režim extrémně pravicový¹³³ v čele s králem Pavlosem I. a jeho manželkou Friederikou.

V Řecku tak ani po občanské válce de facto nedošlo k obnovení demokracie a nemohlo dojít ani k obnovení nezávislosti médií. V roce 1952 navíc vstoupila v platnost nová ústava, která „nejen výrazně omezila svobodu tisku, ale zavedla ještě více opatření, která vedla k téměř úplnému potlačení levicového tisku“¹³⁴. Mezi nejvýznamnější levicová periodika té doby patřil deník *Avji* (řecky *Αβγή*), který byl nakonec v době vlády vojenské junty v letech 1967 – 1974 zakázán.

¹³¹ ZACHAROPULOS, Thimios. The Evolution of Public Service Radio Broadcasting in Greece: From Authoritarianism to Anarchy and Irrelevance. *Global Media Journal* [online]. 2002, s. 2, [cit. 2017-10-09].

¹³² ZACHAROPULOS, Thimios. The Evolution of Public Service Radio Broadcasting in Greece: From Authoritarianism to Anarchy and Irrelevance. *Global Media Journal* [online]. 2002, s. 2, [cit. 2017-10-09].

¹³³ HRADEČNÝ, Pavel et al. *Dějiny Řecka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998, s. 636.

¹³⁴ SKAMNAKIS, Andonis. *Politics, Media and Journalism in Greece* [online]. Dublin, 2006 [cit. 2017-10-14], s. 119.

„It significantly limited the freedom of the press, but also introduced even more measures which lead to almost complete repression of the left press.“

Většinu rádiového vysílání v Řecku měli i po konci občanské války na starosti příslušníci královské armády¹³⁵ podporováni Spojenými státy americkými. Ty například vybavily některé vesnice rádiovými přijímači, aby pomohly k rychlejšímu šíření zpráv.

3. 9. 1 Vznik televizního vysílání

I počátky televizního vysílání jsou spojeny s řeckou armádou. Její technici ale pracovali na televizním vysílání v utajení.¹³⁶ V době, kdy se Řecko zotavovalo z druhé světové války a z občanské války (1946 – 1949) v některých evropských zemích již televizní vysílání fungovalo. Zatímco v Německu fungovalo televizní vysílání od roku 1936, Řecko bylo po válkách finančně vyčerpáno a rozvoj televizního vysílání zde byl omezen.¹³⁷ První experimentální televizní vysílání je v Řecku zahájeno až v roce 1960 Národním ústavem rádiového vysílání. Zanedlouho po první vysílací stanici vznikla také druhá vysílací stanice, YENED, která byla pod kontrolou armády, respektive ministra obrany. Vlastnictví televizní stanice armádou, tak jako v případě Řecka, je v dějinách evropského televizního vysílání ojedinělý¹³⁸ a odráží dějinné a politické souvislosti, ve kterých řecká televize vznikala.

3. 10 Řecká média během vlády vojenské junty (1967 – 1974)

Řecké vnitropolitická krize vyvrcholila v dubnu roku 1967 státním převratem. Ten měla na svědomí skupina řeckých důstojníků, v jejichž čele stanul triumvirát složený Georgiose Papadopulose, Nikolaose Makarezose a Stylianose Pattakose. Dva z nich měli hodnost plukovníka¹³⁹, a proto nazýváme vládu vojenské junty v Řecku také jako vládu plukovníků.

¹³⁵ ZACHAROPULOS, Thimios. The Evolution of Public Service Radio Broadcasting in Greece: From Authoritarianism to Anarchy and Irrelevance. *Global Media Journal* [online]. 2002, s. 3, [cit. 2017-10-09].

¹³⁶ VOVU, Joanna. Histoire politique de la télévision en Grèce. *Le Temps des médias* [online]. 2006, 1(6), s. 259 [cit. 2017-10-17].

¹³⁷ I proistoria tis ellinikis tileorasis (H προϊστορία της ελληνικής τηλεόρασης). *I Kathimerini* [online]. 1996-03-10 [cit. 2017-12-30].

¹³⁸ VOVU, Joanna. Histoire politique de la télévision en Grèce. *Le Temps des médias* [online]. 2006, 1(6), s. 259 [cit. 2017-10-17].

¹³⁹ HRADEČNÝ, Pavel et al. *Dějiny Řecka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998, s. 675.

Král Konstantinos II. se rozhodl s pučisty spolupracovat a ti „králova jména využili k legalizaci vlastního postavení ve vztahu k zahraničí“¹⁴⁰. Vojenská junta začala zatýkat velké množství nepohodlných lidí, zejména komunistů a dalších nepřátel režimu. Po vojenském puči vešlo v platnost také mnoho represivních nařízeních, mimo jiné přísná cenzura médií.

Pučisté si byli vědomi síly médií, k nimž kromě tisku a rádiu v 60. letech přibyla i televize, jak jsme zmínili výše. Zavedli proto předběžnou cenzuru¹⁴¹, typickou pro režimy či státy „koncentrující se na politický a vojenský obsah mediálních sdělení“¹⁴². Podle Köpplové a Jiráka rozumíme předběžnou cenzuru „každý institucionalizovaný zásah do obsahu média před tím, než se dostane k uživatelům“¹⁴³.

Mezi perzekuované novináře patřili zejména novináři levicového tisku. Vzhledem k tomu, že list Komunistické strany Řecka byl již dříve zakázán, zbývalo pučistům ovládnout dva levicové deníky – *Dimokratiki alaji* (řecky Δημοκρατική Αλλαγή) a již výše zmíněný list *Ayji* (řecky Αυγή). Novináři z těchto levicových periodik byli pozatýkáni a většina z nich deportována na ostrovy Makronisos nebo Jiaros¹⁴⁴. Tyto řecké opuštěné ostrovy se staly společně s ostrovem Trikeri místem vězení pro komunisty již za řecké občanské války (1946 – 1949) a do roku 1958 jich sem bylo deportováno více než 100 000.¹⁴⁵ Další novináři byli vyloučeni ze Svazu novinářů athénských deníků.

¹⁴⁰ Ibid., s. 676.

¹⁴¹ Ibid., s. 676.

¹⁴² VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. Praha: Grada Publishing, 2015, s. 34.

¹⁴³ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003, s. 155.

¹⁴⁴ SKAMNAKIS, Andonis. *Politics, Media and Journalism in Greece* [online]. Dublin, 2006 [cit. 2017-10-14], s. 154.

¹⁴⁵ PANURJIA, Neni. Desert Islands : Ransom of Humanity. *Public Culture* [online]. 2008, (20), s. 403 [cit. 2017-10-21].

Jednou z prvních budov, kterou pučisté zabrali, byla vysílací budova Národního ústavu rádiového vysílání,¹⁴⁶ které bylo taktéž od převratu v roce 1967 pod přímou kontrolou vlády.

Jak jsme již zmínili výše, pučisté ovládli také televizní vysílání a založili druhou vysílací stanici s názvem *Informační služba ozbrojených sil (YENEΔ – Υπηρεσία Ενημερώσεως Ενόπλων Δυνάμεων)*, jejímž úkolem bylo informovat o práci řeckých ozbrojených sil, o věcech veřejného zájmu, ale i posilovat mezi veřejností nacionalistické nálady. Stanice YENED tak byla zároveň stanicí veřejnou a armádní.¹⁴⁷

Hlavním ideovým rysem propagandy plukovnické diktatury byla představa o Řecku jako národu helénských křesťanů, jejichž opornými pilíři se měla stát vlast, rodina, národ a morální kvality. Propaganda také soustavně odsuzovala komunismus a zdůrazňovala úzké napojení na Spojené státy americké.¹⁴⁸

3. 11 Postavení řeckých médií po roce 1974

Diktatura plukovníků nakonec dovedla Řecko až do hospodářského úpadku, který nakonec vyvolal roku 1973 studentské demonstrace, během nichž studenti obsadili athénskou technickou univerzitu Polytechnio. Režim obsadil Polytechnio 17. listopadu 1973 tanky a při brutálním potlačení demonstrace několik desítek studentů zahynulo, další stovky byly zraněny nebo uvězněny. Definitivní konec diktatury v Řecku pak nastal poté, co se vojenská junta pokusila nastolit diktaturu i na Kypru a Řekové režimu definitivně vypověděli poslušnost. Do Řecka se také vrátil bývalý premiér Konstantinos Karamanlis (ve funkci 1955 – 1963), který se chtěl pokusit o znovuliberalizaci země. Ve svých snahách však nebyl zcela důsledný, a ačkoliv se zasloužil o mnoho liberálních opatření, nepostupoval s dostatečnou razancí proti těm, kteří

¹⁴⁶ ZACHAROPULOS, Thimios. The Evolution of Public Service Radio Broadcasting in Greece: From Authoritarianism to Anarchy and Irrelevance. *Global Media Journal* [online]. 2002, s. 3, [cit. 2017-10-09].

¹⁴⁷ VOVU, Joanna. Histoire politique de la télévision en Grèce. *Le Temps des médias* [online]. 2006, 1(6), s. 260 [cit. 2017-10-17].

¹⁴⁸ VOVU, Joanna. Histoire politique de la télévision en Grèce. *Le Temps des médias* [online]. 2006, 1(6), s. 260 [cit. 2017-10-17].

měli na svědomí zločiny bývalého režimu.¹⁴⁹ Karamanlis se stal zakladatelem politické strany Nová demokracie (řecky Νέα Δημοκρατία), která se postupně stala jednou z největších politických stran v Řecku. Konkurentem Nové demokracie se pak stala strana PASOK (řecky Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα) Andrease Papandreu.

S pádem vojenské diktatury došlo ke znovuobnovení deníků, které byly v době junty zakázány. Dokonce bylo po 27 letech obnoveno spolu s povolením Komunistické strany Řecka legální vydávání jejího listu *Rizospastis* (řecky Ριζοσπάστης). Ačkoliv byla v ústavě z roku 1975 zaručena svoboda tisku, některé zákony omezující tuto svobodu zrušeny nebyly. Byla to například nařízení regulující vydávání a šíření tisku, která byla využívána k omezení vydávání levicového tisku.¹⁵⁰

V článku 15 ústavy z roku 1975 je uvedeno, že „rozhlasové a televizní vysílání je pod přímou kontrolou státu“¹⁵¹. Již od roku 1950 sice fungovala tři další oficiální rozhlasová vysílání, ale pouze ve spolupráci se státní ERT.

Vznik konkurenčního prostředí v rozhlasovém vysílání je po roce 1974 spojen zejména s politickým bojem obou konkurenčních stran Nová demokracie a PASOK. Snaha zbortit státní monopol na rozhlasové vysílání vzešla nejdříve od členů strany PASOK, kteří chtěli, aby jejich radní měli možnost zakládat místní rádia¹⁵², a nakonec i od členů strany Nová demokracie. Vládnoucí strana PASOK sice souhlasila s povolením nových amatérských stanic, ale pouze s tou výhradou, že nebudou vysílat zpravodajství nebo programy týkající se veřejných záležitostí. Strana Nová demokracie naopak prosazovala vznik soukromých rádií.¹⁵³

¹⁴⁹ HRADEČNÝ, Pavel et al. *Dějiny Řecka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998, s. 693.

¹⁵⁰ SKAMNAKIS, Andonis. *Politics, Media and Journalism in Greece* [online]. Dublin, 2006 [cit. 2017-10-14], s. 204.

¹⁵¹ *Syntagma tis Ellados (Σύνταγμα της Ελλάδος)*. Athina, 1975.

¹⁵² ZACHAROPULOS, Thimios. The Evolution of Public Service Radio Broadcasting in Greece: From Authoritarianism to Anarchy and Irrelevance. *Global Media Journal* [online]. 2002, s. 4, [cit. 2017-10-09].

¹⁵³ *Ibid.*, s. 4.

Nakonec došlo legislativním změnám zákonem č. 1730 z roku 1987, které kromě vysílání ERT povolovaly vznik obecních rozhlasových stanic, a ihned nato vznikla v roce 1987 místní athénská rozhlasová stanice s názvem *Athina 98.4 FM* (řecky *Αθήνα 9.84*). Přelomovou změnou byl fakt, že zaměstnanci této rozhlasové stanice nebyli žádní členové politických stran.¹⁵⁴ První licence k soukromým rozhlasovým stanicím byly uděleny v roce 1988 a na konci roku 1989 pak po celém Řecku fungovalo 13 rozhlasových stanic

Jak jsme řekli již výše, rozhlasové i televizní vysílání zůstalo po pádu vojenské junty v roce 1974 pod přímou státní kontrolou, čímž bylo pod neustálým vlivem stran Nová demokracie a PASOK, které se střídaly u vlády. Po roce 1974, kdy se k moci dostala strana Nová demokracie, bylo soustavně ovlivňováno především televizní zpravodajství, jehož podoba pak podle Vovuové připomínala kvůli přísné cenзуře spíše oficiální zpravodajství strany¹⁵⁵. Hlavní představitelé vedení televizního vysílání byli voleni stranou, která se zrovna nacházela u moci. Přestože opoziční strana PASOK odsuzovala ovlivňování televizního vysílání vládnoucí stranou Nová demokracie, jakmile se stala vládnoucím subjektem v roce 1981, její politika se vůči televiznímu vysílání od strany Nová demokracie příliš nelišila. Kromě kanálu ERT1 fungoval i kanál ERT2, který vzniknul z výše zmíněného kanálu YENED. Tak jako kanál YENED byl i kanál ERT2 pod přísnou vládní kontrolou. Oba kanály pak byly v roce 1987 sloučeny.

3.12 Deregulace řeckých audiovizuálních médií

Řecký tisk na konci 80. let nemohl fungovat autonomně, protože byl finančně závislý na státu. Již od 70. let se vydavatelé tisku vůči státu zadlužovali a v roce 1982 již dosahoval dluh řeckých novin vůči státu výše 4 miliónů euro.¹⁵⁶ Vliv dvou silných politických stran Nová demokracie a PASOK měl za následek postupný vznik klientelismu. K tomu přispěl podle Hallina a Papathanossopulose také fakt, že v jihoevropských zemích a některých ze zemí Jižní

¹⁵⁴ Ibid., s. 4.

¹⁵⁵ VOVU, Joanna. Histoire politique de la télévision en Grèce. *Le Temps des médias* [online]. 2006, 1(6), s. 261 [cit. 2017-10-17].

¹⁵⁶ SKAMNAKIS, Andonis. Politics, *Media and Journalism in Greece* [online]. Dublin, 2006 [cit. 2017-10-14], s. 209.

Ameriky nevznikly instituce, které by od sebe oddělovaly vysílání veřejné služby od přímé kontroly vládnoucí politické skupiny.¹⁵⁷

Řecké televizní i rozhlasové vysílání vzniklo za nadvlády autoritativních nedemokratických režimů – ve 30. letech 20. století to byl vznik rozhlasového vysílání v době Metaxasovy diktatury a v 60. letech 20. století televizního vysílání v době vlády vojenské junty. Monopol státu v televizním a rozhlasovém vysílání však neskončil ani po pádu vojenské junty. Podle Papathanassopulose se totiž na udržení státního monopolu v těchto médiích podíleli samotní řečtí politici, kteří nebyli ochotní zaručit audiovizuálnímu sektoru autonomii¹⁵⁸, aby se sami mohli v organizaci vysílání angažovat. Navíc bylo potřeba kvůli rozlehlosti Řecka (včetně mnoha ostrovů) zajistit jednotné vysílání. Vliv politické strany, která se zrovna nacházela u moci, se odrážel zejména ve zpravodajství a ve složení vrcholných řídicích pracovníků ERT. Těmi byli vždy sympatizanti dané strany.

Deregulace řeckých audiovizuálních médií souvisí s postupnou internacionalizací Řecka v 80. letech, jejímž příkladem může být vstup Řecka do Evropské unie roku 1981, kterým se Řecko zavázalo k plnění některých závazků i v mediální sféře. Rozhodující ovšem bylo založení rozhlasových stanic starosty z konzervativní opozice některých velkých městech. Vzhledem k tomu, že vládnoucí strana PASOK již nemohla nijak reagovat, vydala prohlášení, že se trh rozhlasového a televizního vysílání stejně chystala otevřít.¹⁵⁹ Stejným způsobem se starostové Athén, Soluně a Pireu zasloužili i rozbití monopolu televizního vysílání ERT. Vláda navíc věřila, že deregulací televizního vysílání si může upevnit svou pozici před nadcházejícími volbami roku 1989.¹⁶⁰ Nakonec se deregulace televizního vysílání ujala až nově vzniklá koalice

¹⁵⁷ HALLIN, Daniel C. a Stylianos PAPATHANASSOPULOS. Political Clientelism and the Media: Southern Europe and Latin America in Comparative Perspective. *Media, Culture & Society* [online]. 2002, 24(2), s. 6 [cit. 2017-10-27].

¹⁵⁸ PAPATHANASSOPULOS, Stylianos. The Politics and the Effects of the Deregulation of Greek Television. *European Journal of Communication* [online]. SAGE, 1997, 12(3), s. 351 [cit. 2017-10-28].

¹⁵⁹ PAPATHANASSOPULOS, Stylianos. The Politics and the Effects of the Deregulation of Greek Television. *European Journal of Communication* [online]. SAGE, 1997, 12(3), s. 355 [cit. 2017-10-28].

¹⁶⁰ Ibid., s. 355.

mezi Novou demokracií a Koalicí levicových a pokrokových stran, která ukončila vládu strany PASOK. První společností, která vstoupila na trh řeckého televizního vysílání, byla skupina Teletypos se svým kanálem *Mega Channel*, která dostala od vlády prozatímní licenci¹⁶¹. Ostatní společnosti, které na trh začaly vstupovat, však již o žádné licence nežádaly a řecký trh televizního vysílání se stal naprosto nekontrolovatelným. Jednotlivé vlády sice avizovaly vytvoření pravidel pro udělování licencí, ale jednalo se vždy spíše o předvolební tah, který měl vládnoucí straně získat podporu jednotlivých společností na televizním trhu, které se měly snažit o získání licence.¹⁶²

¹⁶¹ Ibid., s. 356.

¹⁶² Ibid., s. 359.

4. Současná mediální krajina Řecka

V následující kapitole plynule navážeme na přechozí kapitolu a popíšeme současnou mediální krajinu v Řecku. Kromě tištěných a audiovizuálních médií se zaměříme i na internetovou podobu vybraných médií a na řecké tiskové agentury.

Vzhledem k tomu, že kapitola týkající se současné řecké mediální krajiny navazuje na kapitolu třetí, která se zabývala vývojem řeckých médií do 21. století, rozhodli jsme se ji oproti původnímu záměru uvedenému v tezích naší práce na místo čtvrté kapitoly. Vzhledem k tomu, že současná řecká mediální krajina není složena pouze z tištěných a audiovizuálních médií, rozhodli jsme se upravit, respektive upřesnit, také název čtvrté kapitoly, čímž se opět odchylujeme od původních tezí.

Vzhledem k proměnlivosti řecké mediální krajiny bychom chtěli předeslat, že data uvedená v následující kapitole jsou platná k listopadu roku 2017.

4. 1 Tištěná média

V roce 2016 vycházelo v Řecku dohromady kolem 280 tištěných deníků, z toho 15 celonárodních deníků, 11 sportovních deníků, 16 nedělníků, 10 celonárodních týdeníků.¹⁶³ Jedním z typických rysů řeckých tištěných médií je jejich rozdělení na raníky a odpoledníky, přičemž odpoledníky mají v souhrnu větší náklad než raníky. Mezi periodika s vůbec největším nákladem patří seriózní deníky *Kathimerini* (řecky *Καθημερινή*) vycházející ráno a *Ta Nea* (řecky *Τα Νέα*) vycházející odpoledne.

4. 1. 1 *Kathimerini*

List *Kathimerini* (řecky *Καθημερινή*, doslova *každodenní*) byl založen 15. září 1919 novinářem Jeorjiosesem Vlachosem.¹⁶⁴ *Kathimerini* vychází kromě pondělí každý den ráno, přičemž nejvyšší náklad tohoto deníku má jeho nedělní vydání.

¹⁶³ PAPATHANASSOPOULOS, Stylianos. Greece - Media Landscape. *Medialandscapes.com* [online]. European Journalism Centre, 2017, [cit. 2017-10-30].

¹⁶⁴ MAJER, Kosta. *Istoria tu elliniku typu (Istoria tou ελληνικού τύπου)*. Tomos B. Athina, 1959, s. 166.

Deník *Kathimerini* řadíme mezi seriózní tištěná média s konzervativní pravicovou orientací.¹⁶⁵ Vychází ve formátu *broadsheetu*, tedy ve velkém formátu v rozměru přibližně 75x60 cm. Tištěná verze deníku se v běžném prodeji prodávala během roku 2017 za 1 euro, nedělní vydání pak během téhož roku stálo 2 eura, vzhledem k většímu počtu stran a příloh.

Jako většina řeckých novin má i *Kathimerini* svou internetovou verzi – www.kathimerini.gr. Kromě řecké verze vychází v Athénách také anglická tištěná verze tohoto deníku s názvem *Kathimerini English Edition*¹⁶⁶, která má rovněž svou internetovou podobu – www.ekathimerini.com.

Deník *Kathimerini* zakoupil roku 1988 Aristides Alafuzos, který stál v čele vlastnické společnosti *Kathimerini Publishing Group* až do května roku 2017, kdy ve věku 93 let zemřel.¹⁶⁷

4. 1. 2 Ta Nea

List *Ta Nea* (řecky *Τα Νέα*) založil roku 1931 novinář Dimitrios Lambrakis pod názvem *Athinaika Nea* (řecky *Αθηναϊκά Νέα*). Na konci roku 2017 vycházel deník *Ta Nea* kromě neděle každý den odpoledne.

Deník *Ta Nea* se stal postupně novinami s největším nákladem v Řecku, který se v 90. letech pohyboval okolo 200 000 výtisků. Po vypuknutí ekonomické krize však náklad tohoto deníku klesal, až se v prosinci 2016 pohyboval pouze okolo 13 000 kusů výtisků.¹⁶⁸

Deník *Ta Nea* je středo-levicově zaměřený a během 80. a 90. let se stal silným podpůrcem řecké socialistické strany PASOK. Na rozdíl od výše zmíněného deníku

¹⁶⁵ SCHAEFFNER, Christina a Susan BASSNETT, ed. *Political Discourse, Media and Translation*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 2010, s. 59.

¹⁶⁶ About Us. *Ekathimerini.com* [online]. Athens [cit. 2017-12-11].

¹⁶⁷ Aristides Alafouzios, owner of *Kathimerini*, dies. *Ekathimerini.com* [online]. Athens [cit. 2017-12-11].

¹⁶⁸ Emblematic Greek Newspaper ‘Ta Nea’ Likely to Close After 85 Years. *GreekReporter.com* [online]. [cit. 2017-12-11].

Kathimerini vychází deník *Ta Nea* ve formátu tabloidu.¹⁶⁹ Jeho běžné tištěné vydání stojí 1,30 euro a má přibližně 90 stran.

V roce 2016 vyvrcholila krize v deníku *Ta Nea*. Na vině byl stále klesající náklad a také nedostatečné finanční prostředky vydavatelské skupiny Lambrakis Press Organization (DOL), která dlužila svým zaměstnancům několik výplat.¹⁷⁰ Skupina Lambrakis Press Organization (DOL) nakonec zkrachovala a byla odkoupena lodním magnátem Vangelisem Marinakisem a deník *Ta Nea* je od roku 2017 vydáván jeho mediální skupinou Alter Ego Media.

4. 1. 3 Čtenost a náklady řeckého tisku

Na čtenost řeckého tisku měla zásadní vliv deregulace televizního a rozhlasového vysílání a také přesun placené reklamy směrem k nově vznikajícím soukromým televizím a rozhlasům. Čtenost řeckých tištěných médií totiž začala od konce 80. let 90. století klesat a někteří autoři hovoří v souvislosti s tímto fenoménem dokonce o úpadku řeckého tisku.¹⁷¹ Podle zprávy Evropské komise z roku 2016 četlo téměř každý den tisk pouze 7 % respondentů, což bylo nejméně ze všech členských států Evropské unie.¹⁷²

Snížení čtenosti tisku je však celosvětový trend, který zkoumal například Schoenbach a kolektiv. Nalezli několik příčin snížení čtenosti tištěných periodik v USA a Německu od roku

¹⁶⁹ PAPATHANASSOPULOS, Stylianos. The Decline of Newspapers: the case of the Greek press. *Journalism Studies*. 2001, 2(1), s. 113.

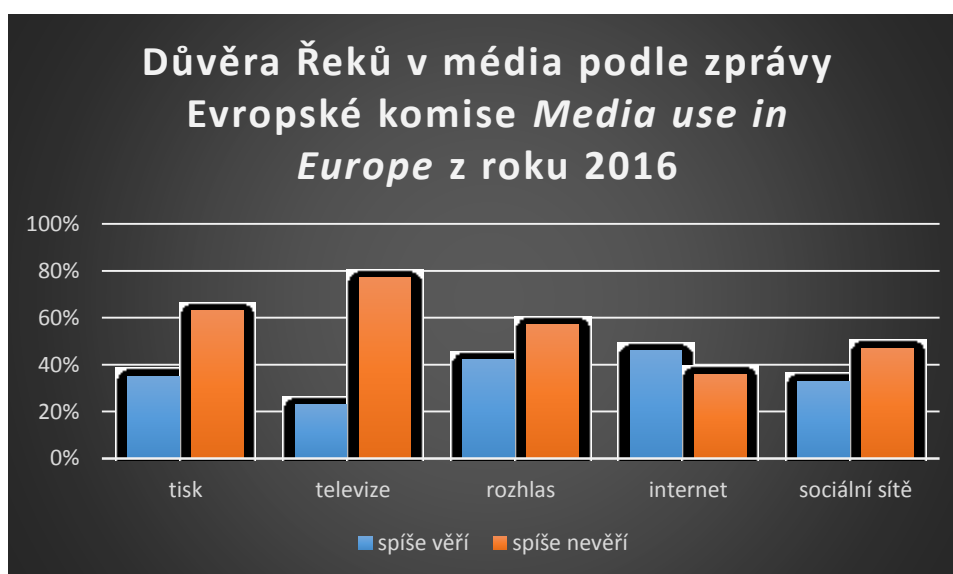
¹⁷⁰ Emblematic Greek Newspaper 'Ta Nea' Likely to Close After 85 Years. *GreekReporter.com* [online]. [cit. 2017-12-11].

¹⁷¹ PAPATHANASSOPULOS, Stylianos. The Decline of Newspapers: the case of the Greek press. *Journalism Studies* [online]. 2001, 2(1), 109 - 123 [cit. 2017-12-12].

¹⁷² Media use in the European Union [online]. *European Commission*, 2016 [cit. 2017-12-03], s. 12.

1974 do roku 1996¹⁷³, o nichž bychom mohli tvrdit, že jsou platné i v případě Řecka.¹⁷⁴ První příčinou byl podle Schoenbacha a kol. fakt, že televize a rozhlas nabídly svým publikům mnohem větší rozmanitost obsahů, včetně těch zpravodajských. Tištěná periodika na tuto změnu však nedokázala reagovat, nabídnout atraktivnější typ obsahu a přizpůsobit se nové podobě mediálního trhu. Další příčinu pak Schoenbach a kol. vidí v demografických změnách, které nastaly, například ve stárnutí populace či v nedostatečné vzdělanosti.

Papathanassopoulos pak v případě řeckého tisku ještě nachází další příčinu jeho úpadku. Vzhledem k tomu, že řecký tisk je úzce provázaný s politickými stranami a s jejich skandály, ztratil u svého publika postupně kredibilitu. Podle výroční zprávy Evropské komise řeckému tisku vůbec nebo spíše nevěří 63 % respondentů.¹⁷⁵

Co se týče prodaných výtisků, pro řecký tisk je typický vysoký náklad nedělníků. Pro vizualizaci jsme zpracovali vývoj průměrného prodaného nákladu řeckého periodického tisku

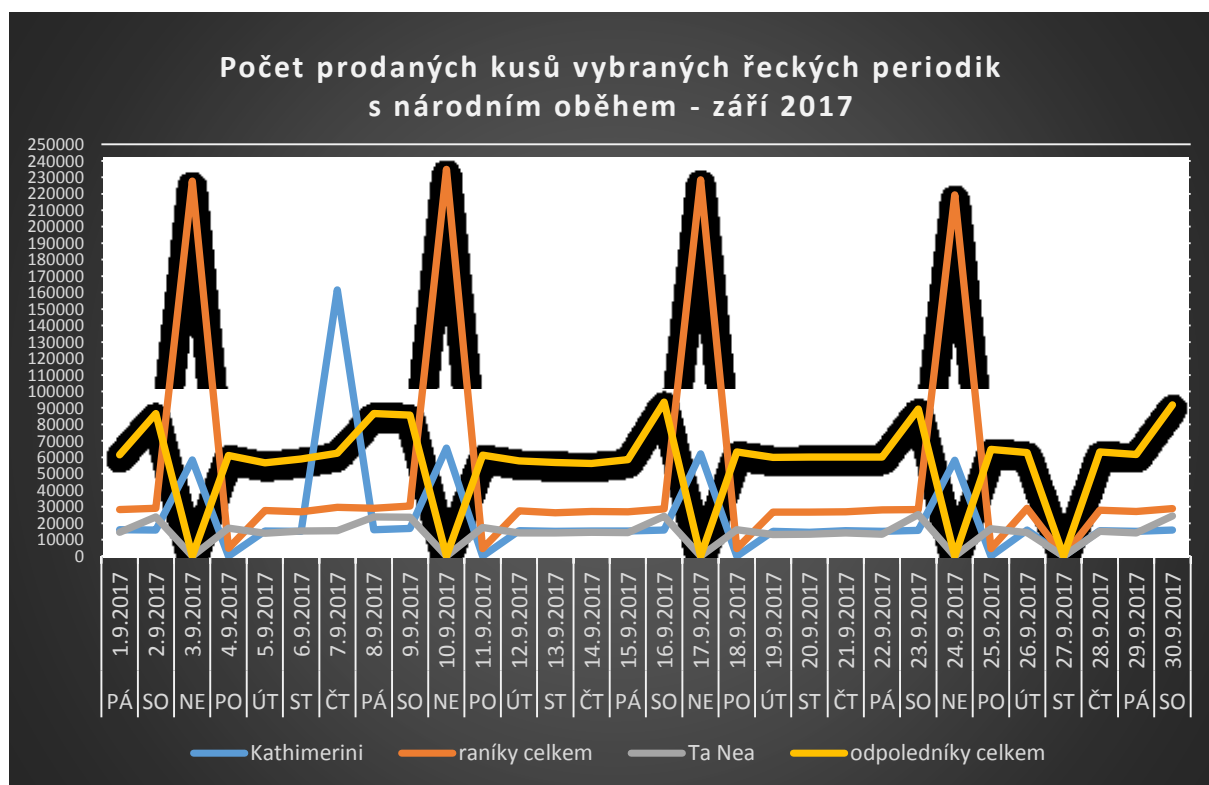
¹⁷³ SCHOENBACH, Klaus et al. Sociodemographic Determinants of Newspaper Reading in the USA and Germany, 1974–96. *European Journal of Communication* [online]. SAGE Publications, 1999, 14(2), 225 - 239 [cit. 2017-12-12].

¹⁷⁴ PAPATHANASSOPOULOS, Stylianos. The Decline of Newspapers: the case of the Greek press. *Journalism Studies* [online]. 2001, 2(1), s. 110 [cit. 2017-12-12].

¹⁷⁵ Media use in the European Union [online]. *European Commission*, 2016 [cit. 2017-12-03], s. 12.

za měsíc září 2017. Zaměřili jsme se v něm na oba výše zmíněné deníky a na celkový vývoj prodaných nákladů všech raníků a odpoledníků s celonárodním oběhem. Jak vyplývá z analyzovaných dat, které jsou k dispozici na webových stránkách agentury Argos¹⁷⁶ zabývající se distribucí řeckého tisku, množství prodaných nákladů nedělního výtisku deníku *Kathimerini* je až čtyřikrát vyšší než běžné množství prodaných nákladů tohoto deníku v pracovní dny, přičemž v sobotu se prodaných náklad začíná mírně zvyšovat a v pondělí nevychází tento list vůbec. Ověřili jsme si také, že prodaný náklad řeckých odpoledníků s národním oběhem je více než dvakrát větší než náklad raníků. Průměrný prodaný náklad nedělníků s celonárodním oběhem pak dosahoval přibližně 230 000 výtisků, zatímco průměrný prodaný náklad deníků s celonárodním oběhem se pohyboval mezi 80 000 a 100 000 výtisky s výkyvy v pátky, kdy stoupal, a pondělky, kdy naopak klesal.

Na svislé ose grafu jsou znázorněny počty prodaného nákladu v kusech. Na vodorovné ose pak jednotlivé dny v měsíci září 2017.

¹⁷⁶ Deltia kykloforias (Δελτία κυκλοφορίας). *Agroscom.gr* [online]. 2017 [cit. 2017-11-05].

Kromě výše zmíněných deníků patří mezi nejprodávanější deníky s celonárodním oběhem ráno *Star-Press* (5000 ks), *Elevtheria tu tytu* (4000 ks), *Rizospastis* (3 000 ks), *Avji* (1000 ks) a odpoledníky *Elevtheros typos* (8 000 ks), *Dimokratia* (8 000 ks), *Espresso* (7 000 ks). Mezi sportovní deníky s největším průměrným počtem prodaných nákladů patří *Sportday* (5000 ks), *Fos ton spor* (5000 ks), *Live sport* (4000 ks). Nejprodávanějším deníkem s ekonomickým zaměřením je pak *Navtemboriki* (500 ks). U každého periodika uvádíme v závorce průměrný denní počet (zaokrouhledený na celé tisíce, případně sta) prodaných výtisků za měsíc listopad 2017 bez započítání nedělních vydání.¹⁷⁷

Většina vydavatelství je situována v Athénách a velké athénské deníky se staly mírou svých nákladů i obsahem celonárodními.¹⁷⁸ Je to dané zejména množstvím obyvatelstva v Athénách a jejich aglomeraci, která dosahuje 3 000 000 z celkového počtu 11 000 000 obyvatel v Řecku a na řeckých ostrovech¹⁷⁹, a také tím, že se jedná o centrum politického dění celké země.

Řecko patří ke státům, v nichž nedosahuje bulvární tisk velkých nákladů, na rozdíl od některých států západní Evropy (například Velké Británie nebo Německa). Některá řecká periodika se však západoevropským bulvárním tiskům blíží svou fyzickou podobou. To znamená, že mají menší formát, ale obsahově by se dala tato periodika označit za „seriózní“.¹⁸⁰ Příkladem je periodikum *Ta Nea*.

Do doby deregulace řeckého rozhlasového a televizního vysílání v 80. letech 20. století bylo na tisk, který nebyl na rozdíl od jmenovaných médií zestátněný, nahlíženo jako na nejspolehlivější zdroj informací. Se změnou mediálního trhu v Řecku se změnil i způsob přijímání informací a začalo docházet ke snižování čtenosti tištěných médií. K tomu přispěl i

¹⁷⁷ Deltia kykloforias (Δελτία κυκλοφορίας). *Agroscom.gr* [online]. 2017 [cit. 2017-11-05].

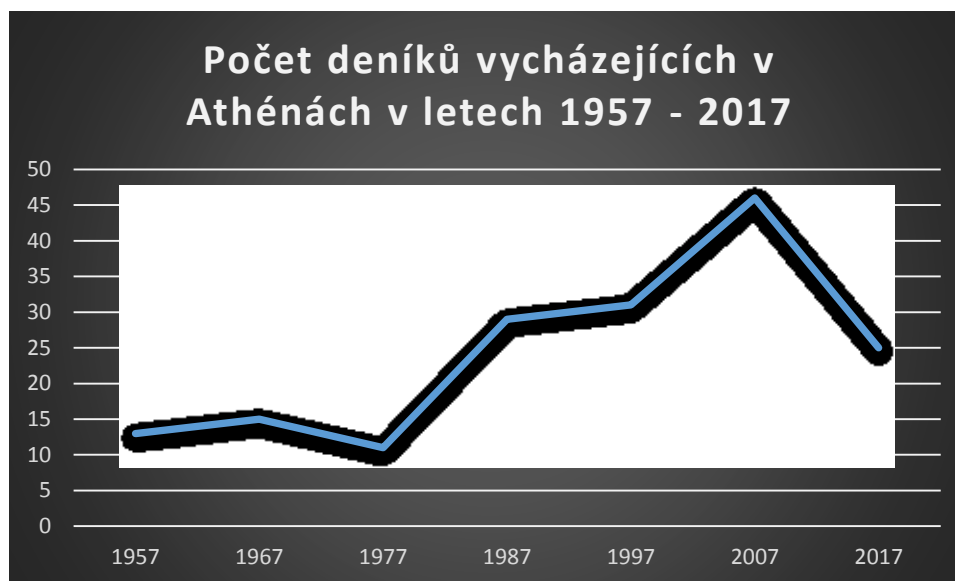
¹⁷⁸ PPATHANASSOPULOS, Stylianos. Greece - Media Landscape. *Medialandscapes.com* [online]. European Journalism Centre, 2017, [cit. 2017-10-30].

¹⁷⁹ Greece Population 2017. *World Population Review* [online]. 2017 [cit. 2017-11-05]. Dostupné z: <http://worldpopulationreview.com/countries/greece-population/>.

¹⁸⁰ PPATHANASSOPULOS, Stylianos. The Decline of Newspapers: the case of the Greek press. *Journalism Studies*. 2001, 2(1), s. 113.

fakt, že na tisk bylo a je nahlíženo jako na politický, tedy úzce provázaný s politickými stranami.¹⁸¹ Televizní a rozhlasové vysílání naopak začalo po deregulaci nabízet více nezávislých zpravodajských relací. Ačkoliv bylo trendem řeckých tištěných médií od 80. let 20. století neustálé snižování jejich čtenosti, docházelo kontinuálně ke zvyšování počtu nových titulů na řeckém mediálním trhu.

Naše tvrzení uvedená výše dokazujeme pomocí následujícího grafu. Pro příklad jsme si vzali počet vycházejících deníků v Athénách (obecně zaměřené deníky, sportovní deníky a ekonomické deníky) a sledovali jej v časové ose v letech 1957 - 2017. Data týkající pocházejí z webových stránek Svazu vydavatelů athénských deníků¹⁸² (EIHEA – Ένωση ιδιοκτητών ημερήσιων εφημερίδων Αθηνών). Jak lze vidět, zlom v tomto trendu nastal po roce 2007, kdy začal počet titulů rapidně klesat kvůli celosvětové hospodářské krizi. V roce 2017 pak dosahoval počet deníků vycházejících v Athénách čísla 25, což je srovnatelný počet s 80. lety 20. století.

¹⁸¹ Ibid., s. 119.

¹⁸² Traffic Statistics. *EIHEA: Athens Daily Newspaper Publishers Association* [online]. Athens, 2017 [cit. 2017-11-11].

4. 2 Rozhlas

V 80. letech 20. století došlo také k deregulaci řeckého rozhlasového vysílání zákonem č. 1730/1987, který také ustanovil jediného veřejnoprávního rozhlasového vysílatele, společnost ERT, která tímto ovládla jak televizní, tak i rozhlasové vysílání. Tímto zákonem bylo také poprvé oficiálně povoleno zakládání soukromých rozhlasových stanic.¹⁸³

4. 2. 1 Veřejnoprávní rozhlas ERA

Řecký veřejnoprávní rozhlas ERA má celkem pět stanic – ERA1, ERA2, ERA3, ERA Sport a ERA5. Stanice ERA1 je nejstarší ze všech jmenovaných stanic a bývá také nazývána Prvním programem. Obsahově se jedná o především o informační stanici. Stanice ERA2 je zaměřena na moderní hudbu, ERA3 pak na hudbu vážnou. Stanice ERA Sport je, jak vyplývá z jejího názvu, zaměřena na sportovní události. Stanice ERA5, známá také pod názvem *Φωνή της Ελλάδας*, tedy *Hlas Řecka*, je mezinárodní stanice, která vysílá na krátkých vlnách a přes internet.

4. 2. 2 Soukromé rozhlasové vysílání

Soukromé rozhlasové stanice v Řecku vznikly z původních pirátských vysílání. Většina jich však z ekonomických důvodů zakrátko opět zanikla. Část těchto rozhlasových stanic byla odkoupena velkými mediálními organizacemi ovládajícími většinou již televizní trh. To je případ například mediální skupiny *Antenna* působící v Athénách. Další část krachujících rozhlasových stanic odkoupily společnosti, které jejich prostřednictvím získávají cenné politické konexe a udržují si je proto ve vlastnictví i přesto, že většina z nich je ztrátových.¹⁸⁴ Stejně jako v případě tištěných médií převažuje i v řeckém rozhlasovém vysílání nabídka nad poptávkou.

¹⁸³ ZACHAROPULOS, Thimios. The Evolution of Public Service Radio Broadcasting in Greece: From Authoritarianism to Anarchy and Irrelevance. *Global Media Journal* [online]. 2002, s. 4 [cit. 2017-10-09].

¹⁸⁴ STERLING, Christopher H., ed. *Encyclopedia of Radio 3-Volume Set*. New York: Fitzroy Dearborn, s. 1108.

I přes otevření rozhlasového trhu pro soukromé rozhlasové stanice a jejich legalizaci, funguje v Řecku stále velké množství těch, které o vysílací licenci nikdy nezažádaly, aby se tak vyhnuly placení licenčních poplatků.¹⁸⁵

Mezi nejposlouchanější soukromé rozhlasové stanice v Řecku patří zpravodajské stanice *Real FM* a *Skai FM*. Z hudebních stanic pak *Melodia FM*, *Athens Dee Jay*, *Rythmos FM*. Jak jsme již uvedli u rozboru tištěných médií, v Řecku jsou oblíbená média specializující se na sport. Ani u rozhlasu tomu není jinak a v posledních letech stále více stoupá obliba sportovních rozhlasových stanic.¹⁸⁶ Mezi ty nejposlouchanější patří *Sport FM* a *Sport 24*.

4.3 Televize

Televizní vysílání začalo od deregulace v 80. letech dominovat řeckému mediálnímu trhu a vytlačovat do té doby nejoblíbenější médium, kterým byl tisk. V roce 2004 například vlastnilo 99,5 % řeckých domácností televizní přijímač, což bylo úplně nejvíce mezi zeměmi Evropské unie.¹⁸⁷

Počet soukromých televizních stanic se stabilně drží v posledních desetiletích na stejném počtu, který se mezi lety 1997 – 2017 držel nad hranicí 100. Většina z nich ovšem vysílá bez licence, stejně jako v případě rozhlasového vysílání.¹⁸⁸ Z přibližného počtu 120 televizních stanic celkem osm z nich vysílalo na konci roku 2017 celonárodně.

4.3.1 Veřejnoprávní televize

Řecká veřejnoprávní televize je provozována společností *Elliniki radiofonia tileorasi* – ERT (řecky *Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση* - EPT), pod niž spadá také veřejnoprávní rozhlasové vysílání, o němž jsme mluvili výše. V roce 2017 vysílala ERT celkem pět programů. Prvním program ERT1 je především zpravodajská stanice. Druhý program ERT2 je obsahově

¹⁸⁵ Ibid., s. 1108.

¹⁸⁶ PPATHANASSOPULOS, Stylianos. Greece - Media Landscape. *Medialandscapes.com* [online]. European Journalism Centre, 2017, [cit. 2017-10-30].

¹⁸⁷ Households with television: Countries Compared. *Nation Master* [online]. 2017 [cit. 2017-11-19].

¹⁸⁸ PPATHANASSOPULOS, Stylianos. The Politics and the Effects of the Deregulation of Greek Television. *European Journal of Communication* [online]. SAGE, 1997, 12(3), s. 351 [cit. 2017-10-28].

zaměřený na zábavní a sportovní pořady. Program ERT3 byl ve svých počátcích zamýšlen jako program pro Severní Řecko, ale postupně se z něj stala mezinárodní televizní stanice. Čistě sportovním kanálem se má v budoucnu stát nový program ERT4. Dalšími dvěma programy veřejnoprávní televize jsou pak ERT HD (HD vysílání) a ERT World (satelitní vysílání).

Řecká veřejnoprávní televize funguje na smíšeném financování. Část finančních zdrojů televize získává z poplatků od uživatelů, které jsou vybírány od každé fyzické osoby a právnické osoby vlastníci elektroměr na základě množství spotřebované elektrické energie. Část vybraná tímto způsobem však na financování televize dlouhodobě nestačí, a tak více než polovina finančních zdrojů pochází z reklamy.¹⁸⁹ Kromě toho veřejnoprávní televizi podporuje také stát.

4. 3. 2 Soukromé televize

K průniku soukromých televizních stanic na řecký mediální trh došlo na konci roku 1989. První soukromé stanice, které v Řecku v roce 1989 vznikly, byly stanice MEGA a ANT1., měl katastrofální vliv na sledovanost řecké veřejnoprávní televize ERT.¹⁹⁰

Soukromé televizní stanice se v Řecku totiž těší mnohem větší oblibě. Mezi ty nejsledovanější patří Skai, Alpha, Ant1, Star nebo Epsilon TV. Nejdříve se s nimi pokoušela veřejnoprávní televize ERT neúspěšně bojovat nabídnutím podobného programového složení, nakonec však bylo rozhodnuto o tom, že její zaměření zůstane spíše zpravodajské s důrazem na seriózní žurnalistiku.¹⁹¹

¹⁸⁹ Španělsko, Řecko a Portugalsko – nedostatek prostředků na technický rozvoj. *Televize veřejné služby v zahraničí* [online]. Praha: Česká televize, 2001, s. 61 [cit. 2017-12-03].

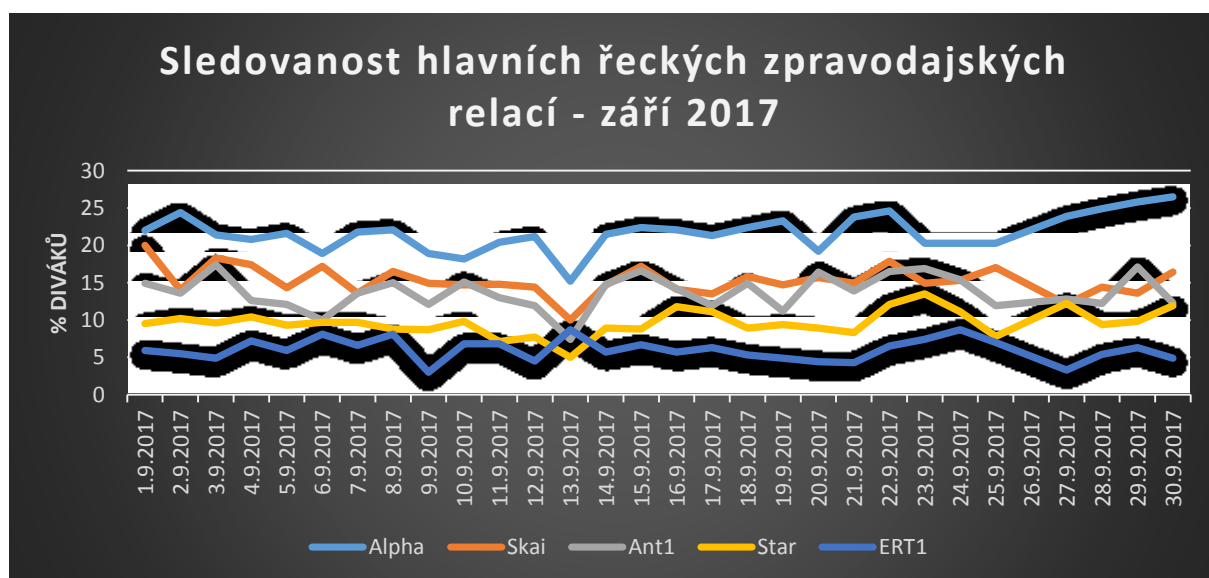
¹⁹⁰ PAPATHANASSOPOULOS, Stylianos. Greece - Media Landscape. *Medialandscapes.com* [online]. European Journalism Centre, 2017, [cit. 2017-10-30].

¹⁹¹ NEWCOMB, Horace, ed. *Encyclopedia of Television*. Second Edition. New York: Fitzroy Dearborn, 2004, s. 1028.

I když příjmy z reklamy u řeckých soukromých televizí stoupají, většina jich je ztrátových.¹⁹²

4. 3. 3 Televizní zpravodajství

Co se týče zpravodajských relací, tak i ty odráží aktuální trend ve sledovanosti řeckých televizí. Hlavní zpravodajská relace veřejnoprávní televize ERT patří k těm nejméně sledovaným, jak ukazujeme v následujícím grafu. V něm jsme analyzovali dostupná data o sledovanosti hlavních řeckých zpravodajských relací, respektive procento diváků, kteří danou zpravodajskou relaci sledovali.¹⁹³

4. 4 Digitální média

Kromě tradičních médií fungují v Řecku také média digitální. Všechny výše zmíněné celonárodní deníky mají svou internetovou podobu, jejíž obsah je z většiny přístupný zdarma. Obliba a využívání internetu v Řecku nicméně nedosahuje takové míry jako v zemích střední

¹⁹² Ibid., s. 1029.

¹⁹³ Tiletheasi (Τηλεθέαση). *Zappit.gr* [online]. 2017 [cit. 2017-12-03].

nebo severní Evropy. V roce 2016 používalo podle studie Evropské komise o využívání médií v rámci Evropské unie internet každý den nebo téměř každý den 50 % dotázaných.¹⁹⁴

Mezi nejčtenější on-line zpravodajství však nepatří internetové podoby tištěných periodik, ale nově vzniklé zpravodajské internetové portály bez tištěné verze. Ty začaly vznikat hlavně z ekonomických důvodů – měly relativně nízké startovací náklady – a za účelem postavení nové základny čtenářů.¹⁹⁵ Takové, která nevěří tradičním tištěným médiím a hledá nový, ale také atraktivnější zdroj informací. Tato tendence převažuje hlavně mezi mladou řeckou generací.¹⁹⁶

Jak ukazujeme na grafu vytvořeného z dat získaných ze zprávy Digital News Report 2016¹⁹⁷, kterou každoročně vydává Reuters Institute, příkladem takového portálu je Newsbomb.gr, který vzniknul v roce 2010 a v roce 2016 se stal vůbec nejčtenějším řeckým internetovým zpravodajským portálem. Z 2036 respondentů, u nichž průzkum využívání digitálních médií v Řecku probíhal, celkem 34 % odpovědělo, že portál Newsbomb.gr navštíví aspoň jedenkrát týdně.

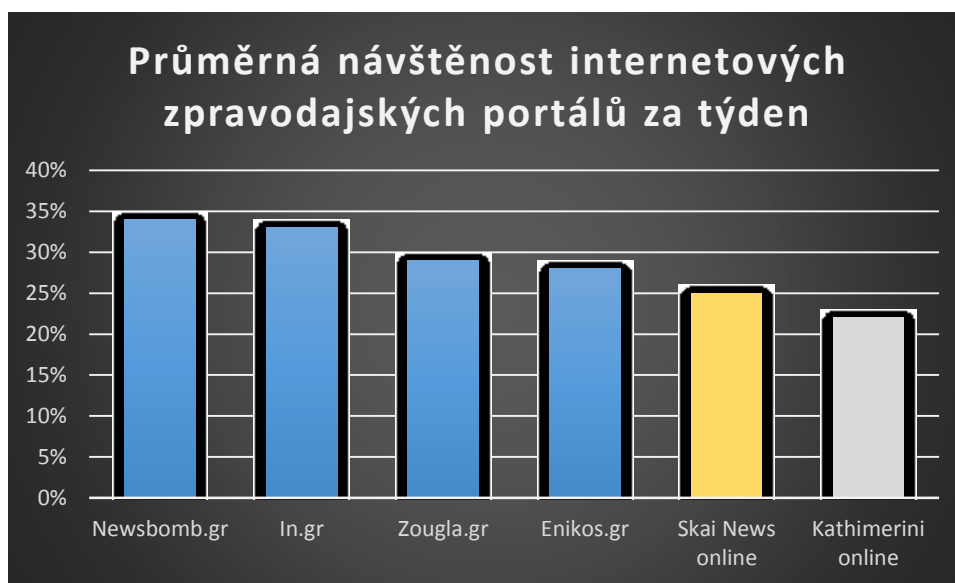
¹⁹⁴ Media use in the European Union [online]. *European Commission*, 2016, [cit. 2017-12-03].

¹⁹⁵ LEANDROS, Nikolas. *The impact of internet on the mass media in Europe*. Suffolk: ASK House, 2006, s. 209.

¹⁹⁶ LEANDROS, Nikolas. *The impact of internet on the mass media in Europe*. Suffolk: ASK House, 2006, s. 209.

¹⁹⁷ Greece. *Digital News Report* [online]. Reuters Institute for the Study of Journalism, 2016 [cit. 2017-12-03].

Jak lze dále vidět, míra návštěvnosti internetové podoby televizního (*Skai News Online*) či tištěného zpravodajství (*Kathimerini Online*) zůstává oproti čistě internetovým zpravodajským portálům (*Newsbomb.gr*, *In.gr*, *Zougla.gr*, *Enikos.gr*) nižší.

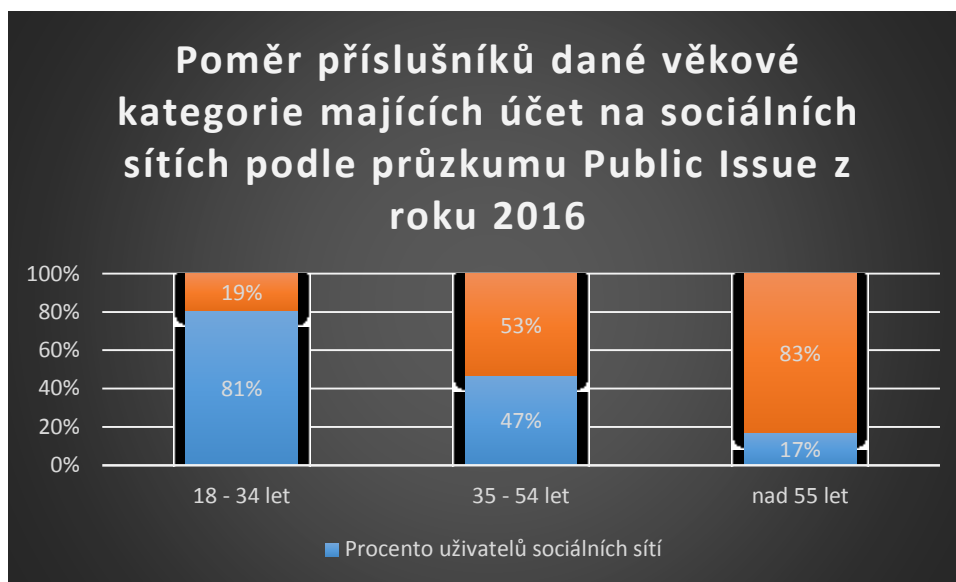
Vzhledem k výše popsanému trendu vzrůstající prestiže online zpravodajských portálů, došlo v září 2017 také k oficiálnímu zlomu ve vnímání novinářů působících na těchto internetových portálech, když jim bylo umožněno vstoupit do Svazu novinářů athénských deníků. Do této doby totiž patřilo místo v tomto největším řeckém profesním svazu novinářů pouze těm pracujícím v tištěných periodikách.

4. 4. 1 Sociální sítě

Mezi nejpoužívanější sociální sítě v Řecku patří Facebook s asi 2 673 000 uživateli v roce 2016, což odpovídá přibližně 30 % řecké populace, a Twitter s počtem 713 000 uživatelů.¹⁹⁸ Mezi 500 000 a 100 000 uživateli pak mají sestupně seřazeno tyto sociální sítě: Instagram, LinkedIn, Google+, Pinterest a Foursquare.

¹⁹⁸ PAPATHANASSOPULOS, Stylianos. Greece - Media Landscape. *Medialandscapes.com* [online]. European Journalism Centre, 2017, [cit. 2017-10-30].

Podle průzkumu agentury Public Issue z roku 2016¹⁹⁹ patří mezi nejčastější uživatele sociálních sítí v Řecku lidé mezi 18 a 34 lety, z nichž celkem 81 % vlastní účet na některé ze sociálních sítí.

4.5 Tiskové agentury

Nejstarší tisková agentura na území Řecka, Athénská tisková agentura (anglicky Athens News Agency, řecky Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων), byla založena roku 1905, ve chvíli, kdy řecký stát odkoupil z osobního vlastnictví novináře Andonise Stefanopolise Tiskovou agenturu Stefanopoli (řecky Τηλεγραφικό Πρακτορείο Στεφανόπολι) založenou roku 1895. Vyjednávání o vzniku agentury proběhla v Paříži, kde byla podepsána spolupráce s francouzskou tiskovou agenturou HAVAS a zástupci dalších tiskových agentur.²⁰⁰

V Řecku měla tato tisková agentura dominantní postavení na zpravodajském trhu až do 90. let 20. století, kdy vznikla Makedonská²⁰¹ tisková agentura (řecky Μακεδονικό Πρακτορείο

¹⁹⁹ Greek Social Issues: Social Media. *PublicIssue.gr* [online]. 2016, 1 - 8 [cit. 2017-12-31].

²⁰⁰ *News Agencies: Their Structure and Operation* [online]. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 1953 [cit. 2017-12-10].

²⁰¹ Hovoříme-li v souvislosti s Řeckou republikou o Makedonii, máme tím na mysli geografický region rozkládající se na území Řecka.

Ειδήσεων) se sídlem v Soluni.²⁰² Tyto dvě řecké tiskové agentury byly nakonec v roce 2008 prezidentským dekretem 191/2008 sloučeny, čímž vznikla Athénsko-makedonská tisková agentura (anglicky Athens-Macedonian News Agency, řecky Αθηνάϊκό-Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων). V současnosti se tak jedná o řeckou národní tiskovou agenturu, která shromažďuje zpravodajský materiál na území Řecka, zatímco zpravodajský materiál ze zahraničí získává díky spolupráci se zahraničními tiskovými agenturami.²⁰³

4. 6 Institucionální regulace řeckých médií

4. 6. 1 Mediální legislativa

Jak jsme již uvedli v kapitole týkající se historie, řecká vysílací média byla po většinu 20. století pod státní kontrolou a úzce provázaná s politickými stranami. Po pádu vojenské junty v roce 1974 došlo k postupné demokratizaci médií, zrušení státní kontroly médií, cenzury a obnovení základních lidských práv, včetně svobody slova. Jak ovšem popíšeme níže, řecká média se z politického vlivu zcela nevymanila.

Svoboda řeckého tisku je kromě mezinárodních dohod ukotvena také v Ústavě Řecké republiky z roku 1975. Článek 14 odst. 2 říká, že „tisk je svobodný“²⁰⁴ a „cenzura či jakákoliv jiná preventivní opatření jsou zakázána“²⁰⁵ Zároveň však článek 2 řecké ústavy uvádí, že jednou ze základních povinností státu je ochrana lidské osobnosti, a článek 5 pak zaručuje právo každého svou osobnost svobodně rozvíjet.

²⁰² MOSCHOVOS, Nikolaos. *Mathimata dimosiografias* [online]. Thessaloniki: NMOS - Nikolaos Moschovos, 2013, s. 44 [cit. 2018-01-01].

²⁰³ TRUNEČKOVÁ, Ludmila. *Tiskové agentury*. Praha: Karolinum, 1997, s. 33.

²⁰⁴ *Syntagma tis Elladas*. Athina: Vuli ton Ellinon, 2010, s. 27.

„Ο τύπος είναι ελεύθερος.“

²⁰⁵ *Syntagma tis Elladas (Σύνταγμα της Ελλάδας)*. Athina: Vuli ton Ellinon, 2010, s. 27.

„Η λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο απαγορεύονται.“

Z těchto dvou článků vychází konečně článek 9A, který stanovuje, že „každý má právo být chráněn před sběrem, zpracováním a používáním svých osobních údajů, zejména elektronickými prostředky“²⁰⁶, čímž může vzniknout spor s výše zmíněným článkem zaručujícím svobodu tisku. Konflikt těchto dvou konkurujících si práv bývá v řecké soudní praxi řešen ad hoc, přičemž ve většině případů judikatura upřednostňuje ochranu osobních údajů před svobodou tisku, a to i v případě, kdy bylo zveřejnění příslušných informací z pohledu veřejnosti v obecném zájmu.²⁰⁷ Mnohdy se tyto případy týkaly řeckých politiků, a proto se někteří autoři domnívají, že řecká justice média omezuje.²⁰⁸

Zatímco tištěná média nejsou v Ústavě Řecké republiky dále upravována, televizní a rozhlasové vysílání je podle článku 15 „pod přímou kontrolou státu“²⁰⁹, což znamená, že prostřednictvím orgánu Národní rady pro rozhlasové a televizní vysílání dohlíží na to, aby bylo vysílání vyvážené a zajišťovalo kulturní rozvoj země, respektovalo svébytnost lidské osoby a dozorovalo ochranu dětí a mládeže. Hlavním zákonem, který upravuje veřejnoprávní média, je zákon č. 4324 z roku 2015.

Po deregulaci řeckého rozhlasového a televizního vysílání na přelomu 80. a 90. let 20. století vstoupilo na řecký mediální trh množství soukromých vysílatelů. Stát již nevlastnil monopol na rozhlasové a televizní vysílání a v tištěných médiích částečně ztratil své dominantní postavení z důvodu komercializace médií, která nastala po vstupu podnikatelů z různých odvětví do tiskového vlastnictví. Zájem státu se tak přesunul na mediální regulaci a legislativu

²⁰⁶ *Syntagma tis Elladas (Σύνταγμα της Ελλάδας)*. Athina: Vuli ton Ellinon, 2010, s. 24.

„Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών των δεδομένων.“

²⁰⁷ Eleftheria tu Typu (MME) ke prostasia Prosopikon Dedomenon (Ελευθερία του Τύπου (MME) και προστασία Προσωπικών Δεδομένων). *Nomiko Vima* [online]. 2011, 59, s. 14 [cit. 2017-12-16].

²⁰⁸ JOSIFIDIS, Petros a Dimitros BUKAS. *Media policy and independent journalism in Greece* [online]. Open Society Foundations, 2015, s. 28 [cit. 2017-12-16].

²⁰⁹ *Syntagma tis Elladas (Σύνταγμα της Ελλάδας)*. Athina: Vuli ton Ellinon, 2010, s. 29.

audiovizuálních médií, skrze niž na média mohl i nadále uplatňovat svůj vliv.²¹⁰ Dále zmíníme nejdůležitější zákony týkající se úpravy televizního a rozhlasového vysílání.

Zákon č. 1730 z roku 1987 umožnil legální vznik soukromých rozhlasových stanic. Kromě toho také sloučil veřejnoprávní rozhlasové stanice a televizní stanice do jedné společnosti – ERT. Ve článku č. 3 je dále specifikováno, že rozhlasové a televizní vysílání ERT se zavazuje poskytovat objektivní, včasné a úplně informace. Vysílání ERT má podle tohoto článku také kultivovat řecký jazyk.

Zákonem č. 1866 z roku 1989 byl umožněn vznik soukromých televizních stanic. Kromě toho tímto zákonem také vznikla Národní rada pro rozhlasové a televizní vysílání (řecky Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης), nezávislý dozorčí orgán televizního a rozhlasového vysílání, který blíže popíšeme níže.

Zákon č. 2328 z roku 1995 upravuje strukturu a obsah soukromého řeckého televizního a rozhlasového vysílání a zejména definuje způsob udělování licencí vysílatelům. Právní úprava udělování licencí do tohoto roku nebyla jednoznačná.²¹¹

Prezidentský dekret č. 77 z roku 2003 se týká všech zaměstnanců veřejnoprávní televize a rozhlasu a soukromých televizních a rozhlasových stanic. Tento dekret definuje několik principů, podle nichž by novináři měli chránit politický pluralismus a rozmanitost názorů, měli by respektovat osobní a soukromý život osob, o nichž podávají informace, ověřovat své zdroje a zároveň zachovat jejich anonymitu.²¹² Článek č. 2 stejného dekretu dále praví, že „novinář

²¹⁰ ANAGNOSTU, Dia, Anna KANDYLA a Evangelia PSYCHOJOPULU. *Media policies and regulatory practices in a selected set of European countries, the EU and the Council of Europe: The case of Greece* [online]. European Commission, 2010, s. 6 [cit. 2017-12-14].

²¹¹ Ibid., s. 18.

²¹² JOSIFIDIS, Petros a Dimitros BUKAS. *Media policy and independent journalism in Greece* [online]. Open Society Foundations, 2015, s. 28 [cit. 2017-12-16].

má hájit svobodu slova a v souladu s novinářskou etikou má právo neomezeně předávat informace a komentáře tak, aby zajistil informovatnost veřejnosti“²¹³.

Zákon č. 3592/2007 upravuje udělování licencí pro analogové a digitální televizní vysílání, které budou nadále udělovány Národní radou pro rozhlasové a televizní vysílání na základě kritérií (ekonomický stav, počet zaměstnanců, doba působení na trhu atd.). Kromě toho tento zákon také reagoval na velkou koncentraci médií v Řecku zjednodušením podmínek udělování vysílacích licencí. Zákon ovšem nebyl nikdy plně implementován a velcí mediální vlastníci jej ve většině případů ignorovali.²¹⁴

Řecká legislativa upravuje prezidentským dekretem 131/2003 taktéž digitální média. Podle něj poskytovatelé internetových služeb neodpovídají za informace, které uchovávají,²¹⁵ ale jsou povinni informovat vnitrostátní orgány o jakékoliv protiprávní činnosti a takovýto obsah ze svých internetových stránek stáhnout.

Zákon č. 4339 z roku 2015, který vedle soukromého digitálního vysílatele Digiea zřizuje veřejného vysílatele digitální pozemní televize.

V roce 2016 bylo zřízeno Ministerstvo pro digitální politiku, média a telekomunikace, které má za cíl sjednotit politiku v oblasti digitálních médií a koordinovat příslušné předpisy.²¹⁶

²¹³ PD 77/2003: *Kodikas deontologias idiseografikon-dimosiografikon-politikon ekpombon (ΠΔ 77/2003: Κώδικας Δεοντολογίας ειδησεογραφικών-δημοσιογραφικών-πολιτικών εκπομπών)*. 2003.

„Ο δημοσιογράφος υπερασπίζεται την ελευθερία της έκφρασης και, στο πλαίσιο της δημοσιογραφικής δεοντολογίας, έχει το δικαίωμα, να μεταδίδει ανεμπόδιστα πληροφορίες και σχόλια για να εξασφαλίσει την ενημέρωση της κοινής γνώμης.“

²¹⁴ JOSIFIDIS, Petros a Iri KATSIREA. *Public Service Broadcasting in Greece in the Era of Austerity*. Centre for Media Pluralism and Media Freedom [online]. Bada Fiesolana: European University Institute - Robert Schuman Centre for Advanced Studies, 2014, s. 3 [cit. 2017-11-18].

²¹⁵ JOSIFIDIS, Petros a Dimitros BUKAS. *Media policy and independent journalism in Greece* [online]. Open Society Foundations, 2015, s. 28 [cit. 2017-12-16].

²¹⁶ PAPATHANASSOPOULOS, Stylianos. Greece - Media Landscape. *Medialandscapes.com* [online]. European Journalism Centre, 2017, s. 15 [cit. 2017-10-30].

Ministrem se stal Nikos Pappas (SYRIZA). Zřízení tohoto ministerstva bylo součástí obměny složení vlády, které inicioval premiér Řecka Alexis Tsipras. Jeho krok byl kritizován opozicí jako snaha o odvrácení pozornosti od nezdarů strany SYRIZA během vládního období.²¹⁷

4. 6. 2 Regulační orgány

Jediným regulačním orgánem v Řecku je již výše zmíněná Národní rada pro rozhlasové a televizní vysílání (řecky Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, ESR) zřízená roku 1989 zákonem č. 1866 podle modelu francouzského regulačního orgánu Haute Autorité de la communication audiovisuelle.²¹⁸ Národní rada pro rozhlasové a televizní vysílání sídlí v Athénách. Její postavení je upraveno v 15. článku Ústavy Řecké republiky, kde stojí, že „kontrola a ukládání správních sankcí spadá do výlučné pravomoci Národní rady pro rozhlasové a televizní vysílání, která je nezávislým orgánem podle zákona“²¹⁹.

Mezi hlavní funkce a úkoly Národní rady pro rozhlasové a televizní vysílání patří:

- dohled nad programovým složením rozhlasového a televizního vysílání, které musí být vyvážené, kvalitní a které musí respektovat lidskou důstojnost a
- stanovit kodex chování pro zpravodajství, reklamu a zábavní programy
- kontrolovat obsah vysílání a udělovat pokuty
- obnovovat a rušit licence pro pozemní vysílání
- obracet se na vysílatele s pokyny, doporučeními nebo otázkami
- udržovat registr mediálních společností vlastníci řecká média

²¹⁷ Mluvčí opoziční strany Řeka (To Potami) například uvedl, že „lidé nechtějí další ministerstva, chtějí odpovědi a výsledky. Všem je již na nic z toho, že zemi vládou populisté a amatéři.“ (Tsipras shakes up Greek cabinet. *Financial Times* [online]. 2016-11-05 [cit. 2018-01-01].)

²¹⁸ LAMEIRAS, Mariana, SOUSA, Helena, Wolfgang TRÜTZSCHLER a Joaquim FIDALGO, ed. *Media Regulators in Europe: A Cross-Country Comparative Analysis*. Braga: CECS, 2013, s. 68.

²¹⁹ *Syntagma tis Elladas (Σύνταγμα της Ελλάδας)*. Athina: Vuli ton Ellinon, 2010, s. 29.

„Ο έλεγχος και η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης που είναι ανεξάρτητη αρχή, όπως νόμος ορίζει.“

Národní rada pro rozhlasové a televizní vysílání má 9 členů (zákon č. 4357/2016). Do roku 2016 měla tato organizace členů 7. Členové jsou voleni na čtyřleté funkční období s možností jednoho znovuzvolení speciálním orgánem řeckého parlamentu, Konferencí předsedů (řecky Διασκεψη των Προέδρων της Βουλής). Konference předsedů předloží seznam kandidátů, přičemž ke zvolení kandidátů potřebuje dostat hlas nejméně 4/5 členů Konference předsedů.²²⁰

Článek 15 řecké ústavy zaručuje členům Národní rady pro rozhlasové a televizní vysílání zaručuje nezávislost ve výkonu funkce. Do roku 2001, kdy došlo k revizi řecké ústavy, byli členové této rady voleni přímo vládními členy a jejich nezávislost byla značně zpochybňována. Po protestech akademické obce a některých politiků došlo právě k výše zmíněné revizi ústavy a ustavení speciálního orgánu řeckého parlamentu Konference předsedů.²²¹ I v současné době ovšem se ale můžeme ptát, zda je Národní rada pro rozhlasové a televizní vysílání na vládě nezávislá, vzhledem k tomu, že složení Konference předsedů odráží složení a názory vládnoucích politických stran či hnutí.²²² Národní rada pro rozhlasové a televizní vysílání je navíc „financována pouze prostředky plynoucími ze státního rozpočtu“²²³.

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání nemá ve své pravomoci regulaci internetového prostředí v Řecku, které zůstává i v roce 2017 bez příslušného orgánu, který by zaštiťoval jeho regulaci. V roce 2016 však Řecká asociace on-line vydavatelů (řecky Ένωση Εκδοτών Διαδικτύου) začala pracovat na tvorbě autoregulačního kodexu.²²⁴

²²⁰ Information. *Ethniko Symvulio Radiotileorasis* [online]. [cit. 2018-01-01].

²²¹ KATSIREA, Irini. *Public broadcasting and European law: a comparative examination of public service obligations in six member states*. Frederick, MD: Sold and distributed in North, Central and South America by Aspen Publishers, 2008, s. 61.

²²² *Ibid*, s. 61.

²²³ LAMEIRAS, Mariana, SOUSA, Helena, Wolfgang TRÜTZSCHLER a Joaquim FIDALGO, ed. *Media Regulators in Europe: A Cross-Country Comparative Analysis*. Braga: CECS, 2013, s. 75.

„[...] is funded by the state budget only.“

²²⁴ PAPATHANASSOPOULOS, Stylianos. Greece - Media Landscape. *Medialandscapes.com* [online]. European Journalism Centre, 2017, [cit. 2017-10-30].

4. 7 Autoregulace řeckých médií

4. 7. 1 Řecké novinářské organizace

Jak jsme již uvedli v předchozí kapitole, první novinářská organizace na území Řecka vznikla roku 1914. Touto organizací byl Svaz novinářů athénských deníků, který funguje dodnes a který se stal největší novinářskou organizací v Řecku. Má více než 4 000 členů²²⁵, kterými se postupným vývojem médií stali kromě novinářů pracujících v athénských tištěných médiích také ti, kteří působí v athénských rozhlasových či televizních vysíláních, respektive v jejich zpravodajských relacích. Noví členové jsou do svazu zapsáni na základě žádosti, kterou vyhodnocuje odborná komise svazu.²²⁶

Svaz novinářů athénských deníků je součástí dalších mezinárodních novinářských organizací, kterými jsou Evropská federace novinářů a Mezinárodní federace novinářů. Jako další novinářské organizace napříč Evropou, přijal i Svaz novinářů athénských deníků roku 1998 etický kodex, který by měl shrnovat pravidla práce a principy společenské odpovědnosti jeho členů. V roce 1988 se také podílel na tvorbě deseti principů žurnalistiky, které vytvořilo pět řeckých novinářských organizací, Svaz novinářů athénských deníků, Svaz novinářů deníků Makedonie a Thrákie, Svaz novinářů deníků Peloponésu, Epiru a řeckých ostrovů, Svaz novinářů deníků Thesálie, Středního Řecka a Evie, Svaz novinářů periodického tisku.²²⁷

Jak plyne z výše řečeného, v Řecku kromě Svazu novinářů athénských deníků fungují i další novinářské organizace, které se soustřeďují vždy v určitých regionálních oblastech – oblast Východní Makedonie a Thrákie, oblast Peloponésu, Epiru a řeckých ostrovů a oblast Thesálie, Středního Řecka a Evie.

Celořeckým novinářským svazem je pak Svaz novinářů periodického a elektronického tisku, který byl založen roku 1959.

²²⁵ PPATHANASSOPOULOS, Stylianos. Greece - Media Landscape. *Medialandscapes.com* [online]. European Journalism Centre, 2017, [cit. 2017-10-30].

²²⁶ Engrafí melon (Εγγραφή μέλων). *ESIEA.gr* [online]. [cit. 2018-01-01].

²²⁷ Greece - Principles of Deontology. *Media Wise* [online]. 2011-06-09 [cit. 2018-01-01].

Největší asociací spojující řecké novinářské svazy je Panhelénská federace novinářských svazů, která byla založena roku 1994.

4. 7. 2 Etický kodex reklamy

Jak jsme již uvedli výše, jediným regulačním orgánem vysílacích médií je Národní rada pro rozhlasové a televizní vysílání. Kromě toho existuje v Řecku také Řecký kodex reklamy a komunikace, který je hlavním autoregulačním orgánem v této oblasti.²²⁸ Kromě specifických pravidel pro jednotlivé sektory obsahuje tento kodex i obecná pravidla, podle něhož by se fyzické a právnické osoby pohybující se v reklamě měly chovat slušně a mravně, postupovat v souladu se zákonem a pravidly férové soutěže, mít smysl pro sociální odpovědnost a neodrývat lidskou důstojnost.²²⁹ Dodržování těchto předpisů je kontrolováno nezávislou občanskou společností, Radou pro kontrolu komunikace (řecky Συμβούλιο Ελέγχου Επικοινωνίας).

4. 7 Vlastnictví médií v Řecku

Na formování současné podoby vlastnictví řeckých médií měl zásadní vliv vývoj nových technologií, zejména počítačů.²³⁰ Finanční nákladnost těchto technologií donutila trh tištěných médií v Řecku otevřít se novým investorům z jiných podnikatelských odvětví. Noví vlastníci tištěných médií však častokrát nezůstali pouze u nich, ale snažili se své podnikatelské aktivity rozšířit i směrem k televiznímu či rozhlasovému vysílání.²³¹

Druhým mezníkem, který formoval současnou strukturu vlastnictví řeckých médií, byla již mnohokrát zmíněná deregulace rozhlasového a televizního vysílání, která otevřela tento

²²⁸ JORDAN, Paul. *International Advertising Law: A Practical Global Guide*. Globe Law and Business, 2014, s. 202.

²²⁹ Ibid., s. 202.

²³⁰ LEANDROS, Nikolas. *The impact of internet on the mass media in Europe*. Suffolk: ASK House, 2006, s. 579.

²³¹ Policy and Regulation in the Media Landscape: the Greek Paradigm Concentration of Media Ownership Versus the Right to Information. *Management Dynamics in the Knowledge Economy* [online]. 2013, 1(3), s. 443 [cit. 2017-12-10].

mediální sektor novým vlastníkům. Je třeba podotknout, že tento proces nebyl ze strany řeckého státu nijak řízen nebo právně ohraničen. Deregulace rozhlasového a televizního vysílání na přelomu 80. a 90. let 20. století také umožnila vstup novým vlastníkům na řecký mediální trh. Toho využili zejména loďařští a ropní magnáti a podnikatelé z oblasti stavebnictví, kteří v koupi médií viděli cestu k uskutečnění svých podnikatelských záměrů.²³²

Řecké vlády se v průběhu 90. let snažily v reakci na situaci po deregulaci rozhlasového a televizního vysílání přijmout zákony, které by omezily případnou koncentraci médií. V zákoně č. 1866 z roku 1989 například stojí, že žádná fyzická ani právnická osoba nesmí mít více než 25% podíl ve společnosti vlastníci televizní stanici. Zákon č. 2328 z roku 1995 pak zakazuje vlastnit více než dva typy médií (tisk, rozhlas, televize). Jak lze ale vidět z níže popsaného vlastnictví jednotlivých mediálních skupin, tento zákon nebyl nikdy vynucován.²³³

Ačkoliv měla deregulace televizního a rozhlasového vysílání na konci 80. let 20. století přispět k pluralismu mediálního vlastnictví²³⁴ a vláda přijala několik zákonů omezujících koncentraci vlastnictví médií, můžeme na konci roku 2017 konstatovat, že řecká média jsou navzdory tomu koncentrována v rukou několika málo velkých vlastníků. Leandros v této souvislosti mluví o řeckém paradoxu.²³⁵ Současná situace, v níž je omezena diverzifikace mediálního vlastnictví, pak vede k monopolizaci reklamního trhu a omezení plurality zdrojů informací. Leandros dodává, že těmito klíčovými faktory dochází k omezení mediálního pluralismu v Řecku.²³⁶

²³² LEANDROS, Nikos. Media Concentration and Systemic Failures in Greece. *International Journal of Communication* [online]. 2010, 4, s. 890 [cit. 2017-12-10].

²³³ Ibid., s. 896.

²³⁴ Policy and Regulation in the Media Landscape: the Greek Paradigm Concentration of Media Ownership Versus the Right to Information. *Management Dynamics in the Knowledge Economy* [online]. 2013, 1(3), s. 439 [cit. 2017-12-10].

²³⁵ LEANDROS, Nikos. Media Concentration and Systemic Failures in Greece. *International Journal of Communication* [online]. 2010, 4, s. 895 [cit. 2017-12-10].

²³⁶ Ibid., s. 886.

4. 7. 1 Antenna Group

Jednu z největších mediálních společností působících v Řecku založil roku 1988 Minos Kyriaku, který roku 1988 spustil v Athénách soukromou rozhlasovou stanicí ANT1 FM 97,2. Rodina Kyriaku je příkladem nového vlastníka na řeckém mediálním trhu přelomu 80. a 90. let 20. století, který do té doby nemá s médií zkušenost. V tomto konkrétním případě se jedná o podnikatele v lodní ropné dopravě.²³⁷

K rozhlasové stanici ANT1 přibyla i televize ANT1. Společnost Antenna Group kromě toho poskytuje i telekomunikační služby, vlastní tisková vydavatelství Daphne Communications a Niki Publishing, provozuje soukromou školu ANT1 MediaLab (mediální studia) a Fame Studio (studium hudby) a vlastní také nahrávací studio Heaven Music.

Společnost Antenna Group postupně rozšířila svou působnost i mimo hranice Řecka a provozuje své rozhlasové a televizní stanice například ve Spojených státech amerických, Austrálii a Východní Evropě (Bulharsko).²³⁸

4. 7. 2 Alter Ego Media

Mediální skupina Alter Ego Media patří Evangelosi Marinakisovi, který podniká v loďařství a vlastní několik fotbalových klubů. V červnu roku 2017 odkoupila jeho společnost v aukci do té doby jednu z největších mediálních společností na řeckém trhu, Lambrakis Press Group, za téměř 23 000 000 euro.²³⁹ Tím získala i periodika, která Lambrakis Press Group vlastnila – noviny Ta Nea, nedělní Vima Kyriakis, magazíny Cosmopolitan a TV Zapping, internetový portál In.gr. Kromě toho Alter Ego Media Group získala 22% podíl v Mega TV, 50% podíl ve vydavatelství IRIS a 41% podíl v distribuční agentuře ARGOS.

²³⁷ History. *Antenna Group* [online]. [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <http://www.antenna-group.com/about-us/history-time-line/1988.aspx>.

²³⁸ Policy and Regulation in the Media Landscape: the Greek Paradigm Concentration of Media Ownership Versus the Right to Information. *Management Dynamics in the Knowledge Economy* [online]. 2013, 1(3), s. 446 [cit. 2017-12-10].1

²³⁹ Shipowner Marinakis buys historical media group, stake at Mega TV. *Keep Talking Greece* [online]. 2017 [cit. 2017-12-17].

Marinakis koupí Lambrakis Press Group změnil dlouhodobě fungující ustanovení řeckého mediálního vlastnictví.

4. 7. 3 Pegasus Press Group

Pegasus Press Group byla založena roku 1981 Jorgosem Babolasem, který do té doby rozvíjel své podnikatelské aktivity zejména ve stavebnictví. Mediální skupina Pegasus Press Group vlastní několik periodik (Ethnos ke Imiresia, Goal News, Proto Thema), ale zejména podíl v Mega TV, který donedávna představoval více než 30 %. V květnu roku 2017 však Fotis Bobolas, aktuální představitel Pegasus Press Group, prodal 20% podíl v Mega TV řecko-ruskému podnikateli Ivanu Saavidisovi.²⁴⁰

4. 7. 4 Skai Group

Skai Group byla založena podnikatelem v loďářském odvětví a stavebnictví Jannisem Alafuzosem v roce 1989. V ten samý rok totiž Alafuzos zakoupil rozhlasovou stanici SKAI 100.3. V současné době vlastní tato mediální skupina kromě již zmíněné rozhlasové stanice další stanici Melodia 99.2 a Red FM 96.3, televizní stanici Skai TV a z tištěných periodik deník Kathimerini. V roce 2008 vzniklo také vydavatelství Skai Book Publications.²⁴¹

4. 7. 5 Alpha Media Group

V roce 2008 odkoupila většinou část podílu (66,6 %) v řecké mediální společnosti Alpha Media Group německá společnost RTL.²⁴² Ta z řeckého mediálního trhu nakonec vystoupila roku 2012 kvůli jeho nestabilitě a vlastníkem společnosti se stal Dimitris Kontominas, který vlastnil většinový podíl před vstupem RTL na řecký trh.

Skupina Alpha Media Group vlastní televizní stanice Alpha TV a Channel 9 a také rozhlasové stanice Alpha 98,9 a Alpha 99,5 Thessaloniki.

²⁴⁰ Savvidis acquires stake in Mega TV as ND cries foul. *E-Kathimerini.com* [online]. 2017 [cit. 2017-12-17].

²⁴¹ Policy and Regulation in the Media Landscape: the Greek Paradigm Concentration of Media Ownership Versus the Right to Information. *Management Dynamics in the Knowledge Economy* [online]. 2013, 1(3), s. 448 [cit. 2017-12-10].

²⁴² RTL Group to take over Alpha Media Group in Greece. *RTL Group* [online]. 2008 [cit. 2017-12-17].

4. 7. 6 Vardinojannis Group

Vlastíkem mediální skupiny Vardinojannis Group je ropný a lodní magnát Vardis Vardinojannis. Vardinojannis Group vlastní podíl v televizní stanici Mega TV a také televizní stanici Star Channel. Kromě toho je vlastníkem několika rozhlasových stanic a sítí multikin Ster Cinemas.

4. 8 Politický klientelismus a řecká média

Jedním ze znaků řeckých médií je jejich propojenost s politickou historií země. Papathanassopoulos tvrdí, že vztah médií a politiky v Řecku je těsný zejména proto, že se v Řecku kvůli nestabilní politické situaci nevyvinula dostatečně silná občanská společnost a stát tak získal dominantní postavení.²⁴³

Ačkoliv došlo roku 1974 k pádu diktátorského režimu vojenské junty, rozhlasové a televizní vysílání zůstalo pod kontrolou středo-pravicové vlády Nové demokracie, která začala využívat veřejnoprávní, a v té době jediné legální, rozhlasové a televizní vysílání k propagaci svých vlastních zájmů. Část řeckého tisku pak byla naopak pod vlivem středolevé části řeckého politického spektra, což nakonec vedlo až ke změně dominující politické strany, kterou se záhy stala levicová strana PASOK.²⁴⁴

S postupnou modernizací řeckého tisku zmizela tendence podporovat jednotlivé politické strany. Tisk se nyní spíše orientuje na některou část politického spektra (pravice, levice, střed), ale nezůstává apolitický. Silná vazba politických stran na tisk se projevuje zejména v období politické nestálosti a v období voleb.²⁴⁵

²⁴³ PAPANASSOPOULOS, Stylianos. The Decline of Newspapers: the case of the Greek press. *Journalism Studies* [online]. 2001, 2(1), s. 114 [cit. 2017-12-12].

²⁴⁴ ANAGNOSTU, Dia, Anna KANDYLA a Evangelia PSYCHOJOPULU. *Media policies and regulatory practices in a selected set of European countries, the EU and the Council of Europe: The case of Greece* [online]. European Commission, 2010, s. 5 [cit. 2017-12-14].

²⁴⁵ PAPANASSOPOULOS, Stylianos. The Decline of Newspapers: the case of the Greek press. *Journalism Studies* [online]. 2001, 2(1), s. 115 [cit. 2017-12-12].

Těsný vztah mezi politikou a médií je evidentní i u veřejnoprávních médií. Ačkoliv je veřejnoprávní televize ERT od roku 1987 de iure nezávislá na řeckém státu, vláda může de facto ovlivňovat její vysílání prostřednictvím členů správní rady ERT, jejichž většina je přímo volena vládními činiteli a kteří se se změnou politických stran u moci pravidelně mění.²⁴⁶ Od zpravodajství veřejnoprávní televize a rozhlasu se navíc očekává, že bude v souladu s vládní rétorikou.²⁴⁷

I když komercializace médií po deregulaci rozhlasového a televizního vysílání na konci 80. let 20. století způsobila obrát z politicky orientované k tržně orientované žurnalistice, která by měla být neutrální, v praxi se tak v Řecku neděje a novináři zůstávají pod vlivem vlastníků médií, kteří mají své zájmy v politických strukturách.²⁴⁸

Úzké propojení médií a politiky ovlivňuje také výsledný novinářský produkt. Namísto zpravodajství je v řeckých médiích upřednostňována názorová žurnalistika a komentáře.²⁴⁹

V souvislosti s výše řečeným hovoříme o tzv. klientelismu, kterým Hallin a Papathanassopoulos rozumí systém společenské organizace, ve které je přístup ke společenským zdrojům kontrolován patrony a klientům je umožněn výměnou za určitý druh podpory.²⁵⁰ V případě Řecka klientelismem rozumíme vzájemnou podporu politiků a mediálních

²⁴⁶ ANAGNOSTU, Dia, Anna KANDYLA a Evangelia PSYCHOJOPULU. *Media policies and regulatory practices in a selected set of European countries, the EU and the Council of Europe: The case of Greece* [online]. European Commission, 2010, s. 9 [cit. 2017-12-14].

²⁴⁷ HALLIN, Daniel C. a Stylianos PAPATHANASSOPOULOS. Political Clientelism and the Media: Southern Europe and Latin America in Comparative Perspective. *Media, Culture & Society* [online]. 2002, 24(2), s. 6 [cit. 2017-10-27].

²⁴⁸ PAPATHANASSOPOULOS, Stylianos. Media Commercialization and Journalism in Greece. *European Journal of Communication* [online]. SAGE Publications, 2001, 16(4), s. 513 [cit. 2017-12-29].

²⁴⁹ PAPANAGNU, Vaios. What is wrong with the Greek media? *LSE: Media Policy Project Blog* [online]. 2015-05-22 [cit. 2017-12-29].

²⁵⁰ HALLIN, Daniel C. a Stylianos PAPATHANASSOPOULOS. Political Clientelism and the Media: Southern Europe and Latin America in Comparative Perspective. *Media, Culture & Society* [online]. 2002, 24(2), s. 11 [cit. 2017-10-27].

vlastníků.²⁵¹ Političtí aktéři podporují ekonomické zájmy majitelů médií, podnikatelů v loďařství, ropném byznysu či stavebnictví, výměnou za jejich politickou podporu v daných médiích.

4. 9 Profesionalizace řeckých novinářů

I když se po pádu diktatury vojenských plukovníků začal tisk demokratizovat, jeho vydavatelé byli stále závislí na politických stranách, které jim poskytovaly finanční prostředky výměnou za podporu. Vydavatelé tisku a političtí představitelé se tak na sobě stali závislými. To je také jeden z důvodů pozdní profesionalizace řeckých žurnalistů, kteří se nikdy nestali zcela autonomní nezávislou sociální skupinou.²⁵²

Omezený vývoj profesionalizace řeckých novinářů je podle Hallina a Papatthanassopulose zjevný také z míry autonomie vykonávání profese.²⁵³ Ve své práci *Political Clientelism and the Media* uvádějí, že pouze 7,9 % z dotázaných novinářů²⁵⁴ v průzkumu z roku 1998 odpovědělo, že svoji profesi vykonává zcela svobodně. V průzkumu *Worlds of Journalism*, který probíhal v letech 2012 – 2016 a v němž odpovídalo celkem 403 řeckých novinářů, odpovědělo 72,2 % z nich, že se při výběru témat, o nichž píší, cítí úplně nebo téměř úplně svobodní.²⁵⁵

²⁵¹ LEANDROS, Nikos. Media Concentration and Systemic Failures in Greece. *International Journal of Communication* [online]. 2010, 4, s. 895 [cit. 2017-12-10].

²⁵² ANAGNOSTU, Dia, Anna KANDYLA a Evangelia PSYCHOJOPULU. *Media policies and regulatory practices in a selected set of European countries, the EU and the Council of Europe: The case of Greece* [online]. European Commission, 2010, s. 6 [cit. 2017-12-14].

²⁵³ HALLIN, Daniel C. a Stylianos PAPATHANASSOPOULOS. Political Clientelism and the Media: Southern Europe and Latin America in Comparative Perspective. *Media, Culture & Society* [online]. 2002, 24(2), s. 8 [cit. 2017-10-27].

²⁵⁴ Autoři bohužel v práci neuvádějí, jak velký byl celkový počet respondentů, a původní průzkum je již nedostupný.

²⁵⁵ DIMITRAKOPULU, Dimitra. Country Report: Journalists in Greece. *Worlds of Journalism Study* [online]. 2017-03-03, s. 3 [cit. 2017-12-29].

V témže průzkumu pak většina respondentů uvedla, že má velmi silný závazek vůči principům profesionální novinářské etiky a jako problematické viděla přijímání finančních prostředků od potenciálních zdrojů či publikování neověřených informací.²⁵⁶

Otázkou zůstává, zda lze brát výsledky průzkumu pozitivně, protože například Papatthanassopoulos tvrdí, že ačkoliv jsou si řeční novináři vědomi toho, že žurnalistika by měla být neutrální, objektivní a nezávislá na politice, v praxi jsou novináři nuceni jednat podle jinak, podle politické pozice organizace, v níž pracují.²⁵⁷ To znamená podle preferencí vlastníků médií a v zájmu jejich dalších politických a ekonomických aktivit v zemi.

Pokusy o založení instituce pro vzdělávání novinářů v Řecku datujeme již k období druhé světové války. Žádný z těchto pokusů však nebyl úspěšný.²⁵⁸ V roce 1958 založil novinář Dimitris Avramides soukromou Školu žurnalistiky. Vojenská junta se bezúspěšně pokoušela o založení vlastní školy žurnalistiky. Po pádu vojenské junty v roce 1974 začaly vznikat další soukromé školy žurnalistiky. Právnická fakulta Athénské univerzity začala nabízet kurzy politické komunikace. První fakulta komunikace a mediálních byla založena na počátku 90. let 20. století na Národní Kapodistriově univerzitě v Ahténách, na athénské Univerzitě Panteion a na soluňské Aristotelově univerzitě pak vznikly samostatné ústavy zaměřené na studium médií a žurnalistiky. Od té doby se tyto obory otevřely i na dalších menších univerzitách. Jak jsme již zmínili výše, studium žurnalistiky nabízí i některé mediální organizace vlastníci několik médií, například Antenna Group. O studium žurnalistiky a jejích příbuzných oborů bývá každoročně velký zájem, ale v oboru zůstane pracovat vzhledem k nedostatku práce přibližně pouze 10 % absolventů těchto škol.²⁵⁹

²⁵⁶ DIMITRAKOPULU, Dimitra. Country Report: Journalists in Greece. *Worlds of Journalism Study* [online]. 2017-03-03, s. 2 [cit. 2017-12-29].

²⁵⁷ PAPATHANASSOPOULOS, Stylianos. Media Commercialization and Journalism in Greece. *European Journal of Communication* [online]. SAGE Publications, 2001, 16(4), s. 513 [cit. 2017-12-29].

²⁵⁸ SKAMNAKIS, Andonis. *Politics, Media and Journalism in Greece* [online]. Dublin, 2006, s. 137 [cit. 2017-10-14].

²⁵⁹ TERZIS, Georgios, ed. *European journalism education*. Bristol, UK: Intellect, 2009, s. 270.

5. Vliv ekonomické krize na fungování řeckého mediálního trhu

Jak jsme již řekli výše, řecký mediální trh je úzce spjat s hospodářskou situací v zemi. Ekonomická a politická nestabilita, v níž se Řecko po roce 2007 v kontextu celosvětové hospodářské krize ocitlo, měla dopad i na fungování řeckých médií. Předmětem následující kapitoly budou hlavní události, které poznamenaly vývoj řeckého mediálního trhu v posledním desetiletí. Na vybraných příkladech ukážeme důsledky ekonomické krize pro řecká média.

5. 1 Ukončení činnosti některých médií a propouštění jejich pracovníků

Řecká dluhová krize se dotkla všech oblastí řecké mediální krajiny. V oblasti tištěných médií prohloubila ještě více jejich úpadek. Jak jsme již uvedli výše, řecký tisk byl i před vypuknutím hospodářské krize v úpadku, protože zejména nedokázal obsahově zaujmout novou generaci čtenářů.²⁶⁰ Finanční škrty se pak v oblasti tištěných médií projevíly ještě větším snížením nákladů, ale i rušením některých periodik a propouštěním jejich zaměstnanců. V následující kapitole vybereme několik příkladů řeckých médií, která musela být z ekonomických důvodů zrušena.

Rušení tisku se ovšem netýkalo pouze periodik s nízkým nákladem, ale i novin s dlouhou tradicí a silnou základnou čtenářů. V roce 2011 se do finančních problémů dostal deník *Eleftherotypia* (řecky *Ελευθεροτυπία*). Tento list v Řecku vycházel již od roku 1974, kdy došlo k pádu diktatury plukovníků, a v roce 2010 dosahoval druhého nejvyššího nákladu mezi řeckými odpoledníky, přibližně 41 000 ks prodaných výtisků denně.²⁶¹ Kvůli vysokému zadlužení nebyla vydavatelka tohoto listu Mania Tegopulu od srpna 2011 schopna vyplácet mzdy svým téměř 800 zaměstnancům²⁶² a v prosinci 2011 přestal deník vycházet úplně. I když se jeho zaměstnanci snažili o jeho záchranu a sestavili několik speciálních čísel s cílem obnovit

²⁶⁰ PAPANASSIOPULOS, Stylianos. The Decline of Newspapers: the case of the Greek press. *Journalism Studies* [online]. 2001, 2(1), s. 121 [cit. 2017-12-12].

²⁶¹ Greek journalists return to work unpaid for what may be paper's last edition. *The Guardian* [online]. Athens, 2012 [cit. 2017-12-18].

²⁶² Eleftherotypia Newspaper to be Included in Article 99 of Hellenic Bankruptcy Code. *Greece - Greek Reporter* [online]. 2011-12-30 [cit. 2018-01-01].

jeho vydávání,²⁶³ bankrotu deníku *Eleftherotypia* nedokázali zabránit. V roce 2013 byl deník a jeho internetová podoba Enet.gr obnovena vydavatelem Charisem Ikonomopulosem. Nový vydavatel ovšem také nebyl schopný platit svým zaměstnancům a ti proto v listopadu 2014 vyhlásili třídní stávkou,²⁶⁴ po níž byl deník ovšem znovu zavřen a na konci roku 2017 nevychází.

Další tradiční řecké noviny, které se ocitly ve finančních problémech, byly noviny *To Vima* (řecky *To Βήμα*). Vzhledem k tomu, že deník *To Vima* byl založen roku 1922 ještě pod původním názvem *Eleftheron Vima* (řecky *Ελεύθερον Βήμα*), jedná se o list, který má v Řecku dlouhou tradici. V roce 2010 jeho vydavatel Lambrakis Press Group oznámil zrušení jejich tištěné verze. Důvodem byl klesající prodej výtisků, který se v dané době pohyboval okolo 8000 kusů.²⁶⁵ Zachována zůstalo pouze nedělní tištěné vydání a internetová podoba deníku, jejíž návštěvnost mohokrát převyšovala prodej tištěné verze, což potvrzuje jeden z trendů řeckých médií, kterému jsme se věnovali výše, a to oblibu internetových zpravodajských portálů. Vydavatelé oznámili, že uvedená opatření jsou reakcí na požadavky, které mají noví řečtí uživatelé médií, a také na situaci, v níž se Řecko nachází.²⁶⁶

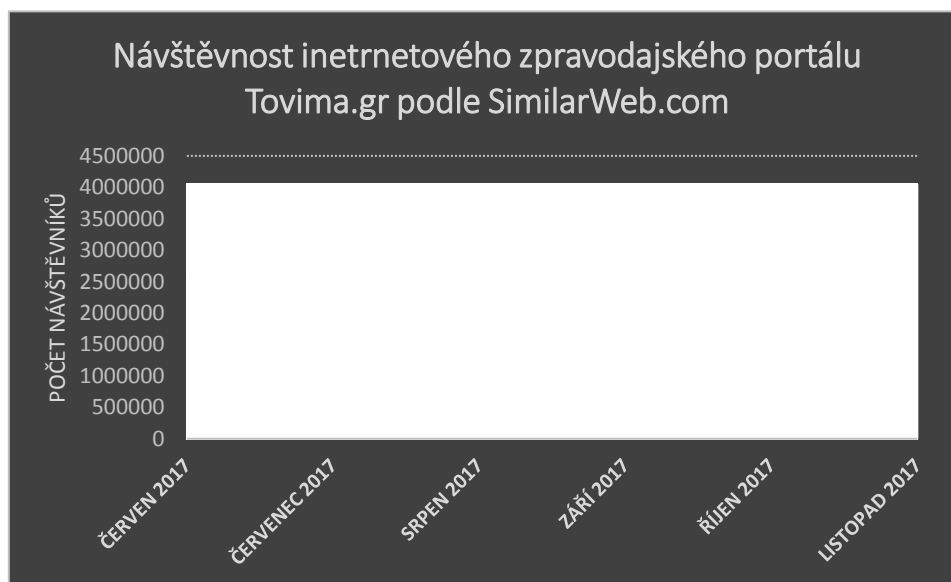
²⁶³ Greek journalists return to work unpaid for what may be paper's last edition. *The Guardian* [online]. Athens, 2012 [cit. 2017-12-18].

²⁶⁴ Trimeri aperjia stin efim. „Eleftherotypia“ (Τριήμερη απεργία στην εφημ. «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ»). *ESIEA.gr* [online]. 2014 [cit. 2017-12-21].

²⁶⁵ To Vima Daily Print Closes & Stays Online. *Greece - Greek Reporter* [online]. 2010 [cit. 2017-12-21].

²⁶⁶ Ηλεκτρονικό ιμερήσιο „Vima“ (Ηλεκτρονικό το ημερήσιο «Βήμα»). *To Vima* [online]. 2010 [cit. 2017-12-22].

Od června roku 2017 navštívily internetovou podobu bývalého deníku Tovima.gr každý měsíc průměrně 2 860 000 čtenářů a obecně má jeho čtenost v posledním čtvrtletí zvyšující se tendenci.²⁶⁷

Kromě tištěných periodik zasáhla ekonomická krize i sektor televizního vysílání. Jednou ze stanic, která musela ukončit svou činnost je stanice Alter Channel. Tato televizní stanice byla založená v roce 1990 ještě pod názvem Kanali 29, následně přejmenována roku 1994 na Kanali 5 a v roce 2000 na Alter Channel. V roce 2010 se stanice dostala do finančních problémů a její vlastník, společnost Eleftheri Tileorasi, nebyl nadále schopný platit mzdy svých zaměstnancům. Situace se následně vyostřila, když byl majoritní vlastník akcií v televizní stanici Alter Channel, Konstandinos Jannikos, zadržen pro daňové úniky a přibližně 700 zaměstnanců televize náhle ztratilo svou práci.²⁶⁸

Další z významných televizních stanic, která se ocitla ve finančních problémech, byla stanice Mega TV, nejstarší soukromá televizní stanice na území Řecka. Na pět set jejích zaměstnanců začalo v květnu roku 2016 stávkovat poté, co jim po dva měsíce nebyly vypláceny mzdy kvůli neschopnosti televizní stanice splácet bankovní půjčky odhadované v té době na

²⁶⁷ To Vima Overview November 2017. *SimilarWeb.com* [online]. 2017 [cit. 2017-12-22].

²⁶⁸ Greek media upheaval hits Mega TV channel. *BBC.com* [online]. 2016 [cit. 2017-12-24].

166 miliónů euro.²⁶⁹ Kvůli ekonomické krizi bylo na této televizní stanici značně omezeno zpravodajství a přímé přenosy. V listopadu 2017 televizní stanice sice vysílá, ale její zaměstnanci nejsou od dubna roku 2016 placeni a vysílání je obsahově značně omezené. Kromě televizního zpravodajství není televizní stanice Mega TV schopna produkovat ani další vlastní obsah.²⁷⁰

Podle zprávy organizace Freedom House týkající se svobody tisku v Řecku ztratilo od roku 2010 do roku 2013 přibližně 30 % zaměstnanců médií svou práci.²⁷¹

5. 2 Změna vlastnických struktur. Příklad Lambrakis Press Group

Jednou z největších změn na řeckém mediálním trhu od vypuknutí hospodářské krize byla změna vlastnických struktur, k níž došlo na počátku roku 2017. Řecká mediální skupina Lambrakis Press Group (řecky Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη, ΔΟΛ) založená roku 1922 Dimitrisem Lambrakisem se dostala po vypuknutí ekonomické krize do finančních problémů. Společnost vlastní přední řecká tištěná média *Ta Nea* a *To Vima*, rozhlasovou stanici *To Vima* či podíl v televizní stanici Mega TV v lednu 2017 oznámila, že z důvodu ekonomické krize v Řecku „nemá k dispozici žádné zdroje, a proto nemůže podpořit tisk svých novin a samozřejmě nemůže zajistit ani nezávislé fungování dalších médií, které vlastní“²⁷². Po tomto oznámení následovalo pozastavení vydávání dvou výše zmíněných deníků *Ta Nea* a *To Vima*, které však trvalo pouze několik dní, dokud nebyl mediální skupině athénským soudem uvolněn jeden ze zmrazených bankovních účtů.²⁷³

²⁶⁹ Greek media upheaval hits Mega TV channel. *BBC.com* [online]. 2016 [cit. 2017-12-24].

²⁷⁰ Τα πιο „mavra“ jenethlia tu Mega, 28 eton simera (Τα πιο "μαύρα" γενέθλια του Mega, 28 ετών σήμερα!). *E-magazino.gr* [online]. 2017 [cit. 2017-12-25].

²⁷¹ Greece. *Freedom House* [online]. 2013 [cit. 2018-01-01].

²⁷² Greece's best-selling daily newspaper to close due to debts. *TheGuardian.com* [online]. 2017 [cit. 2017-12-25].
„DOL is lacking any available resources and as a result it can't support the printing of its newspapers and, of course, can't ensure the unhampered operation of the other media outlets it owns.“

²⁷³ Top-Selling Greek Daily Ta Nea Out Again after Court Ruling. *TheNationalHerald.com* [online]. 2017 [cit. 2017-12-25].

V květnu roku 2017 nakonec společnost zkrachovala a ve veřejné soutěži byla odkoupena řeckým loďářem Evangelosem Marinakisem za 22,89 miliónů euro. Marinakisově mediální skupině Alter Ego Media, o níž jsme podrobněji psali v kapitole týkající se mediálních vlastníků v Řecku, tak připadlo celkem 353 novin, magazínů, internetových serverů a rozhlasových stanic, které měla mediální skupina Lambrakis Press Group do té doby ve svém vlastnictví.²⁷⁴ Kromě toho Marinakis získal i druhý největší podíl ve skupině Teletypos vlastníci Mega TV.

Změna vlastnických struktur v médiích dříve patřících Lambrakis Press Group se dotkla i jejich zaměstnanců, kteří odkupem přišli o práci. Ačkoliv Svaz novinářů athénských deníků na nového vlastníka apeloval, aby byli všichni zaměstnanci znovu najati, toho odkoupení mediální skupiny Lambrakis Press Group nijak nezavazovalo bývalé zaměstnance znovu najmout a novou pracovní smlouvu dostali pouze vybraní.²⁷⁵ Z důvodu finančních úspor Marinakis zachoval přibližně polovinu celkového počtu bývalých zaměstnanců.²⁷⁶

5. 3 Státní zásahy do fungování médií. Příklad zrušení ERT

Kvůli ekonomické krizi v Řecku intervenoval do fungování mediálních institucí i stát. Role řeckého státu je totiž, jak jsme již uvedli výše, tradičně velmi silná. Jedním z příkladů takovéto intervence je pozastavení činnosti veřejnoprávního rozhlasového a televizního vysílání ERT.

Vláda Nové demokracie, strany PASOK a strany DIMAR se rozhodla o pozastavení vysílání v červnu roku 2013. Důvody byly podle oficiálního prohlášení ztrátovost, k níž postupně došlo po deregulaci rozhlasového a televizního vysílání. Nejednalo se jenom o snížení

²⁷⁴ Shipowner Marinakis expands his media holdings acquiring the Lambrakis group. *EKathimerini.com* [online]. 2017 [cit. 2017-12-26].

²⁷⁵ Ta Nea suspends publication as takeover begins. *EKathimerini.com* [online]. 2017 [cit. 2017-12-26].

²⁷⁶ Χανανjenun sta periptera Vima, Nea – Perikopes sto prosopiko (Ξαναβγαίνουν στα περίπτερα Βήμα, Νέα - Περιοχές στο προσωπικό). *ThessaliaEconomy.gr* [online]. 2017 [cit. 2017-12-26].

příjmů z reklamy, ale i celkového objemu posluchačů a diváků.²⁷⁷ ERT byla také dlouhodobě kritizována za nadbytek zaměstnanců a nejasnou politiku veřejného zájmu. Veřejnoprávní vysílání mělo být po restrukturalizaci opět obnoveno. Josifidis a Bukas tvrdí, že skutečným důvodem přerušení vysílání ale byla rostoucí nezávislost veřejnoprávního vysílání, včetně kritiky vládních činitelů, kterému se vláda tímto způsobem snažila zamezit.²⁷⁸ Dodávají, že zrušení činnosti ERT došlo k významnému útoku na řeckou demokracii a k omezení svobody projevu.²⁷⁹

Uzavření veřejnoprávního vysílání bylo kritizováno ze strany mezinárodních organizací (Radou Evropy, Evropským parlamentem, OSCE). Někteří politici se také ohradili proti tomu, že vládní nařízení nebylo schváleno parlamentem ve lhůtě 40 dnů, jak nařizuje článek 44 řecké ústavy.²⁸⁰ Ke kritice se připojila i Evropská vysílací unie (EBU), jejíž prezident nazval uzavření ERT „tím nejhorším druhem cenzury“²⁸¹. EBU spustila i on-line petici za obnovení řeckého veřejnoprávního vysílání, v níž získala přes 27 000 podpisů.²⁸²

Po zastavení vysílání dne 11. června 2013 bylo dosavadních 2500 zaměstnanců propuštěno.²⁸³ Před budovou ERT v Athénách se shromáždily tisíce lidí, kteří proti rozhodnutí ukončit veřejnoprávní vysílání protestovali, ostatní média zahájila 24 hodinovou stávkou, která ovšem nevedla k dalšímu vyjednávání o ERT. Mluvčí tehdejší vlády Simos Kedigoglu řekl, že

²⁷⁷ JOSIFIDIS, Petros a Dimitros BUKAS. *Media policy and independent journalism in Greece* [online]. Open Society Foundations, 2015, s. 17 [cit. 2017-12-16].

²⁷⁸ Ibid., s. 18.

²⁷⁹ Ibid., s. 19.

²⁸⁰ *Syntagma tis Elladas (Σύνταγμα της Ελλάδας)*. Athina: Vuli ton Ellinon, 2010, s. 53.

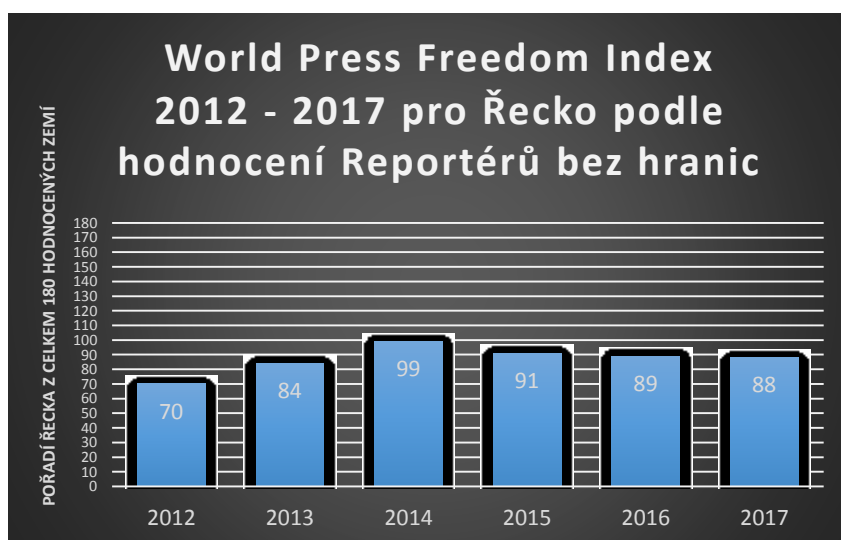
²⁸¹ ERT President Brands ERT Closure "Worst Kind of Censorship". *EBU* [online]. 2013-06-12 [cit. 2018-01-01].

²⁸² EBU Petition: Restore public service media in Greece!. *AVAAZ.org* [online]. 2013-06-13 [cit. 2018-01-01].

²⁸³ Greece suspends state broadcaster ERT to save money. *BBC.com* [online]. 2013-06-12 [cit. 2017-12-26].

vláda „neměla žádnou další možnost. Pokud bychom oznámili uzavření tři měsíce předem, byla by ERT uzavřena kvůli stávkám. Zvolili jsme proto tuto cestu.“²⁸⁴

Po ukončení činnosti ERT došlo i ke změně řecké mediální krajiny, v níž fungovala pouze soukromá média. Tím došlo k ohrožení plurality názorů, vzhledem k tomu, že ERT byla jedinou televizní a rozhlasovou stanicí, která měla ze zákona zajišťovat objektivní a vyvážené zpravodajství.²⁸⁵ Na žebříčku World Press Freedom Index sestavovaném organizací Reportéři bez hranic a hodnotícím svobodu tisku v celkem 180 zemích, kde 180. místo znamená nejméně svobodný tisk v dané zemi, spadlo Řecko po zavření ERT z na 99. místo.

Řecká vláda se po uzavření ERT rozhodla vytvořit nového veřejnoprávního vysílatele NERIT (řecky Νέα Ελληνική Ραδιοφωνία, Ίντερνετ και Τηλεόραση), který začal fungovat 4. května 2014 a který měl představovat méně nákladnou verzi veřejnoprávního vysílání v Řecku. Existence NERITu byla kritizována vládní opozicí, podle níž nebylo toto rozhlasové a televizní vysílání nezávislé, protože jeho klíčoví zaměstnanci byli voleni vládními představiteli.²⁸⁶

²⁸⁴ Greek unions strike after state broadcaster shut down. *France24* [online]. 2013-06-13 [cit. 2018-01-01].

²⁸⁵ JOSIFIDIS, Petros a Dimitros BUKAS. *Media policy and independent journalism in Greece* [online]. Open Society Foundations, 2015, s. 19 [cit. 2017-12-16].

²⁸⁶ JOSIFIDIS, Petros a Dimitros BUKAS. *Media policy and independent journalism in Greece* [online]. Open Society Foundations, 2015, s. 19 [cit. 2017-12-16].

Řecké veřejnoprávní vysílání ERT bylo nakonec obnoveno po změně vládních stran. Strana SYRIZA, která volby v roce 2015 vyhrála, totiž ve svém programu měla právě znovuoobnovení veřejnoprávního vysílání.²⁸⁷ Veřejnoprávní televize ERT začala své vysílání dne 11. června 2015 v 6:00 státní hymnou. Podle vládního prohlášení byla všem dříve propuštěným zaměstnancům nabídnuta jejich práce zpět.²⁸⁸

Nejen vzhledem k výše uvedenému, ale i vzhledem k úzkému provázání veřejnoprávní ERT s politickým establishmentem, o němž jsme hovořili výše, je otázkou, zda můžeme v souvislosti s Řeckem hovořit skutečně o veřejnoprávním vysílání, které by mělo být plně nezávislé na politické moci²⁸⁹, a zda bychom neměli hovořit spíše o vysílání státním, o němž v souvislosti s řeckými médii hovoří ve svém zpravodajství například BBC.²⁹⁰ Vzhledem k tomu, že však řecká ERT není financována pouze vládními prostředky, jak jsme uvedli v samostatné kapitole týkající se řeckého veřejnoprávního vysílání, rozhodli jsme se v naší práci používat termínu veřejnoprávní vysílání, i když jsme si vědomi výhrad k užití tohoto termínu.

I když je v současné době ERT znovuoobnovena, její kritici tvrdí, že opět neposkytuje nestranné a vyvážené zpravodajství, pořady a že upřednostňuje vládnoucí stranu SYRIZA.²⁹¹

²⁸⁷ Greece's state broadcaster ERT back on air after two years. *BBC.com* [online]. 2015-11-06 [cit. 2017-12-26].

²⁸⁸ Ibid.

²⁸⁹ BANERJEE, Indrajit a Kalinga SENEVIRATNE. *Public service broadcasting in the age of globalization*. Singapore: Asian Media Information and Communication Centre, 2006, s. 18.

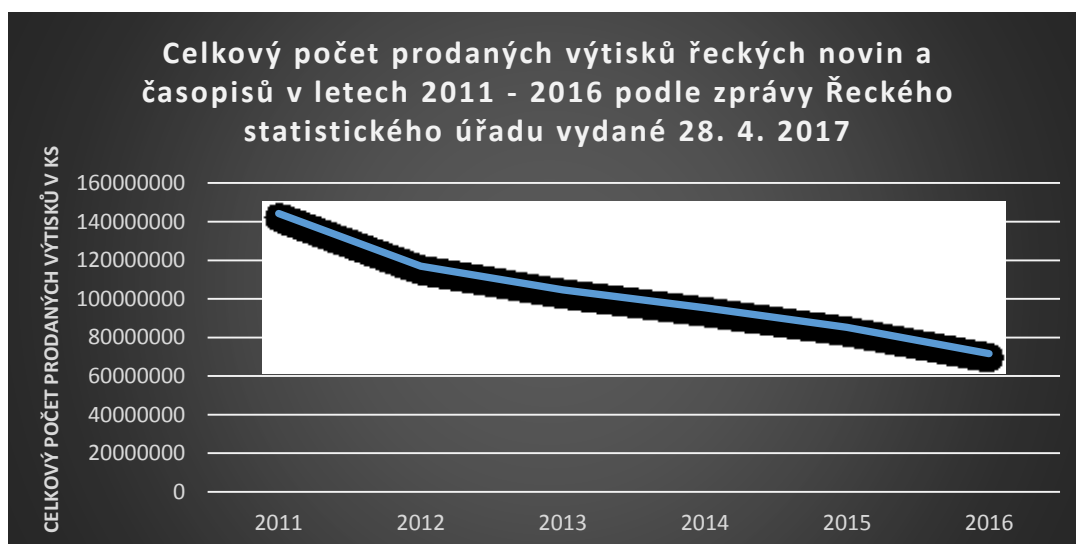
²⁹⁰ Greece's state broadcaster ERT back on air after two years. *BBC.com* [online]. 2015-11-06 [cit. 2017-12-26].

²⁹¹ JOSIFIDIS, Petros. The Greek broadcaster ERT: a state or public service broadcaster? *LSE: Media Policy Project Blog* [online]. 2016-12-15 [cit. 2017-12-26].

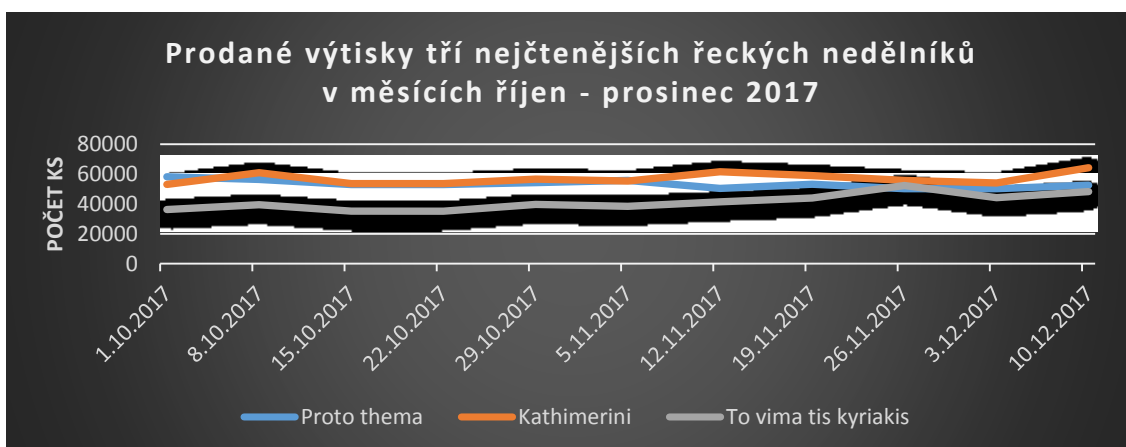
6. Předpokládaný budoucí vývoj řeckého mediálního trhu

V následující kapitole se zamyslíme na předpokládaným budoucím vývojem řeckého mediálního trhu. Budeme vycházet z toho, co jsme řekli výše a z aktuálních dat, které máme k dispozici.

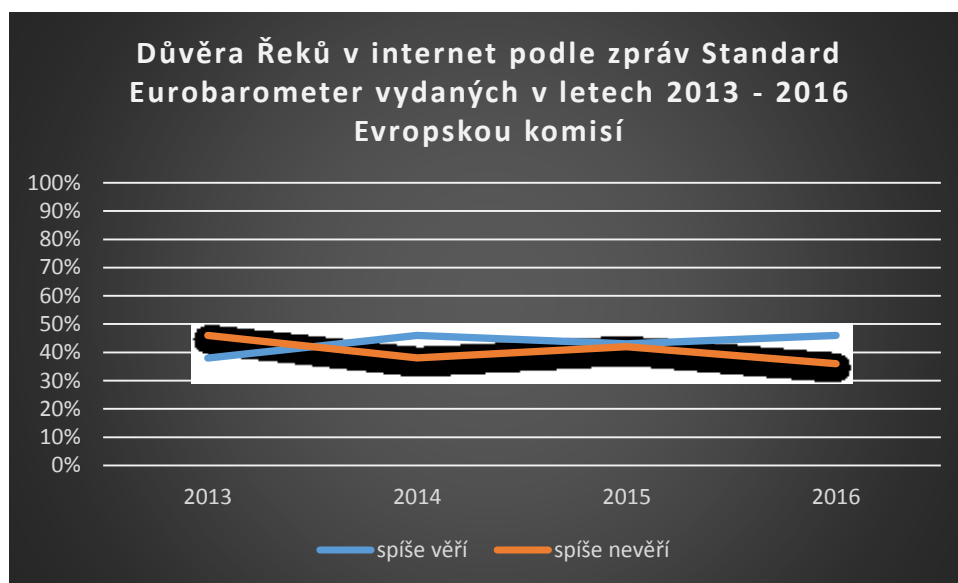
Můžeme předpokládat, že v sektoru tištěných médií bude v souladu se současným trendem řeckých médií docházet ke snižování prodaných výtisků. Jak lze totiž vidět v následujícím grafu z dat Řeckého statistického úřadu, od roku 2011 do roku 2016, z něž máme poslední kompletní data, docházelo stabilně k poklesu prodaných výtisků.

Domníváme se, že se vydavatelé budou zaměřovat na nedělní vydání svých deníků, která se i v době krize řeckého tisku dobře prodávají.

Vzhledem ke klesajícímu počtu prodaných výtisků tištěných médií očekáváme, že se bude zvyšovat obliba digitálních médií. Podle zprávy Digital News Report z roku 2017 využívá 95% Řeků pro přístup k informacím online média, včetně sociálních sítí.²⁹² Podle výsledků zpráv Standard Eurobarometer srovnávajících užívání médií v Evropské unii v letech 2013 – 2016 také předpokládáme, že se bude zvyšovat důvěra Řeků v internet.

V souladu se současnými problémy médií v dalších zemích Evropské unie můžeme předpokládat, že v Řecku bude řešit otázku regulace internetu vzhledem k narůstajícímu počtu fake news či teroristické propagandy.²⁹³ Řecká vláda v tomto ohledu již podnikla některé kroky tím, že její Ministerstvo pro digitální politiku, telekomunikace a informace zřídilo v červnu 2016 Registr on-line médií (řecky Μητρώο ηλεκτρονικών ΜΜΕ). Do něj se na dobrovolné bázi registrují webové stránky, které za sdělení určitých detailů (počet zaměstnanců, vlastníků atd.) dostávají finanční prostředky prostřednictvím státní reklamy.²⁹⁴

²⁹² Greece. *Digital News Report* [online]. Reuters Institute for the Study of Journalism, 2017 [cit. 2017-12-27].

²⁹³ Internet regulation: is it time to rein in the tech giants? *TheGuardian.com* [online]. 2017-07-02 [cit. 2017-12-27].

²⁹⁴ Government Unveils Online Media Register With Basic Details of News Websites. *Greece-GreekReporter.com* [online]. 2016-06-08 [cit. 2017-12-27].

Vzhledem k převažující nabídce nad poptávkou v sektoru televizního a rozhlasového vysílání, můžeme očekávat pokusy o regulaci i v tomto mediálním sektoru. Řecká vláda se pokusila regulovat počet televizní stanic již v roce 2016. Ještě do srpna roku 2016 vysílalo celkem 8 soukromých celonárodních televizních stanic celonárodně. Řecký televizní trh byl značně přesycen, a proto byl na začátku září 2016 jejich počet snížen na polovinu. Vláda premiéra Alexise Tsiprase (SYRIZA) totiž spustila aukci na televizní licence, v níž uspěly pouze mediální organizace Skai a Antenna vlastníci dohromady čtyři televizní kanály. Tsiprasova vláda se tak snažila zmírnit konkurenci na řeckém televizním trhu a dostat média v krizi pod kontrolu. Od tohoto kroku si vláda slibovala získání financí do státního rozpočtu a snížení korupce v prostředí televizního vysílání.²⁹⁵ Udělení licencí bylo ovšem kritizováno opozicí. Podle ní se Tsiprasova vláda pouze snažila odstranit mediální barony, kteří stranu SYRIZA nepodporovali, a uvolnit místo svým příznivcům.²⁹⁶ Celý proces udělení licencí, z něž by vláda získala přes 250 miliónů euro, byl však anulován Státní radou. Tento nejvyšší správní soud v Řecku jej shledal protiústavním, protože nebyl pod dohledem Národní rady pro rozhlasové a televizní vysílání.²⁹⁷ V listopadu 2017 bylo parlamentem schváleno nové otevření soutěže o televizní licence, k níž by mělo nyní již pod dozorem Národní rady pro rozhlasové a televizní vysílání na konci roku 2017.²⁹⁸

Profesor Petros Josifidis, který působí na Londýnské univerzitě a zabývá se mimo jiné řeckými médii, se na jejich budoucnost dívá optimisticky. Zdůrazňuje, že ačkoliv jsou tradiční média ovlivněna politickou a v současné době i ekonomickou mocí, stále více se rozšiřují média, která nabízí alternativu k tradičním obsahům. Jedná se například o nezávislé časopisy

²⁹⁵ Greece cuts TV channels from eight to four in controversial licence auction. *TheGuardian.com* [online]. 2016-09-02 [cit. 2017-12-28].

²⁹⁶ Ibid.

²⁹⁷ UPDATE 2-Greek court deals blow to government's clampdown on broadcasters. *Reuters.com* [online]. 2016-10-27 [cit. 2017-12-28].

²⁹⁸ New TV license bill approved in Parliament. *EKathimerini.com* [online]. 2017-11-01 [cit. 2017-12-28].

Unfollow či HotDoc a zejména vzrůstající obliba internetu nabízí nové alternativy pro novináře, kteří odmítají být spojováni s tradičními médii a jejich rétorikou.²⁹⁹

²⁹⁹ Q&A: Professor Petros Iosifidis on Greece's media 'crisis'. *City University of London* [online]. 2015-08-19 [cit. 2017-12-27].

7. Řecký mediální systém dle kritérií modelu polarizovaného pluralismu

V následující kapitole se pokusíme o syntézu dosavadních poznatků a jejich komparaci s modelem polarizovaného pluralismu (středozezemním modelem), který ve své práci *Systémy médií v postmoderním světě* definovali Daniel C. Hallin a Paolo Mancini. Ti určili Řecko jako typický příklad země patřící do středozezemního modelu médií a politiky.³⁰⁰

Hallin a Mancini definovali čtyři hlavní parametry, podle nichž je možné srovnávat mediální systémy. Těmito parametry jsou *historický vývoj mediálních trhů*, *politický paralelismus*, *novinářský profesionalismus* a *státní intervence do mediálních systémů*. Oba autoři ale připomínají, že při analýze jednotlivých mediálních systémů je třeba dbát jemnějšího kvalitativního rozlišení daného systému.³⁰¹

7. 1 Historický vývoj mediálních trhů

O vývoji prvních novin v zemích středomořského modelu Hallin a Mancini uvádějí, že byl spjat s aristokracií.³⁰² Jak jsme uvedli v kapitole týkající se dějin řeckých médií, první řecké noviny vycházely v Itálii, zejména v Benátkách, které byly důležitou obchodní křižovatkou, a o jejich vydávání se zasloužila vrstva intelektuálů, která do Itálie emigrovala kvůli osmanské okupaci. Na řeckém území se pak o šíření novin zasloužila ve 20. letech 19. století právě bohatá aristokratická vrstva tzv. fanariotů.

Hallin a Mancini dále tvrdí, že pro mediální systémy středozezemního modelu je typický fakt, že v době, kdy se začal v Severní Americe a severní Evropě objevovat tisk s masovým nákladem, v zemích zahrnutých do středozezemního modelu (kromě Řecka také Itálie, Španělsko, Portugalsko a částečně Francie) se teprve objevoval tisk komerční. Masový tisk v těchto zemích

³⁰⁰ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008, s. 99.

³⁰¹ Ibid., s. 49.

³⁰² Ibid., s. 119.

vůbec nevyvinul.³⁰³ Tato teze je platná i v případě řeckého mediálního systému. Jak jsme uvedli v kapitole týkající se historie řeckých médií, v Řecku kvůli nestabilní politické a ekonomické situaci nevznikl trh masových médií. Hallin a Mancini pak dodávají, že jediným opravdu masovým médiem v zemích jižní Evropy jsou digitální média. Tuto tezi jsme potvrdili v kapitole popisující současnou mediální krajinu Řecka, v níž jsme popsali důležitost internetových zpravodajských portálů na utváření mínění masové veřejnosti.

Podle Hallina a Manciniho je pro mediální systémy náležící do modelu polarizovaného pluralismu typický stranický tisk, který se například ve Francii nebo Itálii rozvinul na počátku 20. století.³⁰⁴ Ten se v Řecku sice také vyvinul, ale vzhledem k tomu, že byl spojen zejména s Komunistickou stranou Řecka, byl jeho vývoj z důvodu občanské války a diktatury plukovníků upozaděn.

7. 2 Politický paralelismus

Hallin a Mancini uvádějí, že u médií zemí patřících do středomořského modelu je zjevný politický paralelismus,³⁰⁵ tedy propojení politických stran a médií. V naší práci jsme v kapitole týkající se historie řeckých médií a v kapitole popisující současnou mediální krajinu ukázali, že řecký tisk byl v dějinách země často nástrojem politického boje a jeho vydavatelé byli a jsou závislí na finanční podpoře jednotlivých politických stran.

Pro středozevní model médií je podle Hallina a Manciniho typická také převaha komentářově orientované žurnalistiky.³⁰⁶ Tuto tendenci spatřujeme i u řeckých médií. Domníváme se, že vychází jak z historických souvislostí vývoje řeckých médií, která byla spjata s politickými stranami, tak ze současného propojení médií s politikou a klientelismem v řecké společnosti vůbec.

³⁰³ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008, s. 125.

³⁰⁴ Ibid., s. 122.

³⁰⁵ Ibid., s. 126.

³⁰⁶ Ibid., s. 126.

Politický paralelismus se projevuje i v řeckém rozhlasové a televizním vysílání. Jak jsme již uvedli v kapitole týkající se státních intervencí do řeckých veřejnoprávních médií v době ekonomické krize, termín veřejnoprávní média je v souvislosti s Řeckem diskutabilní, ačkoliv jsme se jej rozhodli v práci používat. Hallin a Mancini v souvislosti se zeměmi patřícími do modelu polarizovaného pluralismu hovoří o tzv. vládním modelu vysílání veřejné služby³⁰⁷

7.3 Novinářský profesionalismus

V podkapitole věnující se vývoje profese novináře na území Řecka jsme uvedli, že kvůli nestabilní politické situaci a silnému propojení médií s politikou se novináři po pádu diktatury řeckých plukovníků v roce 1974 nestali zcela autonomní sociální skupinou a úroveň jejich profesionalizace zůstala nízká.³⁰⁸ Podle kritérií Hallina a Manciniho je právě nízká úroveň novinářského profesionalismu typická pro země středozemního modelu.

Jedním z důvodů nízké profesionalizace žurnalistiky je podle Hallina a Manciniho chybějící formální systém odpovědnosti.³⁰⁹ Domníváme se, že tato teze je pro řecká média spíše platná. Jak jsme pojednali v části zabývající se regulačními orgány řeckých médií, v Řecku existuje jediný regulační orgán, kterým je pouze Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, jejíž členové jsou jmenováni speciálním orgánem řeckého parlamentu. Domníváme se ovšem, že nemůžeme mluvit o chybějícím formálním systému odpovědnosti vzhledem k existujícím autoregulačním opatřením. Podle výzkumu z let 2012 – 2016 k těmto principům navíc cítí řečtí novináři silný závazek.³¹⁰

³⁰⁷ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008, s. 58.

³⁰⁸ ANAGNOSTU, Dia, Anna KANDYLA a Evangelia PSYCHOJOPULU. *Media policies and regulatory practices in a selected set of European countries, the EU and the Council of Europe: The case of Greece* [online]. European Commission, 2010, s. 6 [cit. 2017-12-14].

³⁰⁹ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008, s. 140.

³¹⁰ DIMITRAKOPULU, Dimitra. Country Report: Journalists in Greece. *Worlds of Journalism Study* [online]. 2017-03-03, s. 3 [cit. 2017-12-29].

Dalším znakem zemí středomořského modelu je podle Hallina a Manciniho pozdní rozvoj formálního novinářského vzdělávání.³¹¹ I toto tvrzení považujeme v případě Řecka za platné, protože jak jsme uvedli v podkapitole týkající se novinářského profesionalismu v Řecku, první fakulty či ústavy, které nabízely studium žurnalistiky a jí příbuzných oborů, byly otevřeny až po komercializaci řeckých médií a uvolnění řeckého mediálního trhu na počátku 90. let 20. století. První soukromá škola žurnalistiky v Řecku však vznikla již v roce 1958.³¹²

7. 4 Státní intervence do mediálních systémů

Jak jsme uvedli v popisu dějinných souvislostí řeckých médií, stát měl v řecké společnosti ústřední roli. Rozhlasové a televizní vysílání navíc bylo v jeho vlastnictví až do přelomu 80. a 90. let 20. století.

Silné postavení státu v zemích středomořského modelu se podle Hallina a Manciniho projevovalo i silnými státními intervencemi do mediálních institucí.³¹³ Domníváme se, že podle zjištěných skutečností se role státu v době řecké ekonomické krize ještě posílala. Příkladem je zásah státu do veřejnoprávního vysílání, které jsme popsali výše, kdy vláda nařídila zrušení vysílání řecké ERT. Dalším příkladem posílení role státu v době ekonomické krize, o němž jsme hovořili v kapitole pojednávající o předpokládaném vývoji řeckých médií, je snaha vlády Alexise Tsiprase regulovat trh vlastníků televizního vysílání vydáváním omezeného počtu licencí.

7. 5 Kritika tří modelů médií a politiky

Vzhledem k tomu, že publikace *Systémy médií v postmoderním světě* vyšla poprvé roku 2004, dočkala se již některých revizí či kritik. Dokonce i samotní autoři publikace revidovali svou původní práci v roce 2012 dílem *Comparing Media Systems Beyond the Western World*,

³¹¹ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008, s. 140.

³¹² SKAMNAKIS, Andonis. *Politics, Media and Journalism in Greece* [online]. Dublin, 2006, s. 137 [cit. 2017-10-14].

³¹³ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008, s. 161.

v němž reagují na připomínky, které se k jejich původní práci objevily, například omezeným vzorkem studovaných zemí, které v nové publikaci rozšiřují například o Izrael, Polsko, Čínu, Brazílii atd.

Jedna z kritik publikace *Systémy médií v postmoderním světě* říká, že modely Hallina a Manciniho odrážejí dlouhodobý historický vývoj a nezabývají se současným stavem.³¹⁴ V další kritice³¹⁵ politolog Peter Humphreys vytýká Hallinovi a Mancinimu strnulost jejich modelů. Namísto tvorby typologií nabádá k důkladnějšímu studiu komplexních politických, ekonomických a právních proměnných jednotlivých mediálních systémů.³¹⁶ V naší práci jsme se zabývali současným stavem a většinu znaků, které autoři pro středomořský model uvedli, jsme mohli potvrdit. Jak potvrdil i kolektiv autorů studie *Hallin and Mancini Revisited: Four Empirical Types of Western Media Systems*³¹⁷, kteří poprvé ověřovali modely Hallina a Manciniho na stejném souboru aktuálních dat ze stejného vzorku zemí, které použili ve své práci Hallin a Mancini, modely Hallina a Manciniho jsou stabilní a odrážejí empirickou realitu.³¹⁸

7. 6 Zamyšlení nad budoucností tří modelů médií a politiky

Hallin a Mancini se v závěru své práce *Systémy médií v postmoderním světě* zamýšlí nad budoucností tří modelů, *modelu polarizovaného pluralismu, severo-středoevropského*

³¹⁴ BRÜGGEMANN, Michael, Sven ENGESSER, Florin BÜCHEL, Edda HUMPRECHT a Laia CASTRO. Hallin and Mancini Revisited: Four Empirical Types of Western Media Systems. *Journal of Communication* [online]. 2014, 64(6), s. 1060 [cit. 2017-12-28].

³¹⁵ HUMPHREYS, Peter. *A Political Scientist's Contribution to the Comparative Study of Media Systems in Europe: a Response to Hallin and Mancini*. Paper at workshop at Institute for Mass Communication and Media Research, University of Zurich, Switzerland, 2009.

³¹⁶ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. "Comparing Media Systems": A Response to Critics. *Media & Journalism* [online]. 2010, 9(17), s. 59 [cit. 2017-12-29].

³¹⁷ BRÜGGEMANN, Michael, Sven ENGESSER, Florin BÜCHEL, Edda HUMPRECHT a Laia CASTRO. Hallin and Mancini Revisited: Four Empirical Types of Western Media Systems. *Journal of Communication* [online]. 2014, 64(6), 1037-1065 [cit. 2017-12-28].

³¹⁸ Ibid., s. 1060.

modelu a liberálního modelu, které postupně charakterizovali. V úvaze pokládají otázku, zda „dosavadní národní varianty systémů nenahrazuje jeden globální mediální model“³¹⁹. Dodávají, že v Evropě a Severní Americe začal dominovat liberální systém. Rozšíření liberálního modelu do v jiných zemích brání některé individuální charakteristiky daných mediálních krajin. Domníváme se, že v případě Řecka se jedná právě o posílení role státu, která bude nadále bránit tomu, aby mohl být řecký mediální systém transformován na systém liberální.

³¹⁹ HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008, s. 275.

8. Závěr

V naší práci jsme se zabývali řeckým mediálním systémem. Hlavním cílem naší práce bylo uvést historické souvislosti vývoje řeckého mediálního systému, popsat aktuální krajinu řeckých tištěných médií, rozhlasového vysílání, televizního vysílání a digitálních médií, legislativu a regulaci řeckých médií a jejich vlastnické struktury. Jedním z dílčích cílů práce bylo zjistit, zda měla ekonomická krize nějaký vliv na řecká média, případně jej na vybraných příkladech popsat.

V teoretické části práce jsme popsali definici mediálního systému a významné milníky v dějinách studia mediálních systémů. Zvláštní pozornost jsme věnovali zejména publikaci Čtyři teorie tisku autorů F. Sieberta, W. Schramma a T. Petersona a publikaci Systémy médií v postmoderním světě autorů D. C. Hallina a P. Manciniho, která z přechodí jmenované vychází. Vzhledem k tomu, že autoři D. C. Hallin a P. Mancini zařadili Řecko do modelu polarizovaného pluralismu, který spolu s dalšími dvěma, severo/středoevropským modelem a liberálním modelem, ve své práci definovali, bylo jedním z dílčích cílů naší práce také zjistit, zda jsou teze autorů publikace, která poprvé vyšla v roce 2004, platné i současné době. Hallin a Mancini definovali čtyři kritéria – vývoj mediálních trhů, politický pluralismus, vývoj novinářského profesionalismu a stupeň intervence státu do médií – podle nichž vybrané mediální systémy srovnávali. Při zpracování praktické části práce jsme sice z těchto kritérií vycházeli, ale striktně jsme se jich nedrželi.

V části popisující dějinné souvislosti vývoje řeckých médií jsme se zaměřili nejprve na počátek řeckého tisku. Mezi hlavní zjištění patří fakt, že řecký tisk se kvůli osmanské okupaci Řecka nemohl vyvíjet na řeckém území a jeho rozvoj tak probíhal na území Itálie. Na území osvobozeného Řecka pak měla po roce 1821 největší podíl na rozvoji tisku bohatá vrstva tzv. fanariotů. Řecký tisk byl od svého počátku propojen s politickým děním v zemi a během osvobozeneckých bojů byl využíván například k přenosu zpráv z bojiště. Dějiny řeckého tisku byly těsně spjaty s politickým vývojem i během 20. století. Ve 30. letech 20. století se stal tisk nástrojem diktátorského režimu Joannise Metaxase, který jej využíval k propagandistickým účelům. Metaxas již využíval také rozhlasového vysílání. Po zabrání Řecka Německem pak tisk a rozhlas přešly pod fašistickou cenzuru. Po druhé světové válce byl tisk i rozhlas spjat s řeckou občanskou válkou, v níž proti sobě stáli komunisté a řecká pravice. Dalším mezníkem ve vývoji

řeckých médií byla diktatura plukovníků (1967 – 1974), během níž se řecká média (v té době kromě tisku a rozhlasu také již televizní vysílání) stala opět nástrojem prorežimní propagandy. Po pádu řecké diktatury roku 1974 byl obnoven demokratický režim v Řecku a tím i svoboda médií. Tisk zůstal pod částečným vlivem politických stran, které jej finančně podporovaly. Na konci 80. let 20. století došlo k deregulaci rozhlasového a televizního vysílání, s jehož následky se vzhledem k nedostatečnému legislativnímu ukotvení udělování licencí potýká řecký mediální systém dodnes.

Ačkoliv jsme si vědomi, že jsme v naší práci věnovali historii řeckých médií velký prostor, domníváme se, že se jedná o nutné pozadí k popisu aktuální mediální krajiny. Vzhledem k tomu, že historie řeckých médií nebyla souvisle v češtině dosud zpracována, doufáme, že tato kapitola poslouží k dalšímu zkoumání řeckých médií.

Hlavní část naší práce jsme věnovali popisu aktuální mediální krajiny v Řecku. Řecká tištěná média se v duchu celosvětového trendu ocitají v krizi. Zjistili jsme, že jednou z příčin v případě Řecka může být vysoká míra propojení tisku s politikou, kvůli čemuž tisk ztrácí na kredibilitě a na čtenosti. Následkem snížení čtenosti řeckého tisku klesá i počet jeho titulů. Ověřili jsme si, že od roku 2007 dochází ke stabilnímu úpadku počtu vydávaných titulů tištěných médií v Řecku. Řecký denní tisk je rozdělen na raníky a odpoledníky, přičemž největší náklad mají jejich nedělní vydání. Jak jsme zjistili, počet prodaných kusů nedělní verze jednoho z nejprodávanějších řeckých deníků, Kathimerini, dosahuje až čtyřikrát většího počtu než jeho verze vycházející v běžné pracovní dny.

V Řecku existuje veřejnoprávní a soukromé rozhlasové vysílání. Po deregulaci řeckého rozhlasového vysílání na konci 80. let 20. století byla většina existujících pirátských stanic odkoupena soukromými mediálními domy. Jak jsme ale uvedli, stále existuje velká část rozhlasových stanic, které vysílají bez licence, aby se vyhnuly placení poplatků.

V Řecku vysílá veřejnoprávní televize ERT, na jejíž sledovanost měla zásadní vliv deregulace televizního vysílání na přelomu 80. a 90. let 20. století, která umožnila vstup soukromých televizních stanic na řeckých televizní trh. V naší práci jsme sledovali vývoj sledovanosti televizního zpravodajství a zjistili jsme, že zpravodajství veřejnoprávní televize patří k těm nejméně sledovaným.

Při analýze důvěry v Řeků v média jsme zaznamenali velkou důvěru v digitální média a ověřili jsme si oblibu internetových médií u Řeků. Jak jsme zjistili, mezi nejčtenější zpravodajské portály nepatří internetové verze tištěných médií, ale nově vzniklé internetové zpravodajské portály.

V další části jsme popsali legislativní ukotvení řeckých médií. Svoboda řeckých médií je zaručena Ústavou Řecké republiky, která navíc stanoví, že televizní a rozhlasové vysílání je pod kontrolou státu. Za důležité považujeme zejména zákony č. 1730 z roku 1987 umožňující vznik soukromých rozhlasových stanic a zákon č. 1866 z roku 1989 umožňující vznik soukromých televizních stanic. V souvislosti s deregulací jsme se zabývali také zákony, které upravují udělování licencí pro soukromé vysílatele. Zjistili jsme, že ačkoliv takovéto zákony vyšly v platnost, jsou některými vlastníky soukromých médií ignorovány a ze strany státu navíc nejsou vynucovány.

Jediným regulačním orgánem v Řecku je Národní rada pro rozhlasové a televizní vysílání, která ale není zcela nezávislá na politické moci, protože její členové jsou voleni speciálním výborem řeckého parlamentu. Popsali jsme také autoregulační mechanismy, podle nichž se řídí řečtí novináři.

Typickými vlastníky řeckých soukromých médií jsou podle našeho zjištění podnikatelé z jiných odvětví (většinou z lodářského průmyslu), kteří skrze koupení médií sledovali prospěch pro své další podnikatelské zájmy. Ačkoliv řecká vláda přijala zákony, které měly omezit koncentraci vlastnictví médií, jsou řecká média koncentrována v rukou několika málo velkých vlastníků.

Zabývali jsme se také profesionalizací řeckých novinářů. I přes počáteční tezi Hallina a Manciniho o nízké míře profesionalizace řeckých novinářů, s níž jsme pracovali, jsme zjistili některé aspekty, které tuto tezi vyvracejí. Domníváme se například, že v Řecku zcela nechybí systém formální odpovědnosti novinářů a že řečtí novináři si jsou vědomi etických principů žurnalistiky a že se jimi cítí při své práci zavázáni.

V další části naší práce jsme analyzovali vliv ekonomické krize na řecká média. Zjistili jsme, že kvůli finančním omezením došlo k uzavření některých médií, a to i těch s dlouhou tradicí a silnou základnou publika. Kvůli ekonomické krizi také ztratilo několik tisíc pracovníků

médií svou práci. Dalším z důsledků ekonomické krize na řecká média byla změna vlastnických struktur. Velká mediální skupina Lambrakis Press Group zkrachovala a na řecký mediální trh tak vstoupil další podnikatel v loďařském odvětví, Evangelos Marinakis, a jeho mediální skupina Alter Ego Media. Ekonomická krize posílila i intervence státu do fungování řeckých médií. Příkladem je uzavření veřejnoprávního vysílání ERT, které bylo podle kritiků zásahem do demokratického fungování řeckých médií a ihned se také projevilo na řeckém indexu svobody médií.

I přes nestabilitu řeckého mediálního trhu jsme uvedli několik prognóz, kterými by se v budoucnu mohl ubírat. Předpokládáme, že i nadále bude klesat prodej řeckého tisku. Z tohoto trendu odvozujeme, že u Řeků bude posilovat obliba internetových zpravodajských serverů a také důvěra v tato média. Očekáváme také pokusy o regulaci internetového prostředí v souladu s celosvětovou tendencí omezit fake news či teroristickou propagandu. Domníváme se, že se řecká vláda bude opětovně pokoušet o regulaci udělování licencí k televiznímu a rozhlasovému vysílání.

Data získaná během psaní naší práce jsme v závěru provnali s tezemi, které uvedli autoři D. C. Hallin a P. Mancini ve své publikaci Systémy médií v postmoderním světě. V rozboru historického vývoje řeckého mediálního trhu jsme vzhledem k tezím Hallina a Manciniho nenašli žádný rozpor. Stejně tak jsme v naší práci mohli potvrdit silné propojení řeckých médií a politiky. Jak už jsme naznačili výše, k tezi týkající se novinářského profesionalismu máme některé výhrady a domníváme se, že nelze striktně tvrdit, že by v Řecku chyběl formální systém odpovědnosti novinářů. Analýzou řeckých médií v době ekonomické krize jsme dospěli k názoru, že státní intervence do fungování řeckých médií byly ještě více posíleny.

Jsme si vědomi, že jsme vzhledem ke komplexnosti tématu nebyli schopni postihnout všechny rysy řeckého mediálního systému. Domníváme se však, že by naše práce mohla poskytnout východisko pro zkoumání dalších dílčích témat. Kromě analýzy některých období v historickém vývoji řeckých médií se nabízí i důkladnější analýza jednotlivých částí řecké mediální krajiny. K důkladnějšímu rozpracování se také nabízí téma vlivu ekonomické krize na (nejen) řecká média.

Summary

In our diploma thesis we dealt with the Greek media system. The main aim of our thesis was to describe the historical context of the development of the Greek media system, the current landscape of Greek printed media, radio broadcasting, television broadcasting and digital media, the legislation and regulation of Greek media and their ownership structure. One of the partial aims of the thesis was to find out if the economic crisis had any influence on the Greek media or to describe it on selected examples.

In the theoretical part of the thesis we described the definition of the media system and important milestones in the history of the study of media systems. Particular attention was paid to the publication of *Four Theory of Press* by F. Siebert, W. Schram and T. Peterson and the publication *Comparing Media Systems* by D. C. Hallin and P. Mancini.

One of the part of the thesis dealt with the history of Greek media. We have described the main milestones in the development of Greek printed press, radio and television broadcasting. In the next part we described the current media landscape of Greece.

We found out that the economic crisis has negatively affected the functioning of Greek media. There have been redundancies, media closures, and even state interference in the media, for example the shut down of the public broadcaster ERT by greek government in 2013.

Despite the instability of the Greek media system, we tried to predict its future development.

At the end of the thesis, we revisited the criteria of comparing media systems defined by Daniel C. Hallin and P. Mancini and we compared the actual data obtained with the theses postulated by the authors of the above-mentioned publication *Comparing Media Systems*.

Seznam použitých zdrojů

ANAGNOSTU, Dia, Anna KANDYLA a Evangelia PSYCHOJOPULU. *Media policies and regulatory practices in a selected set of European countries, the EU and the Council of Europe: The case of Greece* [online]. European Commission, 2010 [cit. 2017-12-14]. Dostupné z: <http://www.mediadem.eliamep.gr/wp-content/uploads/2010/05/European-Union-and-Council-of-Europe.pdf>.

Akademický slovník cizích slov: [A-Ž]. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0607-9.

ANA-MPE: 110 χρόνια ιστορίας (ANA-MPE 110 chronia istorias) [online]. Athina: Athinaiko Praktorio Idiseon – Makedoniko Praktorio Idiseon A.E., 2015, 9, 1 - 31 [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: http://www.amna.gr/to-praktoreio-mag/2015_12_11_10_47_25/document.pdf.

Aristides Alafouzou, owner of Kathimerini, dies. *Ekathimerini.com* [online]. Athens [cit. 2017-12-11]. Dostupné z: <http://www.ekathimerini.com/218467/article/ekathimerini/news/aristides-alafouzou-owner-of-kathimerini-dies>.

Auction halves number of Greek private TV stations. *BBC News* [online]. 2016 [cit. 2017-11-19]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/business-37259277>.

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3028-8.

BLANCHARD, Margaret A. The Hutchins Commission, The Press and the Responsibility Concept. *Journalism Monographs* [online]. 1977, (59) [cit. 2017-06-16]. Dostupné z: <http://www.aejmc.org/home/wp-content/uploads/2012/09/Margaret-A.-Blanchard.The-Hutchins-Commission.May-1977.pdf>

BOUDON, Raymond a François BOURRICAUD. *A Critical Dictionary of Sociology*. London: Taylor & Francis e-Library, 2003. ISBN 0-203-19956-1.

BRUCE, Steve a Steven YEARLEY. *The SAGE dictionary of sociology*. London: SAGE, 2006. ISBN 978-1-4462-7913-7.

BRÜGGEMANN, Michael, Sven ENGESSER, Florin BÜCHEL, Edda HUMPRECHT a Laia CASTRO. Hallin and Mancini Revisited: Four Empirical Types of Western Media Systems.

Journal of Communication [online]. 2014, 64(6), 1037-1065 [cit. 2017-12-28]. DOI: 10.1111/jcom.12127. ISSN 00219916. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/jcom.12127>.

DANESI, Marcel. *Dictionary of media and communications*. Armonk, N.Y.: M.E. Sharpe, c2009. ISBN 978-0-7656-8098-3.

DANESI, Marcel. *Encyclopedic dictionary of semiotics, media, and communications*. Toronto: University of Toronto, 2000. Toronto studies in semiotics. ISBN 0-8020-8329-3.

Deltia kykloforias. *Agroscom.gr* [online]. 2017 [cit. 2017-11-05]. Dostupné z: <http://www.argoscom.gr/index.php?page=17>.

Deltio typu: Erevna imerisiu ke periodiku typu, etos 2016 (Δελτίο τύπου: Έρευνα ημερήσιου και περιοδικού τύπου). *Elliniki statistiki archi* [online]. 2017-04-28 [cit. 2017-12-31]. Dostupné z: <http://www.statistics.gr/documents/20181/bbb5c533-d3b4-4455-9c77-8014ec1cde5e>.

DE MONTESQUIEU, Charles de Secondat. De l'esprit des lois [online]. 1758 [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: https://www.ecole-alsacienne.org/CDI/pdf/1400/14055_MONT.pdf.

DIATSENDOS, Petros. To glossiko zitima (Το γλωσσικό ζήτημα). *Kendro ellinikis glossas* [online]. 2007 [cit. 2017-09-29]. Dostupné z: http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/history/thema_12/index.html

DIMITRAKOPULU, Dimitra. Country Report: Journalists in Greece. *Worlds of Journalism Study* [online]. 2017-03-03, 1 - 6 [cit. 2017-12-29]. Dostupné z: https://epub.ub.uni-muenchen.de/35064/1/Country_report_Greece.pdf.

DRULA, Lukia, ed. *O ellinikos typos 1784 eos simera: Istorikes ke theoretikes prosengisis (Ο ελληνικός τύπος 1784 έως σήμερα: Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις)*. Αθήνα: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών/Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, 2005. ISBN 960-7916-45-X.

EBU Petition: Restore public service media in Greece!. *AVAAZ.org* [online]. 2013-06-13 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: https://www.avaaz.org/en/petition/EBU_Petition_Get_ERT_back_on_air/?copy

EBU President Brands ERT Closure "Worst Kind of Censorship". *EBU* [online]. 2013-06-12 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.ebu.ch/contents/news/2013/06/messages-of-support-for-ert.html>.

Editorial Autonomy - Aggregated tables for key variables (2012-2016). *WorldsofJournalism.com* [online]. 2016 [cit. 2017-12-29]. Dostupné z: <http://www.worldsofjournalism.org/research/2012-2016-study/data-and-key-tables/>.

Eleftheria tu typu (MME) ke prostaasia prosopikon dedomenon (Ελευθερία του Τύπου (ΜΜΕ) και προστασία Προσωπικών Δεδομένων). *Nomiko Vima* [online]. 2011, 59, 3 - 14 [cit. 2017-12-16]. Dostupné z: <http://medialaw.gr/wp-content/uploads/2011/06/ELEYTHERIA-TYPOU.pdf>.

Eleftherotypia Newspaper to be Included in Article 99 of Hellenic Bankruptcy Code. *Greece - Greek Reporter* [online]. 2011-12-30 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://greece.greekreporter.com/2011/12/30/eleftherotypia-newspaper-to-be-included-in-article-99-of-hellenic-bankruptcy-code/>

Engrafi melon (Εγγραφή μέλων). *ESIEA.gr* [online]. [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.esiea.gr/katastatiko/eggrafi-melon/>.

Epanastasi 1821 – 1828: O typos ston agona (Επανάσταση 1821-1828: Ο Τύπος στον Αγώνα). *24γράμματα* [online]. [cit. 2017-09-18]. Dostupné z: <http://www.24grammata.com/?p=11184>.

Ephemeris. In: ANNO: Historische österreichische Zeitungen und Zeitschriften [online]. [cit. 2017-09-17].

ESSER, Frank a Thomas HANITZSCH, ed. *The Handbook of Comparative Communication Research*. New York: Routledge, 2013. ISBN 1136514244.

Evangelika ke Orestiakia (Ευαγγελικά και Ορεσטיακά). In: BABINIOTIS, Jeorjios. *To glossiko zitima*. Athina: Idrima tis vulis ton Ellinon, 2011, 254 - 271. ISBN 978-960-6757-48-8.

ESIEA: Istoriko (ΕΣΗΕΑ: Ιστορικό). *ESIEA.gr* [online]. Athina, 2014 [cit. 2017-10-03]. Dostupné z: <https://www.esiea.gr/istoriko/>

FAGUET, Émile. *La politique comparée de Montesquieu, Rousseau et Voltaire* [online]. 1902 [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: http://obvil.paris-sorbonne.fr/corpus/critique/faguet_politique-comparee/body-3.

FURTUNIS, Vasilis. Ta endypa tis epanastasis (Τα έντυπα της επανάστασης). *Fourtounis.gr* [online]. 2011 [cit. 2017-09-18]. Dostupné z: <http://fourtounis.gr/arthra/2011/14-08/14.html>.

GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, 1993. ISBN 80-85605-28-7.

Government Unveils Online Media Register With Basic Details of News Websites. *Greece-GreekReporter.com* [online]. 2016-06-08 [cit. 2017-12-27]. Dostupné z: <http://greece.greekreporter.com/2016/06/08/government-unveils-online-media-register-with-basic-details-of-news-websites/>,

Greece. *Digital News Report* [online]. Reuters Institute for the Study of Journalism, 2016 [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <http://www.digitalnewsreport.org/survey/2016/greece-2016/#fn-4086-1>.

Greece. *Digital News Report* [online]. Reuters Institute for the Study of Journalism, 2017 [cit. 2017-12-27]. Dostupné z: <http://www.digitalnewsreport.org/survey/2017/greece-2017/>.

Greece. *Freedom House* [online]. 2013 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/2013/greece>.

Greece's best-selling daily newspaper to close due to debts. *TheGuardian.com* [online]. 2017 [cit. 2017-12-25]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2017/jan/29/greece-daily-newspaper-ta-nea-to-close-debts>.

Greece's state broadcaster ERT back on air after two years. *BBC.com* [online]. 2015-11-06 [cit. 2017-12-26]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-33090373> Greece Population 2017. *World Population Review* [online]. 2017 [cit. 2017-11-05]. Dostupné z: <http://worldpopulationreview.com/countries/greece-population/>.

Greece suspends state broadcaster ERT to save money. *BBC.com* [online]. 2013-06-12 [cit. 2017-12-26]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-22861577>.

Greek journalists return to work unpaid for what may be paper's last edition. *The Guardian* [online]. Athens, 2012 [cit. 2017-12-18]. Dostupné z:

<https://www.theguardian.com/world/greek-election-blog-2012/2012/jun/12/greek-journalists-unpaid-newspaper-edition>.

Greece - Principles of Deontology. *Media Wise* [online]. 2011-06-09 [cit. 2018-01-01].

Greek Social Issues: Social Media. *PublicIssue.gr* [online]. 2016, 1 - 8 [cit. 2017-12-31]. Dostupné z: http://www.publicissue.gr/wp-content/uploads/2016/03/GSI2016002_social-media.pdf.

Greek unions strike after state broadcaster shut down. *France24* [online]. 2013-06-13 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <http://www.france24.com/en/20130613-greece-ert-unions-strike-shut-down-government-crisis>.

HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. "Comparing Media Systems": A Response to Critics. *Media & Jornalismo* [online]. 2010, 9(17), 53 - 67 [cit. 2017-12-29]. Dostupné z: http://fabricadesites.fcsh.unl.pt/polocidigital/wp-content/uploads/sites/8/2017/04/17_4-artigo.pdf.

HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Comparing media systems: three models of media and politics*. New York: Cambridge University Press, 2004. ISBN 0-521-54308-8.

HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-377-2.

HALLIN, Daniel C. a Stylianos PAPATHANASSOPOULOS. Political Clientelism and the Media: Southern Europe and Latin America in Comparative Perspective. *Media, Culture & Society* [online]. 2002, 24(2), 1 - 22 [cit. 2017-10-27]. Dostupné z: <https://ia800609.us.archive.org/3/items/PoliticalClientelismAndTheMedia/PoliticalClientelismAndTheMedia.pdf>.

Households with television: Countries Compared. *Nation Master* [online]. 2017 [cit. 2017-11-19]. Dostupné z: <http://www.nationmaster.com/country-info/stats/Media/Households-with-television>.

HRADEČNÝ, Pavel et al. *Dějiny Řecka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1998. ISBN 80-7106-192-1.

HUMPHREYS, Peter. *A Political Scientist's Contribution to the Comparative Study of Media Systems in Europe: a Response to Hallin and Mancini*. Paper at workshop at Institute for Mass Communication and Media Research, University of Zurich, Switzerland, 2009.

Christos Lambrakis: Press baron who used his empire to wield influence in Greece for more than half a century. *Independent.co.uk* [online]. 2010 [cit. 2017-12-25]. Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/news/obituaries/christos-lambrakis-press-baron-who-used-his-empire-to-wield-influence-in-greece-for-more-than-half-a-1856807.html>.

CHRYSAFI, Androniki. O typos stin ypiresia tis Ellinikis epanastasis: Ta Ellinika Chronika (O Týπος στην υπηρεσία της Ελληνικής Επανάστασης: Τα «Ελληνικά Χρονικά»). *Achaiki Jatriki* [online]. 2013, 32(1), 77 - 79 [cit. 2017-09-20]. Dostupné z: http://www.iedep.gr/images/stories/teuxi/issue32_1/Civilisation.pdf

CHATZIJEORJIU, Evjenia. *O ellinikos proepanastatikos typos. I Efimeris ton Makridon Puliu (O ελληνικός προεπαναστατικός Τύπος. Η “Εφημερίς” των Μαρκίδων Πούλιου)* [online]. Thessaloniki: Aristotelio Panepistimio Thessalonikis, 2012 [cit. 2017-09-17]. Dostupné z: <http://ikee.lib.auth.gr/record/131151/files/xatzhgeor.pdf>

I 4i Avgustu ke o typos (Η 4^η Αύγουστου και ο τύπος). *Metaxas Project: Inside Fascist Greece (1936-1941)* [online]. 2012-12-15 [cit. 2017-12-31]. Dostupné z: <http://metaxas-project.com/4%CE%B7-%CE%B1%CF%85%CE%B3%CE%BF%CF%8D%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CF%8D%CF%80%CE%BF%CF%82/>.

Ηλεκτρονικό το ήμερησιο „Vima“ (Ηλεκτρονικό το ήμερησιο «Βήμα»). Το Vima [online]. 2010 [cit. 2017-12-22]. Dostupné z: <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=369743>.

Information. *Ethniko Symvulio Radiotileorasis* [online]. [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.esr.gr/information/>.

Istoria radiofonu stin Ellada, protos radiofonikos stathmos stin Ellada, 1i DETH 1926. (Ιστορία Ραδιοφώνου, πρώτος ραδιοφωνικός σταθμός στην Ελλάδα, 1η ΔΕΘ 1926). *Thessaloniki Arts*

& *Culture* [online]. [cit. 2017-12-30]. Dostupné z: <http://www.thessalonikiartsandculture.gr/thessaloniki/palia-thessaloniki/istoria-radiofonou-protos-radiofonikos-stathmos-stin-ellada-1i-deth-1926>.

JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, c2001. ISBN 8071785350.

Jati i proti tachydromi stin Athina ekegan tis epistoles otan den evriskan ton paralipti. (Γιατί οι πρώτοι ταχυδρόμοι στην Αθήνα έκαigan τις επιστολές όταν δεν έβρισκαν τον παραλήπτη). *Michani tu chronu* [online]. 2016 [cit. 2017-09-18]. Dostupné z: <http://www.mixanitouxronou.gr/giati-i-proti-tachidromi-stin-athina-ekegan-tis-epistoles-otan-den-evriskan-ton-paralipti-pos-ginotan-i-dianomi-ke-se-pies-polis-litourgisan-ta-protatachidromia-o-rolos-tou-kapodistria/>.

Internet regulation: is it time to rein in the tech giants? *TheGuardian.com* [online]. 2017-07-02 [cit. 2017-12-27]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/technology/2017/jul/02/is-it-time-to-rein-in-the-power-of-the-internet-regulation>.

Istoriki apofasi: Stin ESIEA ke i dimosiografī ton enimerotikon sites (Istorikē απόφαση: Στην ΕΣΗΕΑ και οι δημοσιογράφοι των ενημερωτικών sites). *Reporter.gr* [online]. 2017 [cit. 2017-12-05]. Dostupné z: <http://www.reporter.gr/MONEY/Ergasiaka/333807-Istorikh-apofash-Sthn-ESHEA-kai-oi-dhmosiografoi-twn-enhmerwtikwn-sites>.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7.

JOSIFIDIS, Petros. The Greek broadcaster ERT: a state or public service broadcaster? *LSE: Media Policy Project Blog* [online]. 2016-12-15 [cit. 2017-12-26]. Dostupné z: <http://blogs.lse.ac.uk/mediapolicyproject/2016/12/15/the-greek-broadcaster-ert-a-state-or-public-service-broadcaster/>.

JOSIFIDIS, Petros a Dimitros BUKAS. *Media policy and independent journalism in Greece* [online]. *Open Society Foundations*, 2015 [cit. 2017-12-16]. Dostupné z: <https://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/media-policy-independent-journalism-greece-20150511.pdf>.

JORDAN, Paul. *International Advertising Law: A Practical Global Guide*. Globe Law and Business, 2014. ISBN 9781909416048.

JOSIFIDIS, Petros a Irimi KATSIREA. Public Service Broadcasting in Greece in the Era of Austerity. *Centre for Media Pluralism and Media Freedom* [online]. Badia Fiesolana: European University Institute - Robert Schuman Centre for Advanced Studies, 2014, 1 - 18 [cit. 2017-11-18]. Dostupné z:

http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/31872/RSCAS_2014_42.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Istoria tis ekdosis stin Ellada 1830 – 1974: mia episkopisi (Ιστορία της έκδοσης στην Ελλάδα 1830-1974: μία επισκόπηση). *Ethniko kendro vivliu* [online]. [cit. 2017-09-24]. Dostupné z: <http://www.ekebi.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=node&cnode=596>

KALFOPULOS, Kostas. Vlasis Gavrilidis, enas protoporos (Βλάσης Γαβριηλίδης, ένας πρωτοπόρος). *Kathimerini* [online]. 2014 [cit. 2017-09-22]. Dostupné z: <http://www.kathimerini.gr/759961/article/epikairothta/politikh/vlasis-gavrihlidhs-enas-prwtoporos>.

KARAKATSANIS, Leonidas a Nikolaos PAPADOGIANNIS. *The politics of culture in Turkey, Greece and Cyprus: performing the left since the sixties*. New York, NY: Routledge, 2017. ISBN 978-1-315-69080-3.

KARAOGLU, Charalambos a Joanna NAUM. O Numas. (Ο Νουμάς). *Engyklopedia tu Elliniku tytu, 1784-1974*. Athina: Ethniko Idrima Erevnon, s. 342 – 344. ISBN 978-960-7916-55-6.

KATSIREA, Irimi. *Public broadcasting and European law: a comparative examination of public service obligations in six member states*. Frederick, MD: Sold and distributed in North, Central and South America by Aspen Publishers, 2008. ISBN 9041125000.

KÖPPLOVÁ, Barbara a Ladislav KÖPPL. *Dějiny světové žurnalistiky*. Praha: Novinář, 1989.

KOTROTSU-LONDU, Tatiani. To elliniko glossiko zitima (Το ελληνικό γλωσσικό ζήτημα). *Epistimoniko vima* [online]. 2004, (3), 40 – 56 [cit. 2017-09-24]. Dostupné z: http://www.syllogosperiklis.gr/old/ep_bima/epistimoniko_bima_3/kotrotsou.pdf

KRÁLOVÁ, Kateřina a Konstantinos TSIVOS. *Vyschly nám slzy: řečtí uprchlíci v Československu*. Praha: Dokořán, 2012. ISBN 978-80-7363-441-4.

KŘEČEK, Jan. *Politická komunikace: od res publica po public relations*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3536-8.

LAMEIRAS, Mariana, SOUSA, Helena, Wolfgang TRÜTZSCHLER a Joaquim FIDALGO, ed. *Media Regulators in Europe: A Cross-Country Comparative Analysis*. Braga: CECS, 2013. ISBN 978-989-97244-7-1.

LEANDROS, Nikos. Media Concentration and Systemic Failures in Greece. *International Journal of Communication* [online]. 2010, 4, 886 – 905 [cit. 2017-12-10]. DOI: 1932–8036/20100886. Dostupné z: <http://ijoc.org/index.php/ijoc/article/viewFile/795/464>.

LEANDROS, Nikolas. *The impact of internet on the mass media in Europe*. Suffolk: ASK House, 2006. ISBN 1-84549-145-9.

LUHMANN, Niklas. *Social Systems* [online]. PhiloLogic Software - The University of Chicago, 2010 [cit. 2017-06-05]. ISBN 0-8047-1993-4. Dostupné z: http://uberty.org/wp-content/uploads/2015/08/Niklas_Luhmann_Social_Systems.pdf

MAJER, Kosta. *Istoria tu elliniku tyru (Iστορία του ελληνικού τύπου)*. Tomos A. Athina, 1957.

MAJER, Kosta. *Istoria tu elliniku tyru (Iστορία του ελληνικού τύπου)*. Tomos B. Athina, 1959.

MAJER, Kosta. *Istoria tu elliniku tyru (Iστορία του ελληνικού τύπου)*. Tomos C. Athina, 1960.

MATSU, Katerina. „Efimeris“ (1790 – 1797) *O athlos ke i peripetia tis protis ellinikis efimeridas ("Εφημερίς" (1790-1797) Ο άθλος και η περιπέτεια της πρώτης ελληνικής εφημερίδας)*. E-Telescope [online]. 2007 [cit. 2017-09-17]. Dostupné z: <http://www.e-telescope.gr/history/greek-history/first-greek-newspaper>.

MATZURIS, Stylianos. *I stasi tu Elliniku Tyru enandi tis politikis tu Elevationu Venizelu (Η στάση του Ελληνικού Τύπου έναντι της πολιτικής του Ελευθερίου Βενιζέλου (1910–1914))* [online]. Athina, 2014 [cit. 2017-09-24]. Dostupné z: file:///D:/11DID_Matzouris_St.pdf. Pandio panepistimio.

MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999. ISBN 8071782009.

MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-714-0.

MCQUAIL, Denis. *Žurnalistika a společnost*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3093-9.

Media use in the European Union [online]. *European Commission*, 2013 [cit. 2017-12-27]. Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/yearFrom/1974/yearTo/2016/search/media%20use/surveyKy/2137>.

Media use in the European Union [online]. *European Commission*, 2014 [cit. 2017-12-27]. ISBN 978-92-79-46180-4. Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/yearFrom/1974/yearTo/2016/search/media%20use/surveyKy/2137>.

Media use in the European Union [online]. *European Commission*, 2015 [cit. 2017-27]. ISBN 978-92-79-57787-1. Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/yearFrom/1974/yearTo/2016/search/media%20use/surveyKy/2137>.

Media use in the European Union [online]. *European Commission*, 2016 [cit. 2017-12-03]. ISBN 978-92-79-70588-5. Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/yearFrom/1974/yearTo/2016/search/media%20use/surveyKy/2137>

MIDDLETON, Melisande. Social Responsibility in the Media. *Global Media Journal: Indian Edition*. 2011, 1 - 13.

MILTON, John. *Aeropagitica: A Speech of Mr. John Milton for the Liberty of Unlicenc'd Printing to the Parlament of England* [online]. 1664 [cit. 2017-06-15]. Dostupné z: <http://oll.libertyfund.org/titles/milton-aeropagitica-1644-jebb-ed>.

MOSCHOVOS, Nikolaos. *Mathimata dimosiografias (Μαθήματα δημοσιογραφίας)* [online]. Thessaloniki: NMOS - Nikolaos Moschovos, 2013 [cit. 2018-01-01]. ISBN 878-960-90172-3-7. Dostupné z: <http://www.typologos.com/wp-content/uploads/2013/07/%CE%9C%CE%91%CE%98%CE%97%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%91-%CE%94%CE%97%CE%9C%CE%9F%CE%A3%CE%99%CE%9F%CE%93%CE%A1%CE%91%CE%A6%CE%99%CE%91%CE%A3.pdf>.

NERONE, John C. *Last rights: revisiting four theories of the press*. Urbana: University of Illinois Press, 1995. ISBN 0-252-02180-0.

New TV license bill approved in Parliament. *EKathimerini.com* [online]. 2017-11-01 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <http://www.ekathimerini.com/222866/article/ekathimerini/news/new-tv-license-bill-approved-in-parliament>.

NEWCOMB, Horace, ed. *Encyclopedia of Television*. Second Edition. New York: Fitzroy Dearborn, 2004. ISBN 978-0-203-93734-1.

News Agencies: Their Structure and Operation [online]. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 1953 [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: <http://unesdoc.unesco.org/images/0007/000734/073446eo.pdf>.

NORDENSTRENG, Kaarle. Beyond the four theories of the press. *Media and Politics in Transition: Cultural Identity in the Age of Globalization* [online]. Leuven: Uitgeverij Acco, 1997, pp. 97 – 109 [cit. 2017-06-16]. Dostupné z: <http://www.uta.fi/cmt/en/contact/staff/kaarlenordenstreng/publications/beyond%20the%20four%20theories%20of%20the%20press%20skannaus.pdf>

Normative Theories of Journalism. In: DONSBACH, Wolfgang. *The International Encyclopedia of Communication*. Malden, MA: Blackwell Pub., 2008, pp. 2591 - 2597. ISBN 1405131993.

OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. 2., upr. vyd. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1899-9.

OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3., rozš. vyd. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-266-7.

PANURJIA, Neni. Desert Islands : Ransom of Humanity. *Public Culture* [online]. 2008, (20), 395 - 421 [cit. 2017-10-21]. Dostupné z:
<http://www.jewishculture.illinois.edu/events/conferences/holocaust/panourgia.pdf>.

PAPANAGNU, Vaios. What is wrong with the Greek media? *LSE: Media Policy Project Blog* [online]. 2015-05-22 [cit. 2017-12-29]. Dostupné z:
<http://blogs.lse.ac.uk/mediapolicyproject/2015/05/22/what-is-wrong-with-the-greek-media/>.

PAPATHANASSOPULOS, Stylianos. The Decline of Newspapers: the case of the Greek press. *Journalism Studies* [online]. 2001, 2(1), 109 - 123 [cit. 2017-12-12]. Dostupné z:
http://www2.media.uoa.gr/people/papathanassopoulos/docs/Decline_Newsp_01.pdf.

PAPATHANASSOPULOS, Stylianos. Greece - Media Landscape. *Medialandscapes.com* [online]. European Journalism Centre, 2017, [cit. 2017-10-30]. Dostupné z:
<https://medialandscapes.org/country/pdf/greece>.

PAPATHANASSOPULOS, Stylianos. Media Commercialization and Journalism in Greece. *European Journal of Communication* [online]. SAGE Publications, 2001, 16(4), 505 - 521 [cit. 2017-12-29]. Dostupné z:
http://estia.media.uoa.gr/people/papathanassopoulos/docs/Media_Commercial_Journ_01.pdf

PAPATHANASSOPULOS, Stylianos. The Politics and the Effects of the Deregulation of Greek Television. *European Journal of Communication* [online]. SAGE, 1997, 12(3), 351 - 368 [cit. 2017-10-28]. Dostupné z:
http://www2.media.uoa.gr/people/papathanassopoulos/docs/politics_effects_97.pdf.

PAPATHANASSOPULOS, Stylianos. The transition to digital television in Greece: Now what? *International Journal of Digital Television* [online]. 2014, 5(1), 19 - 30 [cit. 2017-11-18]. DOI: 10.1386/jdtv.5.1.19_1. Dostupné z:
http://www2.media.uoa.gr/people/papathanassopoulos/docs/Spapath_The_transition_to_digital_tv_2014.pdf

PD 77/2003: Kodikas deontologias idiseografikon-dimosiografikon-politikon ekpombon. 2003.

POKORNÝ, Jan a Juraj HANULIAK. *Lingvistická antropologie: jazyk, mysl a kultura*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2843-8.

Policy and Regulation in the Media Landscape: the Greek Paradigm Concentration of Media Ownership Versus the Right to Information. *Management Dynamics in the Knowledge Economy* [online]. 2013, 1(3), 439 - 457 [cit. 2017-12-10]. ISSN 2286-2668. Dostupné z: <http://www.managementdynamics.ro/index.php/journal/article/view/38/30>.

Q&A: Professor Petros Iosifidis on Greece's media 'crisis'. *City University of London* [online]. 2015-08-19 [cit. 2017-12-27]. Dostupné z: <https://www.city.ac.uk/news/2015/august/petros-iosifidis-greece-q-and-a>

REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7.

REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. Voznice: Leda, 2001. ISBN 80-85927-85-3.

Savvidis acquires stake in Mega TV as ND cries foul. *E-Kathimerini.com* [online]. 2017 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <http://www.ekathimerini.com/218620/article/ekathimerini/news/savvidis-acquires-stake-in-mega-tv-as-nd-cries-foul>.

Shipowner Marinakis buys historical media group, stake at Mega TV. *Keep Talking Greece* [online]. 2017 [cit. 2017-12-17]. Dostupné z: <http://www.keeptalkinggreece.com/2017/05/31/marinakis-lambrakis-media-mega-tv/>.

Shipowner Marinakis expands his media holdings acquiring the Lambrakis group. *EKathimerini.com* [online]. 2017 [cit. 2017-12-26]. Dostupné z: <http://www.ekathimerini.com/218908/article/ekathimerini/business/shipowner-marinakis-expands-his-media-holdings-acquiring-the-lambrakis-group>.

SCHAEFFNER, Christina a Susan BASSNETT, ed. *Political Discourse, Media and Translation*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 2010. ISBN 9781443817936.

SCHOENBACH, Klaus et al. Sociodemographic Determinants of Newspaper Reading in the USA and Germany, 1974–96. *European Journal of Communication* [online]. SAGE Publications, 1999, 14(2), 225 - 239 [cit. 2017-12-12]. Dostupné z: <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0267323105052300>.

SIEBERT, Fred S., Theodore PETERSON a Wilbur SCHRAMM. *Four theories of the press: the authoritarian, libertarian, social responsibility, and Soviet communist concepts of what the press should be and do*. Freeport, N.Y.: Books for Libraries Press, 1956. ISBN 0836981731.

SIEBERT, Fred S., Theodore PETERSON a Wilbur SCHRAMM. *Four Theories of the Press*. Champaign: Board of Trustees of the University of Illinois, 1981.

SKAMNAKIS, Andonis. *Politics, Media and Journalism in Greece* [online]. Dublin, 2006 [cit. 2017-10-14]. Dostupné z: http://doras.dcu.ie/16934/1/antonis_sknmakis_sc.pdf. PhD Thesis. Dublin City University. Vedoucí práce John Horgan.

SONCZYK, Wiesław. Media system: scope – structure – definition. *Studia Medioznawcze / Media Studies* [online]. 2009, **38**(3), 1-9 [cit. 2017-05-18]. Dostupné z: http://studiamedioznawcze.pl/Numery/2009_3_38/sonczyk-en.pdf.

STERLING, Christopher H., ed. *Encyclopedia of Radio 3-Volume Set*. New York: Fitzroy Dearborn. ISBN 0-203-48428-2.

Syntagma tis Elladas (Σύνταγμα της Ελλάδας). Athina, 1975.

Syntagma tis Elladas (Σύνταγμα της Ελλάδας). Athina: Vuli ton Ellinon, 2010. ISBN 978-960-560-097-6.

Ta Nea suspends publication as takeover begins. *E-Kathimerini.com* [online]. 2017 [cit. 2017-12-26]. Dostupné z: <http://www.ekathimerini.com/220817/article/ekathimerini/news/ta-nea-suspends-publication-as-takeover-begins>.

Ta pire ola o Vangelis Marinakis (Τα πήρε όλα ο Βαγγέλης Μαρινάκης). *Efsyn.gr* [online]. 2017 [cit. 2017-12-26]. Dostupné z: <http://www.efsyn.gr/arthro/neos-idioktitis-toy-dol-o-vaggelis-marinakis>.

Ta pio mavra jenethlia tu Mega, 28 eton simera! Ta pio "μαύρα" γενέθλια του Mega, 28 ετών σήμερα!. *E-magazino.gr* [online]. 2017 [cit. 2017-12-25]. Dostupné z: <https://e-magazino.gr/el/media-el/84731-ta-pio-mayra-genethlia-toy-mega%2C-28-etwn-shmera>.

TERZIS, Georgios, ed. *European journalism education*. Bristol, UK: Intellect, 2009. ISBN 9781841502359.

The Greeks of Vienna. *Universität Wien* [online]. [cit. 2017-12-30]. Dostupné z: <https://wienergriechen.univie.ac.at/en/greek-community-of-vienna/>.

Tiletheasi (Τηλεθέαση). *Zappit.gr* [online]. 2017 [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: <http://www.zappit.gr/tv-ratingshttp://www.zappit.gr/tv-ratings>.

Top-Selling Greek Daily Ta Nea Out Again after Court Ruling. *TheNationalHerald.com* [online]. 2017 [cit. 2017-12-25]. Dostupné z: <https://www.thenationalherald.com/150497/top-selling-greek-daily-ta-nea-court-ruling/>.

To Vima Daily Print Closes & Stays Online. *Greece - Greek Reporter* [online]. 2010 [cit. 2017-12-21]. Dostupné z: <http://greece.greekreporter.com/2010/11/27/to-vima-daily-closes-stays-online/>.

To Vima Overview November 2017. *SimilarWeb.com* [online]. 2017 [cit. 2017-12-22]. Dostupné z: <https://www.similarweb.com/website/tovima.gr#overview>.

Traffic Statistics. *EIHEA: Athens Daily Newspaper Publishers Association* [online]. Athens, 2017 [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: http://www.eihea.gr/eihea.php?contentid=145&langflag=_en.

Trimeri aperjia stin efim. „Eleftherotypia“ (Τριήμερη απεργία στην εφημ. «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ»). *ESIEA.gr* [online]. 2014 [cit. 2017-12-21]. Dostupné z: <https://www.esiea.gr/trimeri-apergia-stin-efim-eleytherot/https://www.esiea.gr/trimeri-apergia-stin-efim-eleytherot/>.

TRUNEČKOVÁ, Ludmila. *Tiskové agentury*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-459-4.

Tsipras shakes up Greek cabinet. *Financial Times* [online]. 2016-11-05 [cit. 2018-01-01]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/a7cde788-a2e4-11e6-aa83-bcb58d1d2193>.

TZIMEROS, Thanos. Tamio dimosiografon: mia palia, vromiki istoria... (Ταμείο Δημοσιογράφων: μια παλιά, βρώμικη ιστορία...). *Aegeannews.gr* [online]. 2017 [cit. 2017-10-05]. Dostupné z: <https://www.aegeanews.gr/news/greece-society/116530/tameio-dimosiografon-mia-palia-vromiki-istoria/>.

UPDATE 2-Greek court deals blow to government's clampdown on broadcasters. *Reuters.com* [online]. 2016-10-27 [cit. 2017-12-28]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/greece-media-ruling/update-2-greek-court-deals-blow-to-governments-clampdown-on-broadcasters-idUSL8N1CW926>.

URBÁNIKOVÁ, Marína. Teória mediálnych systémov optikou systémovej teórie: pokus o reflexívnu kritiku [online]. Brno, 2011 [cit. 2017-06-05]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/182258/fss_m_b1/Urbanikova_diplomova_praca.pdf. Diplomová práca. Masarykova Univerzita Brno. Vedoucí práce Jaromír Volek.

VEČEŘA, Pavel. *Úvod do dějin tištěných médií*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-4178-9.

Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-164-1.

VOVU, Joanna. Histoire politique de la télévision en Grèce. *Le Temps des médias* [online]. 2006, 1(6), 259 - 269 [cit. 2017-10-17]. Dostupné z: <https://www.cairn.info/revue-le-temps-des-medias-2006-1-page-259.htm>.

WATSON, James a Anne HILL. *Dictionary of Media and Communication Studies* [online]. 8th edition. London: Bloomsbury Publishing, 2012 [cit. 2017-12-30]. ISBN 978-1-84966-563-6. Dostupné z: http://www.bedaih.com/uploads/books_lib/files/Dictionary_of_Media.pdf.

Xanavjenun sta periptera Vima, Nea – Perikopes sto prosopiko (Ξαναβγαίνουν στα περίπτερα Βήμα, Νέα - Περικοπές στο προσωπικό). *ThessaliaEconomy.gr* [online]. 2017 [cit. 2017-12-26]. Dostupné z: <http://www.thessaliaeconomy.gr/blog/eidiseis/ksanavgainoy-n-sta-periptera-vima-nea-perikopes-sto-prosopiko>.

ZACHAROPULOS, Thimios. The Evolution of Public Service Radio Broadcasting in Greece: From Authoritarianism to Anarchy and Irrelevance. *Global Media Journal* [online]. 2002, 1 - 13 [cit. 2017-10-09]. Dostupné z: <http://www.globalmediajournal.com/open-access/the-evolution-of-public-service-radio-broadcasting-in-greece-from-authoritarianism-to-anarchy-and-irrelevance.pdf>.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK

Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Kasperová Nikola

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2015/2016

E-mail diplomantky/diplomanta:

nikkasper@gmail.com

Studijní obor/forma studia:

Mediální studia, kombinovaná forma

Předpokládaný název práce v češtině:

Řecký mediální systém

Předpokládaný název práce v angličtině:

Greek Media System

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013)

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

2016/2017

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):

Daniel C. Hallin a Paolo Mancini řadí ve své publikaci *Systémy médií v postmoderním světě* (2004) řecký mediální systém do tzv. modelu polarizovaného pluralismu (středozemního). Pro tento model, do kterého zařadili také Španělsko, Itálii, Portugalsko a Francii, jsou typické zejména silný politický paralelismus, vysoká míra angažovanosti státu, nízká míra profesionalizace a pozdní přechod k demokracii. Sami autoři si jsou však vědomi, že se nejedná o „ideální“ modely a že jejich práce otevírá nové možnosti srovnávání. Řecko je specifické zejména svým historickým vývojem, který měl na tvorbu tamější mediální krajiny rozhodující vliv. Jen ve dvacátém století prošlo Řecko kromě dvou světových válek také občanskou válkou a později režimem vojenské junty. V posledním desetiletí byl řecký mediální systém ovlivněn zejména ekonomickou krizí.

Téma naší práce nebylo v České republice doposud zpracováno.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

V naší práci si klademe za cíl popsat základní rysy a specifika řecké mediální krajiny a jejich současnou proměnu ovlivněnou ekonomickou krizí. Budeme vycházet z teoretické části, ve které zpracujeme východiska pro praktickou část. Rozpracujeme zde pojem mediálního systému a zaměříme se na středozevní model tak, jak jej charakterizovali Hallin a Mancini. V praktické části pak budeme konkretizovat jednotlivá specifika řeckého mediálního systému vzhledem k teoretické části. Pokusíme se najít podobnosti řeckého mediálního systému s českým mediálním systémem. Zaměříme se zejména na hledisko pozdní demokratizace společnosti v obou státech a na roli médií v tomto procesu. Budeme se snažit najít i další styčné body mezi mediálním systémem České republiky, který nelze jednoznačně zařadit do žádného z modelů Hallina a Manciniho. Bude nás také zajímat, jak probíhá současný vývoj řeckého mediálního systému v kontextu ekonomické krize a zda došlo k upevnění nebo naopak k uvolnění intervencí ze strany státu.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod

2. Mediální systémy a jejich zkoumání

2.1. Definice mediálního systému

2.2. Čtyři teorie tisku

V této podkapitole bude definována publikace Čtyři teorie tisku, na kterou ve své práci navazují Hallin a Mancini.

2.3. Tři modely Hallina a Manciniho

Podkapitola bude charakterizovat modely mediálních systémů, které ve své publikaci Systémy médií v postmoderním světě definují Hallin a Mancini. Zvláštní důraz bude kladen na specifikaci středozevního modelu. Dále zde budou definovány jednotlivé kategorie, podle kterých budeme analyzovat řecký mediální systém v praktické části práce.

3. Dějinné souvislosti vývoje řeckých médií

V kapitole budou charakterizovány dějinné souvislosti, zejména 19. a 20. století, které měly vliv na utváření řeckého mediálního trhu. Zaměříme se zde také na vznik řecké žurnalistiky a na první tištěná média. Budeme se zajímat o to, jak měly dějinné události vliv na demokratizaci řecké společnosti a jakou roli v ní sehrála řecká média. Pokusíme se o srovnání s českým mediálním systémem.

4. Řecký mediální systém dle kritérií modelu polarizovaného pluralismu

V této kapitole budeme aplikovat získané poznatky o řeckém mediálním systému na jednotlivá diferenciativní kritéria modelu polarizovaného pluralismu tak, jak jej charakterizují Hallin a Mancini. V jednotlivých podkapitolách budeme charakterizovat ekonomické fungování řeckých médií a jejich financování, jejich legislativní fungování, vlastnictví apod.

5. Tištěná a audiovizuální média v Řecku

V této kapitole představíme současnou řeckou mediální krajinu. Zaměříme se na hlavní tištěná a audiovizuální média, ale i na tiskové agentury. Neopomineme ani internetové podoby vybraných médií.

6. Vliv ekonomické krize na fungování řeckého mediálního trhu

Ekonomická krize, která zasáhla Řecko v minulém desetiletí, měla a má na fungování tamějších médií velký vliv. Z ekonomických důvodů jsou rušena tištěná média a dochází k pozastavování vysílání, a to i veřejnoprávního. V této kapitole se pokusíme charakterizovat největší dopady ekonomické krize na řecká média.

7. Předpokládaný budoucí vývoj řeckého mediálního trhu

V poslední kapitole se pokusíme o prognózu budoucího vývoje řeckého mediálního trhu související s čím dál větším převodem obsahů na internet a s vývojem ekonomické situace v Řecku.

8. Závěr

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

V práci budou analyzována tištěná a audiovizuální média řecké mediální krajiny. Budeme sledovat jejich historický a současný vývoj. Při zpracování práce budou studovány zejména cizojazyčné odborné studie týkající se řeckého mediálního systému a statistické údaje. Budeme pracovat s originálními řeckými prameny vydávanými zejména odborem pro tisk spadajícím pod předsedu řecké vlády Alexise Tsiprase. Budeme využívat také legislativní dokumenty a další zprávy týkající se řeckých médií.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

V praktické části práce budeme analyzovat empirická data na základě vymezených ukazatelů (podle výše zmíněné práce Hallina a Manciniho), které budeme specifikovat v teoretické části práce. Budeme používat metodu komparativní analýzy.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

HALLIN, Daniel C. a Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-377-2.

V knize je představen základní přehled národních mediálních systémů euro-amerického prostoru. Autoři rozlišují tři základní typy mediálních systémů – polarizovaně pluralitní, demokraticko-korporativní a liberální – přičemž srovnávají fungování politických a mediálních systémů ve třech geograficky a zároveň politicky spřízněných oblastech.

IOSIFIDIS, Petros a Dimitris BOUKAS. *Media Policy and Independent Journalism in Greece* [online]. London: Open Society Program on Independent Journalism, 2015 [cit. 2016-05-19]. Dostupné z: <https://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/media-policy-independent-journalism-greece-20150511.pdf>

Studie zkoumá mediální politiku v Řecku a zaměřuje se na to, jak ovlivňuje nezávislý žurnalismus. Analyzuje mediální vlastnictví a regulaci řeckých médií, věnuje se také legislativnímu ukotvení řeckých médií.

SIEBERT, Fred S., Theodore PETERSON a Wilbur SCHRAMM. *Four theories of the press: the authoritarian, libertarian, social responsibility, and Soviet communist concepts of what the press should be and do*. Freeport, N.Y.: Books for Libraries Press, 1956. ISBN 0836981731.

Jedná se o publikaci, ze které vychází ve svém díle Hallin a Mancini a na kterou navazují. Siebert, Peterson a Schramm zde formulují čtyři teorie tisku – autoritářskou, liberální, sovětskou a teorii sociální odpovědnosti.

SPASSOV, Orlin. *Quality press in Southeast Europe*. Sofia: Southeast European Media Centre (SOEMZ), 2004. The media in Southeast Europe. ISBN 954-91295-2-7.

Jednotlivé příspěvky v tomto sborníku se týkají takzvaného seriózního tisku v jihovýchodně Evropě. Kromě Řecka se autoři zabývají například také Bulharskem, Rumunskem či Albánií.

SPASOV, Radoslav a Christo TODOROV. *New media in Southeast Europe*. Sofia: Southeast European Media Centre, c2004. Media in Southeast Europe. ISBN 954-91295-1-9.

Publikace si klade za cíl vyložit současný stav nových médií v zemích jihovýchodní Evropy. Autoři se zabývají kromě Řecka i dalšími zeměmi, například Bulharskem, Rumunskem či Albánií.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Prozatím nebyla napsána diplomová ani disertační práce týkající se mediálního systému Řecka nebo řeckých médií vůbec. Byly však napsány práce týkající se jiných zahraničních mediálních krajin:

BENDLOVÁ, Kateřina. Sloviský mediální systém v komparaci s modely Hallina a Manciniho [online]. 2011 [cit. 2016-05-19]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/104860>. Vedoucí práce Tomáš Trampota.

MICHÁLKOVÁ, Helena. Mediální krajina ve Španělsku [online]. 2011 [cit. 2016-05-19]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/94302>. Vedoucí práce Barbara Köpplová.

PICKOVÁ, Barbora. Finská mediální krajina - tištěná média [online]. 2014 [cit. 2016-05-19]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/139567>. Vedoucí práce Jan Cebe.

TOMKOVÁ, Michaela. Mediální systém Brazílie [online]. Praha, 2015 [cit. 2016-05-19]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/152740>. Vedoucí práce Jan Cebe.

Datum / Podpis studenta/ky

23. 5. 2016

.....

Seznam příloh použitých v textu:

Příloha č. 1: Důvěra Řeků v média podle zprávy Evropské komise Media use in Europe z roku 2016 (graf), s. 58.

Příloha 2: Počet prodaných kusů vybraných řeckých periodik s národním oběhem – září 2017 (graf), s. 59.

Příloha 3: Počet deníků vycházejících v Athénách v letech 1957 – 2017 (graf), s. 61.

Příloha 4: Sledovanost hlavních řeckých zpravodajských relací – září 2017 (graf), s. 65.

Příloha 5: Průměrná návštěvnost internetových zpravodajských portálů za týden (graf), s. 67.

Příloha 6: Poměr příslušníků dané věkové kategorie majících účet na sociálních sítích podle průzkumu Public Issue z roku 2016 (graf), s. 68.

Příloha 7: Návštěvnost internetového zpravodajského portálu Tovima.gr podle SimilarWeb.com (graf), s. 86.

Příloha 8: World Press Freedom Index 2012 – 2017 pro Řecko podle hodnocení Reportérů bez hranic (graf), s. 90.

Příloha 9: Celkový počet prodaných výtisků řeckých novin a časopisů v letech 2011 - 2016 podle zprávy Řeckého statistického úřadu vydané 28. 4. 2017 (graf), s. 92.

Příloha 10: Prodané výtisky tří nejčtenějších řeckých nedělníků v měsících říjen – prosinec 2017 (graf), s. 92.

Příloha 11: Důvěra Řeků v internet podle zpráv Standard Eurobarometer vydaných v letech 2013 - 2016 Evropskou komisí (graf), s. 93.

Seznam obrazových příloh

Příloha 12: Titulní list prvního vydání řeckého listu *Efimeris* z roku 1790.

Příloha 13: Titulní strana prvního tištěného periodika vycházejícího na řeckém území *Salpinx Elliniki*.

Příloha 14: Řecké noviny *Akropolis*, jejichž vydavatel V. Gavriilidis si jako první v historii řeckého tisku vybudoval síť zahraničních zpravodajů.

Příloha 15: Nejvýznamější periodikum podporující Metaxasův režim, měsíčník *Neon Kratos*.

Příloha 16: *Rizospastis*, hlavní tiskový orgán Řecké komunistické strany (KKE) založený roku 1916.

Příloha 17: První rozhlasová stanice na území Řecka, která vznikla v Soluni a pravidelně začala vysílat od roku 1928

Νρο. 1.

EN BIENNH, TPITH, TH 31. Δεκεμβριῆ 1790.

Τῷ Φιλαναγνώσῃ.

Ἰδὲ ἡ πρόπολις ἐπιθυμηθεῖσα, ἢ ὑπο-
 σχεθεῖσα εἰς τὴν ἀπλὴν διαλέκτον
 ἐφημερίδα, ὡς ἕνα νέον φυτὸν, ὅπῃ ὀλίγον
 κατ' ὀλίγον ἀυξάνει εὐανθεῖ, ἢ τέ-
 λως εὐκαρπώντα, σροξεθεῖ μύρια καλά
 ἢ μ' ὅλον ὅπῃ αὐτὴ ἡ ἐφημερίδα μετὰ
 τέτοιον φυτὸν κατὰ τὴν ἐπωφελῆ ἐκ-
 τασιν ἢ ἔκβασίντης ἀμολίως δύναται,
 ἢ ὡρεπεὶ νὰ παρομοιαθῇ, μετὰ ὅλον
 τῆτο διαφέρει πάλιν ἀπὸ αὐτοῦ πολὺ
 κατὰ τὴν καλλιέργειάν της, ὡσαν ὅπῃ
 ἕνα τέτοιον φυτὸν φυσικῶς τυτέσι καὶ
 χωρὶς κόπον ἀνθρώπων φθάνει εἰς τὴν
 ῤηθεῖσαν ἀκμὴν, ἀλλὰ πολὺ ἄλλως
 εἶσαι τὸ νῦν ἐπιχειρήμα τῆς ἐφημερί-
 δας, ὡσαν ὅπῃ αὐτὴ ὄχι μόνον ἐργα-
 χειρῶν ἀπαιτεῖ, ἀλλὰ ἢ δαπάνην ἢ

τὴν μικρὰν ἢ μεγάλον πόνον, ἢ ἔκτασιν
 τῆ αὐτῆ νοός, ὄντας αὐτὴ, κατὰ τὸν
 εἰς τὴν εἰδησιν ὀρισμὸν της μία συλλο-
 γὴ ἢ ἐκβολὴ διαφόρων πηγῶν.
 Ἀλλ' ὅσον μὲν διὰ τὸ πρῶτον εἴμε-
 θα βέβηκοι, ὅτι θέλομεν ἐργασθεῖ ὡς
 φιλόπονοι. Διὰ δὲ τὸ δεύτερον μετὰ
 ὅλον ὅπῃ ἡ συνδρομὴ τῶν φιλαναγνώσων
 τόσον μικρὰ ἔσα, ὅπῃ μόλις τὸ χαρ-
 τίον δύναται νὰ πληρωθῇ. Μετὰ ὅλον
 τῆτο ἡμεῖς δὲν ἐφοβήθημεν τὸ νὰ προ-
 χωρέσωμεν εἰς τὸ ἐπωφελές ἐπιχει-
 ρημά μας, ἐλπίζοντες ὅπῃ ὀλίγον κατ'
 ὀλίγον συγγενεούμενοι οἱ φιλαναγνώ-
 σαι μετὰ τὴν παρῶσαν ἐφημερίδα νὰ ἡ-
 δελον συνδράμη διὰ τὴν τελειάντης
 ἀκμὴν, ὡσαν ὅπῃ οἱ συντρέχοντες δι-
 δοντες τιμὴν τὴν διωρισμένην εἰς τὸ καισ-
 σαροβρασιλικὸν Ὀμπερσχοφ Πεσαμτ

Πříloha 13: Titulní strana prvního tištěného periodika vycházejícího na řeckém území *Salpinx Elliniki*

Salpinx Elliniki. In: *San Simera* [online]. [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: <https://www.sansimera.gr/articles/302>

ΕΤΟΣ ΑΡΙΘ. 650 Τηλετάτα λειπτά 10 ΤΡΙΤΗ 27 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1883

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ

ΠΡΟΪΚΤΟΡΗΣ Ο ΤΙΤΑΝΟΣ
ΕΠΙΜΕΤΡΩΤΗΣ Ο ΤΙΤΑΝΟΣ
ΑΠΟΤΥΠΩΤΗΣ Η. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ
ΑΠΕΛΘΟΥΣ ΕΤΙΧΟΣ ΑΝΑΓ. 25. ΔΙΑ. 20. ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2. 1883
ΔΙΑ. 20. ΕΤΙΧΟΣ 25. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ ΕΚ. ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΕΤΕΛ. 30.

Τῷ φερονὶ Χριστογέννητα Ἐστὺν ἐν δόξῃ καὶ δόξῃ ἡμετέροις ἰεροῦ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἡμετέροις ἰεροῦ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἡμετέροις ἰεροῦ τοῦ ἁγίου Πνεύματος...

Κατὰ τὰς ἀλυσιπλοῦς ἐρωτήσεις διαπραγματευόμενοι διεκρούονται ἀλλήλους οἱ ἡμετέροις ἰεροῦ τοῦ ἁγίου Πνεύματος...

Χθὲς ἐξεδόθη ὁ βασιλικὸς ἀπόλυτος ἀποφασιστικὸς νόμος ἐπὶ τῇ ἐπιτροπῇ ἐπὶ τῇ ἐπιτροπῇ ἐπὶ τῇ ἐπιτροπῇ...

Τὴν περὶ τὴν ἐπιτροπὴν ἀποφασιστικὴν ἐπιτροπὴν ἀποφασιστικὴν ἐπιτροπὴν ἀποφασιστικὴν ἐπιτροπὴν...

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ Ἐκκλησία τῶν Χριστουγέννων
Μόνον ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ...

Ἡ Ἐκκλησία τῶν Χριστουγέννων
Μόνον ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ...

Περὶ τῶν ἐπιτροπικῶν ἀποφασιστικῶν
ἀποφασιστικῶν ἀποφασιστικῶν ἀποφασιστικῶν ἀποφασιστικῶν ἀποφασιστικῶν ἀποφασιστικῶν ἀποφασιστικῶν...

Μετὰ τὴν ἐπιτροπὴν ἀποφασιστικὴν
ἀποφασιστικὴν ἀποφασιστικὴν ἀποφασιστικὴν ἀποφασιστικὴν ἀποφασιστικὴν ἀποφασιστικὴν ἀποφασιστικὴν...

ΠΟΛΙΤΙΚΑ

Ἡ εὐδοκία τῆς ἐπιτροπῆς ἀποφασιστικῆς
ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς...

Ἡ ἐπιτροπὴ ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς
ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς...

Ἡ ἐπιτροπὴ ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς
ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς...

Ἡ ἐπιτροπὴ ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς
ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς ἀποφασιστικῆς...

Příloha 15: Nejvýznamější periodikum podporující Metaxasův režim, měsíčník Neon Kratos

Neon Kratos. In: *Metaxas Project: Inside Fascist Greece (1936 - 1941)* [online]. [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: <http://metaxas-project.com/to-neon-kratos/>.

Příloha 17: První rozhlasová stanice na území Řecka, která vznikla v Soluni a pravidelně začala vysílat od roku 1928.

Protos Radiofonikos Stathmos. In: *Thessaloniki Arts and Culture* [online]. [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: <http://www.thessalonikiartsandculture.gr/thessaloniki/palia-thessaloniki/istoria-radiofonou-protos-radiofonikos-stathmos-stin-ellada-1i-deth-1926>.